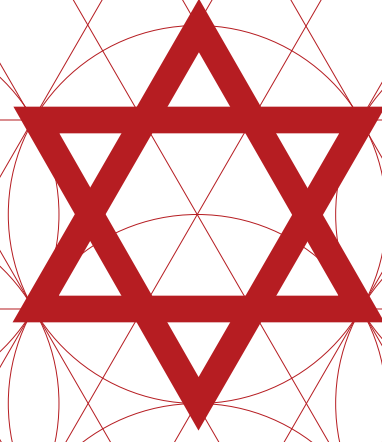

Ljudi

V 20. STOLETJU V GRADIVU ARHIVA REPUBLIKE SLOVENIJE

Arhiv Republike Slovenije hrani najrazličnejše arhivsko gradivo, ki priča o zgodovini širšega geografskega prostora in njegovih prebivalcih. Etnična slika ozemlja današnje Republike Slovenije je bila v preteklosti dokaj pisana. Po priselitvi Slovencev oziroma njihovih prednikov so tu vedno živeli tudi pripadniki drugih narodnih skupnosti. Med maloštevilne, a zagotovo ne neopazne etnične skupine je sodila tudi skupnost Judov. Slednja je bila vsaj v obrobni delih slovenskega ozemlja kontinuirano naseljena od časa antike, pri čemer je sobivanje s preostalim prebivalstvom pogosto označevalo nerazumevanje. Posebnost judovske skupnosti namreč ni bila le etnična drugačnost: od ostalega prebivalstva so se Judje ločili tudi kot drugoverci. Zaradi verskih in etničnih, deloma pa tudi socialno-ekonomskih razlogov so bili Judje dojeti kot tujci, ki jim ne gre zaupati. To je veljalo tudi za moderni čas: nacionalno prebujeni Slovenci so v tukajšnjih Judih videli predvsem dejavnik, ki v narodnih sporih podpira težnje nemških, italijanskih in madžarskih narodnih gibanj.

Pričujoča razstava nima ambicije prikazati življenja Judov in judovskih skupnosti v vseh njihovih kompleksnih razsežnostih. Gradivo o Judih, ki ga v svojih fondih in zbirkah hrani Arhiv Republike Slovenije, pravzaprav niti ni zelo obsežno, hkrati pa ti drobci vendarle odslikavajo zgodovinsko usodo Judov na današnjem slovenskem ozemlju in v bližnji soseščini. Leta 1515 so bili Judje izgnani iz Kranjske, že pred tem pa tudi iz Štajerske in Koroške. Izjema so bili Istra, Trst in Gorica ter Prekmurje. V Prekmurju se že v 18. stoletju omenja številna judovska skupnost. Čeprav so se Judje od leta 1867 in sprejema decembrske ustave lahko ponovno naseljevali tudi na Štajerskem, Kranjskem in Koroškem, so ostale njihove skupnosti v navedenih deželah maloštevilne. Pred drugo vojno je živelo v Prekmurju osemsto petdeset registriranih članov judovske skupnosti, v Ljubljani okoli sto in v Mariboru okoli šestdeset. Opazen je bil tudi dotok judovskih beguncev iz drugih evropskih držav, kjer je Judom grozilo genocidno preganjanje. Z napadom sil osi na Kraljevino Jugoslavijo

aprila 1941 in nato okupacijo se je holokavst začel tudi za slovenske Jude. Posameznikov, ki so se uspeli pravočasno umakniti ali drugače preživeti preganjanja in pomore, je bilo malo. Najštevilčnejša skupnost prekmurskih Judov je bila množično deportirana v koncentracijsko in uničevalno taborišče Auschwitz leta 1944.

Avtorji razstave smo se osredotočali na tisti del gradiva o Judih, ki je nastal v 20. stoletju in ga hrani izključno Arhiv Republike Slovenije. Časovni okvir pa ni bil izbran naključno. Gre za obdobje, ki je – najprej seveda s holokavstom, kasneje pa tudi z odselitvijo – najgloblje poseglo v vez Judov s prostorom tega dela Evrope. Z razstavo želimo z nekaj reprezentativnimi primeri gradiva, ki ga hrani Arhiv Republike Slovenije, ilustrirati razgibano in tudi kruto preteklost judovskih sosedov naših bližnjih prednikov. Vsak razstavni pano se osredotoča na eno od devetih izbranih tem. Razstavljeno je gradivo, ki predstavlja prekmurske Jude, gradivo o procesih proti judovskim študentom v času med svetovnima vojnama, gradivo, ki se nanaša na protijudovsko zakonodajo in ukrepe, na protijudovsko propagando, na holokavst, gradivo o judovskih bolničarkah iz tako imenovanega židovskega bataljona, ki je deloval v okviru Rabske brigade po kapitulaciji Italije leta 1943, gradivo o koncentracijskem in uničevalnem taborišču Rižarna v Trstu in gradivo o preživelih Judih v povojnem času, vključno z gradivom o sodelovanju Jugoslavije in Izraela.

Bescheinigung
Damit bescheinigen wir, daß
Blanke Löw ist eine Mitgliedin
von unserer Organisation
in Lemberg namens, "Arbeit-
Freiwillig" d. d. 12 März 1930.

Für die Verwaltung

Hauptkommissionär
D. Lidzbarski

Alternativ

J. Golowinski

Izsek potrdila v nemščini o članstvu
študentke Blanke Löw v sionistični
organizaciji v Lvovu
(SI AS 1477 Zbirka sodnih spisov
o komunistih in delavskem gibanju, t. e. 24).

II. št. 9437/1/38.

Številčni seznam Židov v dravski banovini po stanju
okoli 1.5.1937. (jevrejske v. in brez konf.)

S r e z	Jugoslav. drž.			Tuji drž.			S k u p a j		
	m	ž	druž. članov	m	ž	druž. članov	Oseb	druž. čl.	
Ljubljana mesto	23 3 ^x	15 1 ^x	16 5 ^x	47	8	17	97	38	^x brez konf.
Maribor mesto	10	10	13	11	1	19	32	32	
Celje mesto	4	-	8	4	-	5	8	13	
Ptuj mesto	8	-	19	1	-	1	9	20	
Brežice	1	1	-	-	-	-	2	-	
Črnomelj	1		2	-	-	-	1	2	
Dravograd	1		1	-	-	-	1	1	
Kamnik	-	-	-	1	-	1	1	1	
Kočevje	1	-	1	-	-	-	1	1	
Kranj	1 2 ^x		2	4	1	10	8	12	^x brez konf.
Laško	2 ^x	-	-	1	1	4	4	4	^x "
Ljutomer	2	2	1	-	1	-	5	1	
Lendava	60	30	57	5	2	3	97	60	
Maribor d.b.	3	1	8	1	2	-	7	8	
Maribor l.b.	-	-	-	1	1	-	2	-	
Murska Sobota	100	39	105	5	1	4	145	109	
Novo mesto	1	-	2	-	-	-	1	2	
	223	99	240	81	18	64	421	304	

Številčni seznam Židov v dravski banovini po stanju okoli 1.5.1937
(SI AS 68 Kraljevska banska uprava Dravske banovine, Upravni
oddelek, registraturni fascikel 29-2, 1936-38).

S r e z	Jugoslovani			Tuji državljani			S k u p a j	
	m	ž	druž. člani	m	ž	druž. člani	oseb.	druž. člani
prenos	223	99	240	81	18	64	421	304
Ptuj	4	3	4	1	-	2	8	6
Radovljica	-	-	-	4	7	-	11	-
Šmarje pri Jelšah	-	-	-	1	-	-	1	-
Skupaj:	227	102	244	87	25	66	441	310
	<u>329</u>			<u>112</u>				

Številčni seznam Židov v dravski banovini po stanju okoli 1.5.1937
(SI AS 68 Kraljevska banska uprava Dravske banovine, Upravni
oddelek, registraturni fascikel 29-2, 1936-38).

PREKMURJE – CENTER JUDOVSKESKE POSELITVE NA SLOVENSKEM

Politični prelom ob koncu 1. svetovne vojne je pomembno posegel tudi v življenja Judov, živečih na tistem delu slovenskega ozemlja, ki je pripadel območju nove jugoslovanske države. »Slovenski« Judje so bili v obdobju med svetovnima vojnama številčno in organizacijsko skoncentrirani v Prekmurju, kjer sta prebivali dve tretjini Judov. Tu sta delovali tudi edini judovski verski občini v slovenskem delu prve Jugoslavije: poleg tiste v Dolnji Lendavi še murskosoboška. V slednjo so vključili tudi vse Jude iz drugih območij »jugoslovanske Slovenije«.

Predstavljeni drobci arhivskega gradiva pričajo o živahnem društvenem življenju prekmurskih Judov med obema svetovnima vojnama. Vendar pa Judje, ki so večinoma pripadali gospodarsko bolj okretnim in zato bolje situiranim družbenim plastem, med večinskim slovenskim prebivalstvom niso bili najbolj priljubljeni. Čeprav so bili spodbujevalci ekonomske in družbene modernizacije, so jim pogosto očitali podporo madžarizaciji.

Po vojni so bila judovska verska društva ukinjena: vzrok temu so bile tako spremenjene razmere (velika večina prekmurskih Judov holokavsta ni preživela) kot nenaklonjenost novih oblasti vsakršnemu verskemu življenju (in vernosti kot taki nasploh). O slednjem pričata tudi zanimivi poročili Uprave državne varnosti, nastali v mesecu marcu leta 1947 v Murski Soboti in Lendavi. Obe dokaj natančno povzemata osnovne poteze organiziranosti, življenja in usode prekmurskih Judov. Zlasti »lendavski« dokument pa z navajanjem protijudovskih obtožb priča, da antisemitizem tudi po holokavstu in vzpostavitvi socialistične družbene ureditve ni zamrl.

LITERATURA:

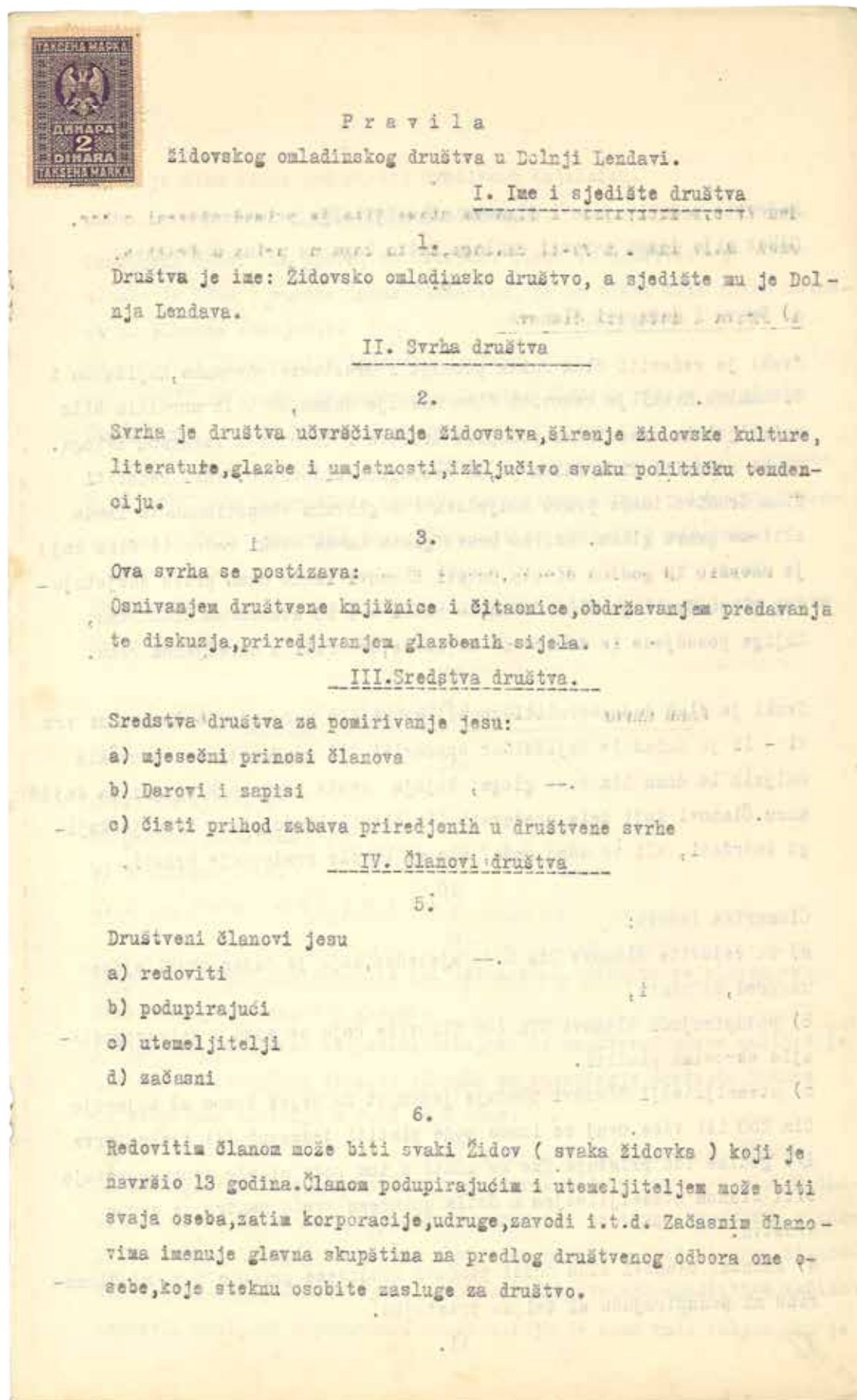
Gašpar, Mirjana in Lazar, Beata.

Židje v Lendavi. Lindplast, Lendava, 1997

Kerec, Darja. **Judje v Murski Soboti 1934–1954**, Časopis za zgodovino in narodopisje, Letnik 71, 2000

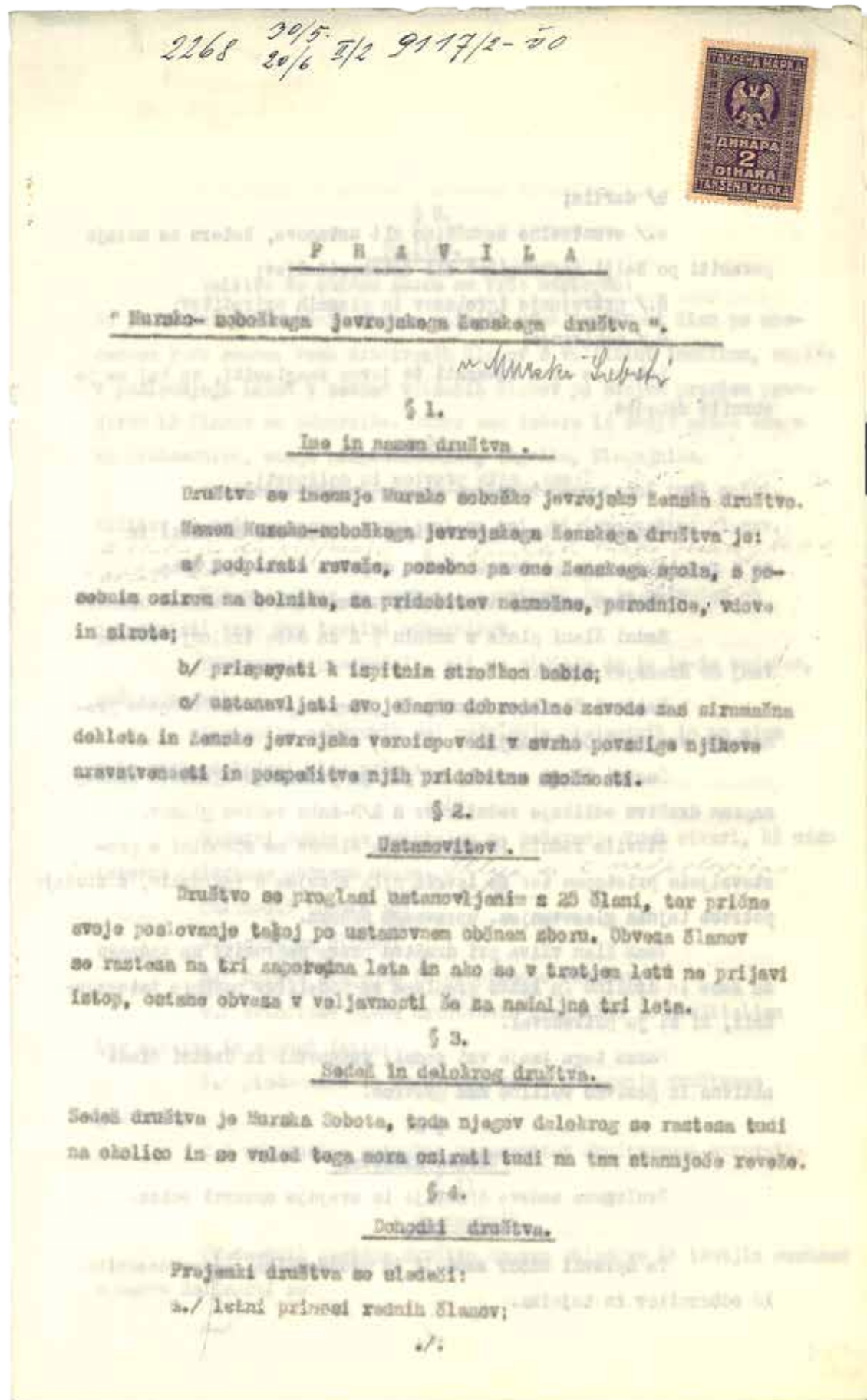
Toš, Marjan. **Zgodovinski spomin na prekmurske Jude**, Ljubljana, ZRC SAZU, 2012

PREKMURJE - CENTER JUDOVSKKE POSELITVE NA SLOVENSKEM

Izsek iz Pravil Židovskega omladinskega društva v Dolnji Lendavi (SI AS 68 Kraljevska banska uprava Dravske banovine, Upravni oddelek, fascikel XVI, št. 5042).

PREKMURJE - CENTER JUDOVSKESKE POSELITVE NA SLOVENSKEM

Izsek iz *Pravil Murskosobotskega jevrejskega ženskega društva* (SI AS 68 Kraljevska banska uprava Dravske banovine, Upravni oddelek, fascikel XVI, št. 454).

PREKMURJE - CENTER JUDOVSKESKE POSELITVE NA SLOVENSKEM

Murska Sobota - 323/28.III.47.

Naša številka 3826/1.IV.47.

II 0018096

Judovska veroizpoved.

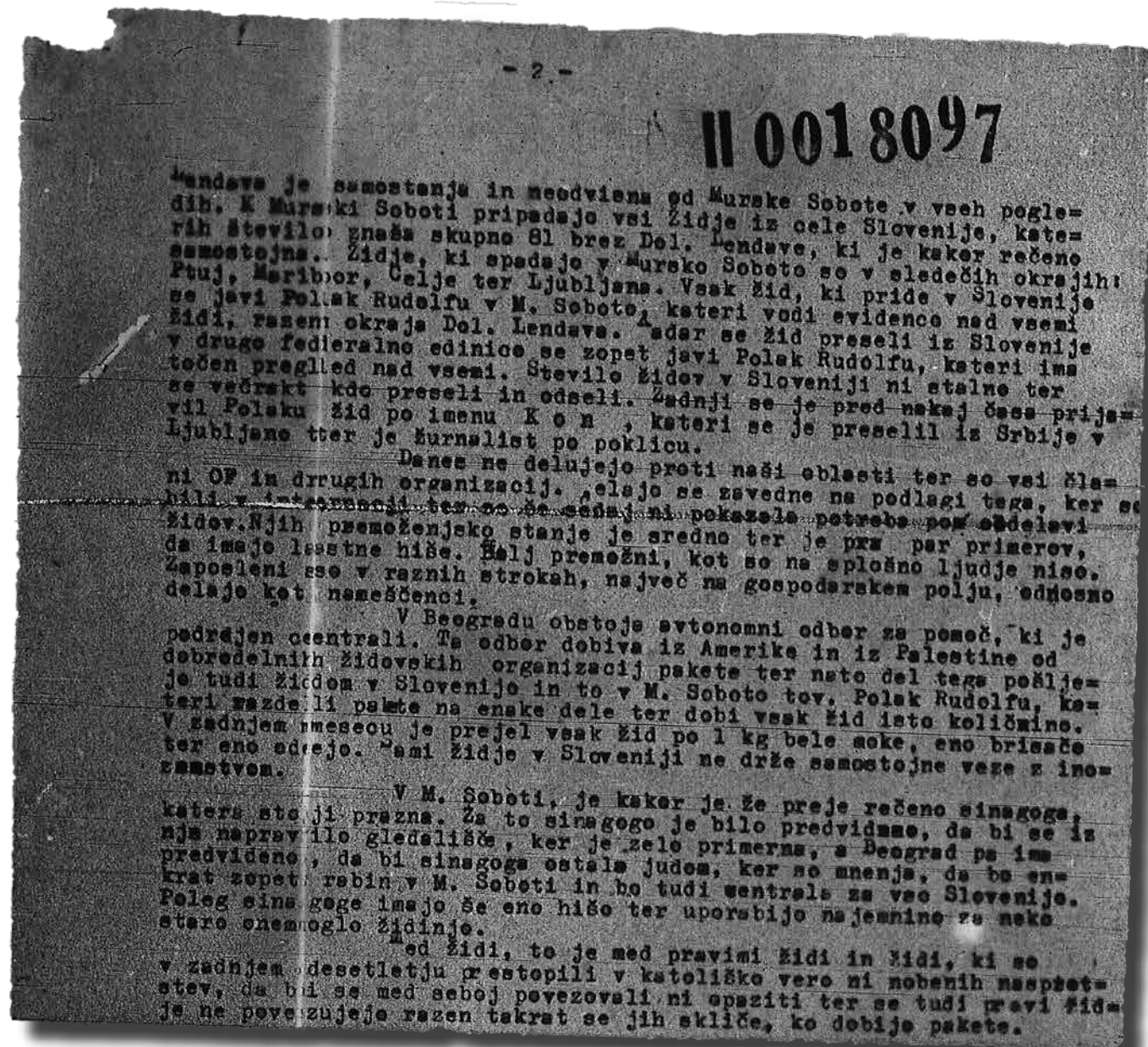
Judovska veroizpoved je bila največja in najštevilnejša, okoli leta 1934 - 1935, ko je bilo v celotni Sloveniji do 1000 židov. Vsroki propadanja judov so v tem, da je v tistih letih prišel v "emčiji na oblast nacional-socializem, kateri je začel preganjati žide ter so se začeli s tem v zvezi prekrščeovati židje ter se jih je največ prekrstilo v začetku okupacije. V Prekmurju odnoso samo v Mursko - Soboškem okraju je bilo okrog leta 1935 okoli 500 židov, katerih število pa je stalno propadalo. Politično so se sami nazivali za socialdemokrate, vendar pa niso bili v političnem oziru enotni. Največ so bili liberalci, pristasi Sokola, itd. Precejšen del je bil tudi madžarsko usmerjenih, a so po zasedbi postali njihov nasprotniki, ker so jih začeli madžari preganjati. Med seboj so bili zelo trdno povezani, pri volitvah so volili JRZ. Politično so se naslanjali na Anglijo in Ameriko, ter so bili gospodarsko precej močni, vendar zelo izrazitih kapitalistov ni bilo. Med seboj so bili v popolnem soglasju ter se če je bilo potrebno materialno podpirali drug drugega. V ljudstvu so bili kot židje precej osovraženi in to največ od strani kat. klera. V celi Sloveniji so imeli dve sinagogi in to v Murski Soboti in Del. Lendavi. Od Murske Soboti so pripadali vsi židje iz cele Slovenije razen Dol. Lendave, ki je bila ločena. Če pred prvo svetovno vojno je bila sinagoga tudi v Beltincih, ker se so se od tam židje vsled nesoglasja z ostalimi ljudmi preselili, so pred nekako 20 leti omenjeno sinagogo podrli. Rabin, ki je vodil verske obrede je bil dr. Roth, kateri je bil nacionalist in poseben prijatelj kralja Aleksandra. Omenjeni Roth je izvrševal verske obrede v Soboški cerkveni občini, ki je bila edina v našem okraju. Plačali so ga židje in je imel mesečno 2.400 Din dohodkov, drugih dohodkov kot rabin ni dobival.

Med okupacijo se je njih položaj precej izpremenil in so jih pričeli Madžari preganjati, vsled tega se je izstop iz judovske vere povečal, ter so večinoma prestopili v katoliško cerkev. Organizacijsko so bili razbiti, ker se je njih število s prestopanjem in pošiljanjem v internacijo zmanjšalo, niso mogli več vzdržati rabine in se je na tak način dr. Roth preselil nekam na Hrvaško ter se nato ves čas okupacije v judovski sinagogi v Murski Soboti niso več vršili obredi. Madžarska oblast je na njih čedalje bolj pritiskala ter jih pošiljala v internacijo. Leta 1944 so meseca aprila internirali skoraj vse židovske družine ter tudi tiste, ki so bili židovskega pokolenja in so že prestopili v katoliško cerkev. Madžari so jih poslali v Madžarsko internacijo in od tam so jih dali v nemške lagerje in to v najhujše. Iz lagerjev so se začeli vračati po osvoboditvi in se jih je vrnilo zelo malo procentov.

Danes v novi Jugoslaviji položaj židov je nekako sledeč: Verskih obredov dosedaj ni bilo, ker ni nobenega rabina v celi Sloveniji. Židov, ki so prestopili v druge vere je okrog 25 v Prekmurju, a pravih židov je v okraju samo 19 in so od teh samo trije moški. Ker jih je tako malo, nimajo nobene posebne organizacije ter se nobeden ne udeležuje obredov. Najbližji rabin jim je v Zagrebu. Leta 1945 so ustanovili tričlanski odbor, ki ima sedež v Beogradu, odneseno od prvega nadrejenega foruma iz Zagreba, kateri je prav tako podrejen Beogradu. Tričlanski odbor je sedaj zmanjšen samo na dva člana in sicer je glavni Polak Rudolf tern nato še Karlož Marija. V glavnem vodi vse Polak Rudi. V vsej Sloveniji so sedaj dve občini, a so brez rabina. Delnja

Poročilo o povojni organiziranosti
Judov v Murski Soboti (SI AS 1931
Republiški sekretariat za notranje zadeve
Socialistične Republike Slovenije, podfond
Gradivo OZNA in UDV na mikrofilmskih
kolutih, serija II).

PREKMURJE - CENTER JUDOVSKE POSELITVE NA SLOVENSKEM

Poročilo o povojni organiziranosti
Judov v Murski Soboti (SI AS 1931
Republiški sekretariat za notranje zadeve
Socialistične Republike Slovenije, podfond
Gradivo OZNA in UDV na mikrofilmskih
kolutih, serija II).

PREKMURJE - CENTER JUDOVSKESKE POSELITVE NA SLOVENSKEM

Lendava - 335/11.III.47.

3826 - 13.III.47.

11 001 8098

Judovska veroizpoved.

V bivši Jugoslaviji je bila Lendava poznana kot najlarsitejši center judstva /židovstva/ ter se je v samem mestu nahajalo 37 judovskih družin., katere so imele v lasti vse važnejše podjetja, trgovine in ostalo. Išli so popolnoma gospodarsko neodvisni ter so radi tega tudi politično vplivali na samo tukajšnjo prebivalstvo. Podpirali so stalno režim JRZ ter pri volitvah pridobivali volilce z raznim plačevanjem, itd. Pogosto so se sestajali pri Eidu Dejcu, kateri je posedoval gostilno in je sedaj med okupacijo umrl v taborišču. Na kulturnem polju so vodili vse organizacije kakor tudi prosveto. Poznani so bili kot največji izkoriščevalci ter so skrajno brutalno izkoriščali delavstvo, predvsem dekleta.

V Lendavskem okraju so imeli eno versko občino in sicer v Lendavi, katere rpa je bila precej močna. Rabiner je bil Rudolf D e n e s , kateri je umrl in je zadnjih 6 let opravljal cerkvena ritualna dela (organist kam Maks A d l e r . Tega se je kot nezanesljivega , radi stalne povezave z inozemstvom ter prihajanja inozemskih židov k njemu izgnalo na Madžarsko, odkoder se pozneje ne ve ničesar več o njemu. Stalne povezave so imeli z različni židovskimi družinami v Budimpešti, Berlinu, Južni Ameriki, Palestini ter Banatom. Imeli so tudi svoje organizacije, ki so imele imele zionistične organizacije. Med okupacije so bili zelo lejalni do Hertijskega režima ter so v vsem pogledu podpirali , dokler niso nastopili z nemške pomočjo v Madžarski na oblast pripadniki fašistične organizacije "Njilas". Takrat so isti v aprilu 1944 po direktivah nemške oblasti pričeli preganjati ter internirati vse žide. odkoder pa se jih mnogo po večini ni več vrnilo v Lendavo.

Ostale manjšine, katere se je po osvoboditvi vrnila je pričela takoj z zbiranjem svojega imetja ter so bili navdušeni za povratak stare Jugoslavije. Ko pa so opazili, da to ni več izvedljivo se prehajali v pasivno zadržanje proti naši oblasti zavedajoč se, da jim ta oblast ne bo omogočila nadaljnjega izkoriščanja, valed česar so destopni v povezavi z reakcijskimi usmerjenimi elementi madžarske manjšine.

Sedaj se v našem kraju nahaja 6 židovskih družin in sicer: E p i n g e r Bela, kateri je dosedaj eden od najbogatjših židov v Lendavi ter poseduje mlin, opekarne in stanovaljske hiše ter nekaj zemlje na Madžarskem.

V e i s Ladislav, kateri je preje posedoval trgovino z manufakture ter je sedaj vključen v državni sektor .

D a n o Elizabeta, stara 20 let, poseduje po starših stanovaljske hiše z gostilno.

M e s s a n a k e r Lenka, brezbrakna.

F i r s t Janez in Jožef, posedujeta hišo.

Dečim sta žide V e r t m a n Ladislav in Š v a r c Andrej pobegle na Madžarsko ter se je njuno imetje zapolnilo. Sedaj ne tverijo vsi obstoječi židi, ki se nahajajo v del. Lendavi, dosedaj še niso ustanovili svoje verske občine, kar pa imajo namen ustanoviti in to zgolj radi tega, da bi jim s tem še nadalje pripadala imovina bivše verske občine.

Kaže se popolnoma pasivno, radi tega ker jim je bilo onemogočeno nadaljnje izkoriščanje. Povezave z ostalimi republikami ali inozemstvom ni opaziti, razen tega, da se skušajo navezati na žide v Madžarski.

Poročilo o povojni organiziranosti Judov v Lendavi (SI AS 1931 Republiški sekretariat za notranje zadeve Socialistične Republike Slovenije, podfond Gradivo OZNA in UDV na mikrofilmskih kolutih, serija II).

PREKMURJE - CENTER
JUDOVSKKE POSELITVE
NA SLOVENSKEM

Stran 27

Zaporedna številka registra	Društveno ime	Sedež društva in srez (policijski okoliš)	Osrednje društvo, žigarska podružnica je, ali zveza, katere član je društvo	Oblastvo, datum in opravilna številka			Številka starega društvenega registra in opomba
				odobritve pravil	spremembe pravil	razpusta ali o razdružitvi	
443	Katoliško gospodarsko društvo vobrenelmatu	Lebe		Drž. upr. 25/7. 1922 št. 23114			982
444	Israelitško društvo	Dol. Lendava		Drž. upr. 4. 12. 1928 št. 621094		✓	2064
445	Evangelizirsko društvo	"		Drž. upr. 22/6. 1928 št. 62551		✓	3031
446	Društvo "Blago srec."	Luštica		Drž. upr. 7/2. 1930 št. 9069			6013
447	Društvo pr. krasne ljudske zavetnice	Ljubljana	✓	Drž. upr. 31/12. 1918 št. 5384/pa	Drž. upr. 30/4. 30 št. 9264/pa Drž. upr. 2. št. 34/2. 14. 1. 41		988
448	Društvo pr. Elizabete za ljubljansko škofijo	"	✓	Drž. upr. 16/12. 1919 št. 13662/pa	Drž. upr. 11/2. 1929 št. 62281		1635
449	Israelitško društvo mladence	"	✓	Drž. upr. 16/8. 1929 št. 62664		✓	5938
450	~~Društvo im. sv. Klementa~~	"		Drž. upr. 16/5. 1922 št. 9019434/6		Drž. upr. 7/12. 1930 št. 7939/10	1617
451	Društvo pr. Petra Klenarja samostojnega mladstva	"	✓	Drž. upr. 1909 št. 2560/pa	Drž. upr. 2/4. 1924 št. 2536/pa		1905
452	Evangelizirsko društvo	Maribor št. Lubata		Drž. upr. 14/8. 1921 št. 9025463/4		✓	2287
453	" " "	Maribor Lubata		Drž. upr. 13/5. 1929 št. 624844/1		✓	3111
454	Maribor - občinsko župniško društvo	"		Drž. upr. 20/6. 1921 št. 909119/6		✓	2268
455	Društvo za upravljanje vseh delovnih in obratnih delavcev	Dol. Luce Krčevce	✓	Drž. upr. 14/9. 1922 št. 26898	Drž. upr. 20/2. 1924 št. 2664/pa		4853
456	Evangelizirsko gospodarsko društvo	Ljubljana	✓	Drž. upr. 1886 št. 1841	Drž. upr. 11/2. 1924 št. 2064/pa	✓	34
457	Delavsko društvo pr. Durbure	Luštica		Drž. upr. 23/4. 1922 št. 9014999/6	Drž. upr. 26/2. 1922 št. 9014999/6 Drž. upr. 2. 2608/1 22. 1. 1934		6379
458	Delavsko društvo pr. Durbure	Koprivica pri Mariboru		Drž. upr. 1/9. 1922 št. 26233			2546
459	Društvo pr. apostola sv. Pavla za ljubljansko škofijo	Ljubljana		Drž. upr. 16/8. 1929 št. 62281		Drž. upr. 2. 9954/1 22. 3. 47	9920

Izsek iz Registra
društev v Dravski
banovini (SI AS 1931
Republiški sekretariat
za notranje zadeve
Socialistične Republike
Slovenije, t. e. 1460).

PREKMURJE - CENTER JUDOVSKESKE POSELITVE NA SLOVENSKEM

Tek. št.	Ime društva oziroma podružnice	Sedež	Delovno področje	Datum, št. odločbe o neodobritvi oz. razpustu	Oblastvo, ki je odločbo izdalo	Razlog neodobritve oz. razpusta (razida)	Ukrepi glede imovine	Zap. št. v registru odobrenih društev	Pripombe
169	Društvo za vzdrževanje hrške hišne ... Jutljane	Jutljane	Jutljane	18. 11. 1918. 1440/1	Ministrstvo za notranje zadeve Ljub.	Pr. 31. čl. zakona o društvih, skrajšanje in društvo je bilo razpuščen.	Imovina prodana, razen in upravi 1910 Jutljane.		
170	Društvo sv. Petra Klavija se afurkanske misijone ... Jutljane	Jutljane	Jutljane	11. 11. 1918. 1440/1	Ministrstvo za notranje zadeve Ljub.	Pr. 31. čl. zakona o društvih, skrajšanje in društvo je bilo razpuščen.	Imovina prodana, razen in upravi 1910 Jutljane.		
171	Evangelizacijsko društvo ... duška Loka	duška Loka	duška Loka	11. 11. 1918. 1440/1	Ministrstvo za notranje zadeve Ljub.	Pr. 31. čl. zakona o društvih, skrajšanje in društvo je bilo razpuščen.	Imovina prodana, razen in upravi 1910 duška Loka.		
172	duško - svetlo govejsko duško društvo ... duška Loka	duška Loka	duška Loka	11. 11. 1918. 1440/1	Ministrstvo za notranje zadeve Ljub.	Pr. 31. čl. zakona o društvih, skrajšanje in društvo je bilo razpuščen.	Imovina prodana, razen in upravi 1910 duška Loka.		
173	Društvo za vzdrževanje in vzdrževanje hrške hišne in hišne ... Vel. Laniš pri Korojci	Vel. Laniš Korojci	110 Vel. Laniš	11. 11. 1918. 1440/1	Ministrstvo za notranje zadeve Ljub.	Pr. 31. čl. zakona o društvih, skrajšanje in društvo je bilo razpuščen.	Imovina prodana, razen in upravi 110 Vel. Laniš.		
174	Evangelizacijsko govejsko društvo ... Jutljane	Jutljane	Jutljane	11. 11. 1918. 1440/1	Ministrstvo za notranje zadeve Ljub.	Pr. 31. čl. zakona o društvih, skrajšanje in društvo je bilo razpuščen.	Imovina prodana, razen in upravi 1910 Jutljane.		
175	delavsko rudarsko govejsko društvo sv. Bartola ... Kopirnice pri Bričal	Kopirnice pri Bričal	Kopirnice pri Bričal	11. 11. 1918. 1440/1	Ministrstvo za notranje zadeve Ljub.	Pr. 31. čl. zakona o društvih, skrajšanje in društvo je bilo razpuščen.	Imovina prodana, razen in upravi 1910 Kopirnice.		
176	Zveza hrških sabljarskih govejskih ... Jutljane	Jutljane	Jutljane	11. 11. 1918. 1440/1	Ministrstvo za notranje zadeve Ljub.	Pr. 31. čl. zakona o društvih, skrajšanje in društvo je bilo razpuščen.	Imovina prodana, razen in upravi 1910 Jutljane.		

Izsek iz Registra razpuščenih društev 1945-1950
(SI AS 1931 Republiški sekretariat za notranje zadeve
Socialistične Republike Slovenije, t. e. 1460).

PREKMURJE - CENTER JUDOVSKESKE POSELITVE NA SLOVENSKEM

Rodbinsko in roj- stno ime	Datum in kraj rojstva	Državljanstvo in domovinstvo	Poklic in bivališče	Stan	Imena in rojstni po- datki nedoletnih otrok	Od kdaj biva v naši državi	Opomba
1. Schöntag Rosa ✓	23.2.1889 v Mur. Soboti	jugoslav. Mur.Sobota	šivilja, Murska Sobota	ni poročena		od rojstva	
2. Schöntag Šalamon ✓	2.7.1885 Domajinci	" M.Sobota	trgovac, M.So- bota	ni poročen		od rojstva	
3. Schöntag Betti ✓	6.6.1848 Güssing	" M.Sobota	zasebnica, Murska Sgota	vdova, roj. Štern žid. vere		od 1867 leta	
4. Gastl Rožika ✓	12.3.1912 Tschentachen- dorf(Avstrija)	avstrijsko M.Sobota	zasebnica, Murska Sobota	ni poročena		od 1915 "	
5. Hirschl Leopold } ✓	29.5.1862 M.Soboti	jugosl. Mur.Sobota	trgovac, M.Sobota	xxxi poročen		od rojstva	
6. Hirschl Šaralka } ✓	15.2.1866 M.Soboti	" " "	žena trgovca, Murska Sobota	poroč. roj. Šrnatein žid. vere		od rojstva	
7. Hirschl Boriška ✓	24.8.1913 M.Soboti	" " "	zasebnica, Murska Sobota	ni poročena		od rojstva	
8. Kohn Leopold } ✓	24.7.1885 Berkovec	" Mur.Sobota	trgovac, M.Sobota	poročen poroč. Kahn roj. Gros		od rojstva	
9. Kohn Ana } ✓	14.6.1863 Pokovec	" Mur.Sobota	žena trgovca, Murska Sobota	žid. vere		od rojstva	
10. Hirschl Armin } ✓	6.3.1888 Pečarovec	" Mur. Sobota	trgovac, Murska Sobota	poročen poročena roj. Kohn, žid. vere		od rojstva	
11. Hirschl Serena } ✓	2.11.1895 Sebeborci	" Mur.Sobota	žena trgovca, Murska Sobota	poročen poroč. roj. Kahn žid. ver.		od rojstva	
12. Kohn Samuel } ✓	25.8.1884 Sebeborci	" Mur.Sobota	trgovac, Murska Sobota	poročen poroč. roj. Preis		od rojstva	
13. Kohn Margareta } ✓	23.1.1895 Sentgyögyvölgy	" Mur. Sobota	žena trgovca, Murska Sobota	žid. vere		od rojstva	
14. Schwartz Netti ✓	4.8.1850 M.Sobota	" Mur. Sobota	žena šajmarja Murska Sobota	vdova, roj. Heimer židov. xxix vere		od rojstva	
15. Ebenepanger Berta ✓	17.6.1837 M.Sobota	" Mur.Sobota	žena gostilnič. Murska Sobota	poroč. roj. Schwartz židov. vere	Marija Ebenepanger, roj. v Kapei 21.2.1918.	od rojstva	

Izsek iz Seznama oseb židovske veroizpovedi, ki so nastanjene na teritoriju občine Murska Sobota, leto 1937 (SI AS 68 Kraljevska banska uprava Dravske banovine, Upravni oddelek, registraturni fascikel 29-2, 1936-38).

2 PROCES PROTI IZAKU FEUERBERGU IN DRUGIM KOMUNISTOM

Sodni proces proti Izaku Feuerbergu in 71 soobtoženim, ki je potekal junija 1934 pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani, sodi v kontekst preganjanja komunistov po uvedbi Aleksandrove diktature 6. januarja 1929. Feuerberg, poljski Jud, je bil obtožen širjenja komunistične propagande in ponovne vzpostavitve komunistične organizacije v Ljubljani. Poleg omenjenega, v sodnem spisu pogosteje zasledimo še imena sedmih poljsko-judovskih študentov medicine. Po besedah enega od njih je v Ljubljani v šolskem letu 1933/34 študiralo od 63 do 65 poljskih akademikov. Glavni vzrok za to razmeroma veliko število poljsko-judovskih študentov je potrebno iskati v antisemitski poljski zakonodaji. Leta 1932 so tamkajšnje univerze vpeljale t. i. *numerus clausus*, ki je judovskim študentom strogo omejeval vpis, zato so ti iskali možnosti za študij v tujini. Izmed Judov sta bila v tem sodnem procesu kazensko obravnavana samo Izak Feuerberg in Blanka Löw, oba študenta medicine. Slednja je bila oproščena vseh obtožb. Izak Feuerberg pa je bil obsojen na dve leti in pol zapora, ki jih je preživel v kaznilnicah v Ljubljani, Mariboru in Sremski Mitrovici. Kazen so mu podaljšali še za eno leto, ker naj bi tudi v zaporu propagiral komunizem. Po izteku kazni je bil izgnan na Poljsko.

LITERATURA:

Figes, Orlando. **Tragedija ljudstva: Ruska revolucija 1891-1924.** Modrijan, Ljubljana, 2013

Zajc, Marko. **Jud kot Nemec, liberalec, kapitalist: o slovenskem antisemitizmu v zadnjih letih habsburške monarhije,** v: Hajdinjak, Boris, Šumi, Irena, Starman, Hannah. **Slovenski Judje: Zgodovina in holokavst.** Center judovske kulturne dediščine Sinagoga, Maribor, 2012

PROCES PROTI IZAKU FEUERBERGU IN DRUGIM KOMUNISTOM

2

Poročilo.

Podpisani podnadzornika polit. agentov Dobravec Ivan in Žitko Friderik ter polit. agenti Bremao Frano, Šlemic Leopold in Klemenčič Frano smo dne 22.12.1933 ob 18.50 aretirali na Miklošičevi cesti pred Delavsko zbornico radi suma komunistične propagande sledeče osebe:

Lerner Pavel, student med.stan. v Mostah, Zadružna ul.11. pri stranki Videmšek,
Smazanovič Boris, student med.stan. v Mostah, Povšetova ul.št.35.a. pri Kračič,
Ofman Herzs student med.stan. Moste, Povšetova ul.35.a. pri Kračič,
Feuerberg Izak, student med. stan. Zadružna ul.11. pri stranki Videmšek,
Przedecy Herman, student med.stan. Pokopališka ul.2. pri stranki Gerl in
Löw Blanka, studentka med. stan. Prečna ul.2. pri stranki Kajin.

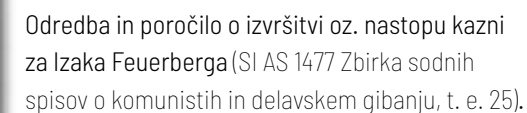
Vsi imenovani so poljski državljani. Po aretaciji so bili predvedeni tukajšnji upravi v nadaljno poslovanje.

Efekti ki so bili najdeni pri telesni preiskavi se predlagajo.

Ljubljana, dne 22.12.1933.

Jerand s.r.

Poročilo o aretaciji nekaterih judovsko-poljskih študentov decembra 1933 v Ljubljani (SI AS 1477 Zbirka sodnih spisov o komunistih in delavskem gibanju, t. e. 24).

PROCES PROTI IZAKU FEUERBERGU IN DRUGIM KOMUNISTOM

2

1

Opravična številka IX Kzp 1606/33 37

Zaslišanje obdolženca:

Okrožno sodišče v Ljubljani
dne 10.1.1934 Začetek ob 10.45 uri.

Navzočna:

Sodnik: dr. Kresnik Mirko
Zapisnikar: sod.pr.Golouh Ciril

Kazenska stvar zoper
Obdolžen navede glede svojih osebnih razmer:

1. Priimek in ime: Feuerberg
Feuerberg Izak
2. Klicno ime (vzdevek), če ga ima:
3. Roditeljev priimek in ime: Sisch Berger; Hava
4. Materin dekliški priimek: Feuerberg
5. Vera: izrealitske vere
6. Rojstni kraj: Drohobycz - Poljska
7. Kje živi? Ljubljana, Zadružna ul.11
8. Dan, mesec in leto rojstva: 2.2.1911
9. Domovinska občina, srez, banovina: Drohobycz - Poljska
vojvodina Lwowska
10. Materni jezik: židovski
11. Poklic (s čim se bavi): štud.medicine
12. Stan in rodbinske razmere: samski
13. Ali je pismen (šolska izobrazba) humanistično gimnazijo v Drohobyczu
14. Ali je služil v vojski? ni bil vojak
15. Imovinsko stanje: nima
16. Ali je bil, kdaj in zaradi česa obsojen? ne kaznovan
17. Ali je sedaj v preiskavi: ne
18. Če je maloleten, kdo je njegov (njen) zakoniti zastopnik?

Nato se mu (ji) vobče naznači kaznivo dejanje, ki ga je obdolžen,
in se ga (jo) vpraša, ali hoče kaj navesti v svojo obrambo.
Obdolžen se obvesti, da mu (ji) gre pravica najeti branilca,
če ga hoče

Obr. št. 38 k. p. (Zapisnik o zaslišanju obdolženca.) § 152 k. p.

Del zapisnika zaslišanja Izaka Feuerberga
(SI AS 1477 Zbirka sodnih spisov o
komunistih in delavskem gibanju, t. e. 24).

2 PROCES PROTI IZAKU FEUERBERGU IN DRUGIM KOMUNISTOM

179

Ker sem v Jugoslaviji gost, nisem v svojih razmišljanjih glede spremembe družabnega reda nikdar mislil na kakšno konkretno nasilje v Jugoslaviji, ker sem v splošnem proti vsakemu takemu nasilju. Moje razmišljanje je bilo le tako, da bi se dalo v splošnem priti do pravičnejšega družabnega reda, čim bi bila za to podana večina.

Moji sestanki so bili, kakor navajano že pred policijo, v Šiški, pred Metropolm, pred gostilno Amerikanec, enkrat za železniško kurižnico, za drugje se ne spominjam.

Lerner Pavle sploh ni za drugo kot za študij in ni o vsej tej stvarji imel pojma, saj mu nisem nikdar o tem niti črnil.

Kolikor je meni znano, je bil štud. Kunevelder Kurt na obisku v Ljubljani popolnoma v privatnem poslu. Kolikor sem slišal od Gizela Kamernanove, ima imenovani Kunevelder od doma znatne dohodke.

Nobenega svojega tovariša ne poznam niti v Ljubljani, niti kje drugje, da bi se tako daleč aktivno spustil v komunistično propagando, kakor jaz.

Izrecno še popravljam, da na policiji nisem hotel priznati, da sem bil z Janžičem Ferdinandom na skupnem sestanku /glej stran 34/, ker nisem hotel zlorabiti zaupanja, dočim sem že kasneje na policiji sami vse to popravil in priznal. Enako je bilo s Keržičem Cirilom.

Drugega nimam pristaviti, razun ponovitve, da so vse podrobnosti, ki sem jih izpovedal pred policijo, resnične.

Ker ste sumljivi zloč-po čl. 1 zak. o zašč.drž., je odrede n zoper Vas po § 36 zak. o drž. sod.za zašč.drž. pripor, zoper katerega po § 37 istega - zakona nimate pritožbe.

Vzamem na znanje.

Prebrano - odobreno.

Feuerberg Izak

Sklep in podpis s pristavkom, da se je jetniški upravi ob 12.30 uri naročilo, da ga sprejme v zavarovalni pripor.

Nadaljevano dne 17.2.1934.
Navzoči podpisani:

Iz tus. zaporov privedenemu Feuerberg Izaku se objavi rešitev, da se zoper njega uvede preiskava radi zločinstva po čl. 1 tč. 1 in 2 zak. o zaščiti javne varnosti in reda v državi, ker je z predloga drž. tožilstva z dne 15.2.1934 ad 1 in ukrene preiskovalni zapor po § 119 2 k.p. Predloženo mi rešitev vzamem s pravnim podukom v smislu § 119 k.p. v vednost in se zoper isto ne pritožim.

Prebrano- odobreno

Feuerberg Izak

Sklep in podpis s pristavko, da se je ob 11 uri jetniški upravi naročilo, da sprejme obdolženca v preiskovalni zapor.

Martin

Bohinc

Del zapisnika zaslišanja Izaka Feuerberga
(SI AS 1477 Zbirka sodnih spisov o komunistih
in delavskem gibanju, t. e. 24).

2 PROCES PROTI IZAKU FEUERBERGU IN DRUGIM KOMUNISTOM

Kin.štav.....24/34..... Kps.....

OSEBNI POPIS

preiskovan *Feuerberg Izak*

Rojstni kraj	<i>Trnopolje</i>	Postava	<i>pravja</i>
Sres	<i>"</i>	Rast	<i>185cm</i>
Barovina	<i>Poljska</i>	Obraz	<i>svetlogost</i>
Domovinska občina		Barva obraza	<i>svetla</i>
Sres		Lasie	<i>svetlozeleni</i>
Barovina		Celo	<i>svetlo</i>
Stanovništvo	<i>Okolje Ljubljane ul. 11</i>	Obrvi	<i>svetlozeleni</i>
Rajstno leto	<i>22. 1911</i>	Oči	<i>svetlo</i>
Vera	<i>pravoslavje</i>	Nos	<i>svetlo</i>
Stan	<i>pravoslavje</i>	Usta	<i>svetlo</i>
Poklic	<i>inženir</i>	Zobje	<i>svetlo</i>
Posebna znamenja		Brada	<i>svetlo</i>
		Podbradek	<i>svetlo</i>
Znanja tiskov	<i>svetlo</i>	Višina v cm	<i>185</i>
<i>svetlo</i>	<i>svetlo</i>		

SEZNAM PREDMETOV

OBLEKA		DRUGI PREDMETI	
	Din		Din
Klobek	/	Cela obleka	/
Cepica	/	Bluza	/
Bluza	/	Predpasnik	/
Suknjič	/	Krilo zgornje	/
Telovnik	/	" spodnje	/
Povračnik	/	Srajca	/
Plašč	/	Hlače žen.	/
Hlače	/	Plašč	/
Srajca	/	Kombine	/
Sp.hlače	/	Nogavice	/
Maja	/	Jopa vrhnja	/
Naravnice	/	Ruta naglavna	/
Jermen	/	Ogrinjača	/
Ovratnik	/	Sal	/
Zavratnica	/	Nogavice	/
Dokolenice	/	Robec	/
Nogavice	/	Čevlji	/
Obujke	/	Držaji za nog.	/
Gamače	/		

Osební popis in seznam predmetov Izaka Feuerberga, narejen dne 8. 1. 1934 na Upravi jetnišnice Okrožnega sodišča v Ljubljani (SI AS 1477 Zbirka sodnih spisov o komunistih in delavskem gibanju, t.e. 24).

2 PROCES PROTI IZAKU FEUERBERGU IN DRUGIM KOMUNISTOM

ברית הנער העברי ע"ש יוסף טרומפלדור
(בית"ר) בלבוש.

שנת תרצ"ג. מספר 331

תעודה

האח בלנקה ל

נולד ביום 18 יוני 1912

כתבת לבנה סיקסלסקה

נכנס לביתר ביום 12 מרץ 1930

מפקד הקן

מזכיר הקן

תל

התעודה בעל התעודה:

Legitimacija Blanke Löw, s katero je dokazovala svoje članstvo v sionistični organizaciji v Lvovu (SI AS 1477 Zbirka sodnih spisov o komunistih in delavskem gibanju, t. e. 24).

PROTIJUDOVSKA ZAKONODAJA IN UKREPI 3

V okviru evropskega antisemitizma so se od poznega 19. stoletja pojavljale ideje in zakonodajni predlogi, ki so stremeli bodisi k omejevanju judovskega delovanja na različnih družbenih področjih bodisi k delnemu ali popolnemu odvzemu različnih državljskih in drugih pravic. Motiv in cilj tovrstnih pobud sta bila jasna: odprava dotlej že dosežene judovske državljske emancipacije in s tem preprečitev »kvarnega« judovskega vpliva v družbi. Med antisemiti poznega 19. stoletja so še prevladovali tisti, ki so menili, da Judje z vzajemnim podpiranjem prosperirajo na škodo vseh preostalih delov družbe, pri čemer naj bi se judovsko delovanje kazalo preko številnih nezaželenih pojavov na idejnem, gospodarskem in kulturnem področju. Z uveljavljanjem rasne teorije je v razmišljanjih antisemitov takšne pomisleke dopolnilo prepričanje o škodljivosti mešanih zakonov, preko katerih naj bi »arijski« narodi sčasoma izgubljali svoj značaj. Sinonim za protijudovsko zakonodajo so nürnberški rasni zakoni, ki so leta 1935 sledili predhodnim nacističnim protijudovskim ukrepom. Skupaj z dopolnilnimi zakoni in uredbami so prepovedovali poroke in intimne stike Judov z nejudi, izključevali Jude od pravice do nemškega državljanstva in jih omejevali v vrsti vsakdanjih, družbenih in gospodarskih dejavnosti. Natančno so urejali tudi pravice t.i. mešancev, torej ljudi, ki so bili le delno judovske krvi.

Ker je nacistična država v Judih videla predvsem trajne sovražnike »nemške narodne skupnosti«, je razumljivo, da je v izvajanje sistematičnih protijudovskih ukrepov – ti so segali od razlastitev do množičnih deportacij v uničevalna taborišča – vključila tudi tajno politično policijo (gestapo). Za nadzor in pregon Judov je bil v strukturi gestapa določen celo poseben oddelek (Referat II B4, kasneje IV B4). Številna določila nürnberških zakonov so našla svoj odmev v zakonodajah držav, ki so se politično in vojaško povezovale z nacistično Nemčijo. Nekaj zakonodajnih določil, ki so omejevala Jude na gospodarskem in študijskem področju, je oktobra 1940 v okviru proosovinske zunanjepolitične usmeritve sprejela

tudi Kraljevina Jugoslavija. Uredbi sta imeli poleg dejanskega tudi simbolni pomen. Za njihov sprejem je bil, vsaj v delu, ki se je nanašal na ukrep omejevanja šolanja judovske mladine na srednji in visokošolski ravni, zaslužen vodilni slovenski politik dr. Anton Korošec. Sicer pa sta bili obe antisemitski uredbi, ki so ju v zadnjih letih obstoja Kraljevine Jugoslavije spremljali tudi protijudovski ukrepi (denimo do judovskih beguncev), tako odraz naraščajočega antisemitizma kot oblika taktičnega prilagajanja zapleteni mednarodni situaciji, v kateri je naraščala ogrožajoča moč nacistične Nemčije.

LITERATURA:

Boeckl-Klamper, Elisabeth; Mang, Thomas; Neugebauer, Wolfgang. **Gestapo-Leitstelle Wien 1938–1945**. Edition Steinbauer, Dunaj, 2018

Goldstein, Ivo. **Jews in Yugoslavia 1918–41: Antisemitism and the Struggle for Equality**. Central European University, 2010

Dolenc, Ervin. **Zmaga ali poraz?: Marginalije h Koroščevi antisemitski uredbi leta 1940**, v: Nečak, Dušan. **Stiplovškov zbornik**. Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, Ljubljana, 2005

PROTIJUDOVSKA ZAKONODAJA IN UKREPI

3

- 3 -

219 218

določilom, razen če je bil kdo takozvani veljaven Jud, to se pravi, da je bil po dnevu roka, ki so ga določali nürnberški rasni zakoni, vzgejan v judovski verski skupnosti.

Mešanci so v splošnem veljali za ljudi, s katerimi so postopali kot s arijski, le da so bili po nürnberških rasnih zakonih podvrženi različnim omejitvam. Niso smeli služiti v vojski, razen mešancev II. stopnje, ki pa so tudi mogli postati največ kaplar (Gefreiter). Niso mogli obiskovati nobene srednje in nobene visoke šole, razen onih, ki so bili že kot mešanci II. stopnje v kaki srednji šoli in so jo na prošnjo i izrednih slučajih lahko dokončali. Niso se smeli pisateljsko udeleževati. Arijske pacijente so smeli zdraviti samo z dovoljenjem državne zdravniške zbornice. In različne druge omejitve.

Arijski del je lahko imel vsak trgovski lokal in tudi izvrševal vsak poklic, razen časnikaštva in še nekaterih omejitev, katerih se ne spominjam več. Penzion za tujce je arijski del na vsak način lahko imel, le judovski del se ni smel javno pokazati v lokalu in je bil v večini slučajev poslan od judovskega urada za delo, na kako delo, kjer so delali samo Judje.

Judje so dobili manj živil kot normalni potrošniki, to se pravi, doklad, ki jih je dobil normalni potrošnik, za Jude ni bilo. Med vojno niso smeli po 20 uri brez dovoljenja iti na prosto. Niso smeli obiskovati nobenih javnih lokalov, ne se voziti s cestno železnico itd. Morali so nositi rumeno judovsko zvezdo, razen (judovski) del staršev mešancev. Dali so lahko odpraviti telesni sad, ne da bi se s tem izpostavili kaznovanju.

Leutgeb Lambert, l.r.

Izsek iz zaslišanja pripadnika dunajske gestapo Lamberta Leutgeba, ki priča o ukrepih zoper ljudi z deloma judovskimi predniki (SI AS 1931 Republiški sekretariat za notranje zadeve Socialistične Republike Slovenije, t. e. 423).

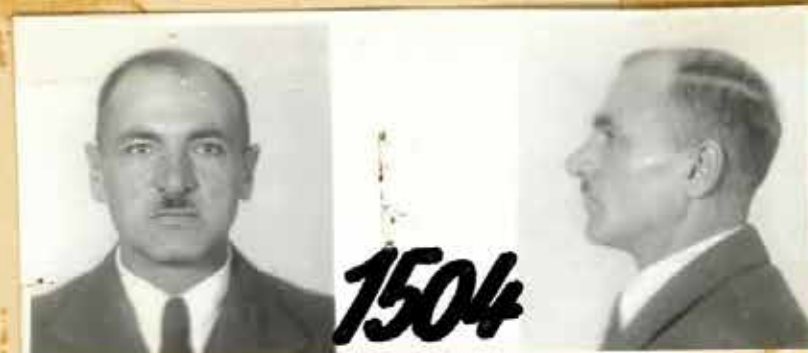
PROTIJUDOVSKA ZAKONODAJA IN UKREPI 3

2364

R i x i n g e r Johann,
geb. am 20.1.1897 in Wien,
Wien 24., Hinterbrühl, Gadenerstr. 81

Referat IV B 4 (Juden)

Leiter, Krim.Insp., Judenschinder,
Ernennung zum Krim.Kommissar, SS, Einsatz in Gaja und Zlin,
Alter Kämpfer.

Uslužbenski karton Johanna Rixingerja, vodje
t. i. Judovskega referata pri dunajski izpostavi gestapo
(SI AS 1931 Republiški sekretariat za notranje zadeve
Socialistične Republike Slovenije, t. e. 811).

Na podstavi člena 1. uredbe o spreminjanju obstoječih predpisov in izdajanju novih z dne 16. septembra 1939. predpisuje ministrski svet tole

uredbo

o ukrepih, ki se nanašajo na Žide glede izvrševanja obrtov s predmeti ljudske prehrane.*

Člen 1.

(¹) Trgovinski obrti, ki se bavijo s prometom na debelo s predmeti ljudske prehrane, spadajo ne glede na to, ali so njih imetniki fizične ali pravne osebe, pod revizijo, če so imetniki obrta Židje.

(²) Za židovski obrt se štejejo vsi tisti obrti, katerih lastniki ali solastniki so na dan, ko stopi ta uredba v veljavo, Židje ali katerih glavnica je v celoti ali po večini v rokah Židov.

(³) Delniške družbe, družbe z omejeno zavezo in zadrage se štejejo za židovske tudi tedaj, če so uprava, direktorji in prokuristi družbe ali zadrage po večini Židje.

(⁴) Revizijo opravijo pristojna občna upravna oblastva druge stopnje, uprava mesta Beograda pa v svojem območju.

Člen 2.

(¹) Pristojno oblastvo iz odst. 4. člena 1. te uredbe odloči, katerim trgovinskim obrtom, ki spadajo pod revizijo po členu 1., se prepoveduje nadaljnje obratovanje, kateri izmed njih pa smejo nadaljevati obratovanje.

(²) Zoper tako odločbo ni pravnega sredstva ne upravnosodnega postopka kakor tudi ne pravice do povračila škode.

(³) Na podstavi odločbe, da se prepoveduje nadaljnje obratovanje trgovinskemu obrtu iz odst. 1. člena 1. te uredbe, se izdano pooblastilo oziroma dovolilo za izvrševanje tega obrta odvzame in obrt po uradni dolžnosti izbriše iz obrtnega registra. Pristojno oblastvo, ki je izdalo odločbo, da se prepoveduje nadaljnje obratovanje, določi temu obratu za likvidacijo tekočih poslov primeren rok, ki ne sme biti daljši od dveh mesecev.

(⁴) Pristojna sodišča morajo na podstavi poročila pristojnega oblastva o prepovedi nadaljnega obratovanja po uradni dolžnosti izvršiti v trgovinskem registru oziroma protokolu izbris firme tistih obrtov, katerim je po odstavku 1. tega člena nadaljnje obratovanje prepovedano.

Člen 3.

(¹) Pri industrijskih podjetjih, ki se bavijo s proizvodnjo predmetov ljudske prehrane na debelo in ki veljajo po odstavkih 2. in 3. člena 1. te uredbe za židovska, sme postaviti ban (upravnik mesta Beograda) ob stroških podjetja komisarja, čigar naloga je skrbeti za pravilnost obratovanja podjetja.

(²) Odredbe, ki jih izda komisar v izvrševanju svoje naloge, so obvezne za upravo in osebje podjetja.

(³) Uprava in osebje podjetja morajo dajati komisarju na njegovo zahtevo vsa potrebna pojasnila in mu omogočati pregled poslovnih knjig, listin in korespondence podjetja kakor tudi poslovnih prostorov. Komisar je dolžen varovati kot uradno tajnost vse podatke, katere zve pri izvrševanju svoje dolžnosti.

* »Službene novine kraljevine Jugoslavije« z dne 5. oktobra 1940., št. 229/LXXX—A/690.

Člen 4.

(¹) Kdor zoper odločbo pristojnega oblastva, da se prepoveduje nadaljnje obratovanje trgovinskemu obrtu iz člena 1. te uredbe, nadaljuje obratovanje prepovedanega obrta, se kaznuje z zaporom do dveh let in denarno do 500.000 dinarjev.

(²) Enako se kaznujejo tudi Židje, ki uporabljajo druge osebe kot navidezne imetnike pravice za izvrševanje trgovinskega obrta s predmeti ljudske prehrane na debelo, kakor tudi osebe, ki jim omogočajo, da izvršujejo na podstavi njihove pravice ta trgovinski obrt.

(³) Kazni izrekajo redna sodišča.

(⁴) Izterjane denarne kazni se stekajo v banovinski sklad za podpiranje strokovnih šol iz § 406. zakona o obrtih oziroma v ustrejni sklad v območju uprave mesta Beograda.

Člen 5.

(¹) Občna upravna oblastva prve stopnje smejo osebe, ki zoper odločbo pristojnega oblastva, da se prepoveduje nadaljnje obratovanje trgovinskemu obrtu iz člena 1. te uredbe, nadaljujejo obratovanje prepovedanega obrta, poslati na prisilno bivanje v drug kraj; osebe pa, ki so že bile pravnomočno obsojene zaradi dejanja iz odst. 1. člena 4. te uredbe, smejo poslati razen na prisilno bivanje tudi še na prisilno delo.

(²) Glede pošiljanja na prisilno bivanje in na prisilno delo se ustrezno uporabljajo predpisi uredbe o pošiljanju brezvestnih špekulantov na prisilno bivanje in prisilno delo.*

Člen 6.

Od dne, ko stopi ta uredba v veljavo, se ne smejo izdajati ne Židom ne družbam z židovsko glavnico ne pooblastitve ne dovolitve za izvrševanje trgovinskih obrtov s predmeti ljudske prehrane na debelo.

Člen 7.

Ta uredba stopi v veljavo z dnem razglasitve v »Službenih novinah«.

V Beogradu dne 5. oktobra 1940.; M. s. št. 1322.

Predsednik ministrskega sveta
in namestnik ministra za notranje posle
Dragiša J. Cvetković s. r.
Podpredsednik ministrskega sveta
dr. Vladko Maček s. r.
(Sledijo podpisi vseh drugih ministrov.)

538.

Na podstavi člena 1. uredbe o spreminjanju obstoječih predpisov in izdajanju novih z dne 16. septembra 1939. predpisuje ministrski svet tole

uredbo

o vpisovanju oseb židovskega rodu za učence univerz, visokih šol z veljavo univerze, višjih, srednjih, učiteljskih in drugih strokovnih šol.**

Člen 1.

Na univerzah, visokih šolah z veljavo univerze, višjih, srednjih, učiteljskih in drugih strokovnih šolah se

* »Službeni list« št. 223/42 iz 1. 1940.

** »Službene novine kraljevine Jugoslavije« z dne 5. oktobra 1940., št. 229/LXXX—A/692.

Uredba o ukrepih, ki se nanašajo na Jude glede izvrševanja obrtov s predmeti ljudske prehrane in Uredba o vpisovanju oseb judovskega rodu za učence univerz, visokih šol z veljavo univerze, višjih srednjih, učiteljskih in drugih strokovnih šol, Službeni list Kraljevske banske uprave Dravske Banovine, Ljubljana 16. oktobra 1940, letnik XI, št. 83 (Knjižnica Arhiva Republike Slovenije).

sme vpisati samo določeno število učencev židovskega rodu. To število se določi tako, da je s številom ostalih učencev teh šol v tistem razmerju, v katerem je število državljanov židovskega rodu s številom ostalih državljanov.

Vrhovno šolsko oblastvo, ki je pristojno za vsako posamezno vrsto šol, določi po odstavku 1. tega člena, koliko učencev židovskega rodu se sme, pričenši s šolskim letom 1940./41., vpisati v prvi letnik oziroma v prvi razred na posameznih fakultetah in ostalih šolah. Na učence židovskega rodu, vpisane v ostale letnike ali razrede, se prvi odstavek tega člena ne uporablja.

Člen 2.

Osebe židovskega rodu, katerih roditelji so zaslužni za domovino, se smejo z odobritvijo pristojnega vrhovnega šolskega oblastva vpisati za učence univerz in drugih šol, navedenih v prvem odstavku člena 1. te uredbe, ne glede na omejitve po tem predpisu.

Člen 3.

Inozemci židovskega rodu se ne morejo vpisati za učence univerz in ostalih šol, navedenih v prvem odstavku člena 1. te uredbe.

Člen 4.

Pristojna vrhovna šolska oblastva se pooblašča, da izdajo navodila in pojasnila, potrebna za uporabo členov 1., 2. in 3. te uredbe.

Člen 5.

Ta uredba stopi v veljavo z dnem razglasitve v »Službenih novinah«.

V Beogradu dne 5. oktobra 1940.; M. s. št. 1323.

Predsednik ministrskega sveta
in namestnik ministra za notranje posle
Dragiša J. Cvetković s. r.

Podpredsednik ministrskega sveta
dr. Vladko Maček s. r.

(Sledijo podpisi vseh drugih ministrov.)

539.

Na podstavi člena 1. uredbe o spreminjanju obstoječih predpisov in izdajanju novih z dne 16. septembra 1939. predpisuje ministrski svet na predlog ministra za trgovino in industrijo tole

uredbo*

o spremembah in dopolnitvah uredbe o direkciji za zunanjo trgovino.**

Člen 1.

Na koncu prvega odstavka člena 6. se dodaje nov stavek, ki se glasi: »Položaj računskih uradnikov pri direkciji je enak položaju istih uradniških zvanj pri ministrstvu za finance po zakonu o uradnikih.«

Člen 2.

Tretji in četrti odstavek člena 12. se spreminjata in se glasita:

* »Službene novine kraljevine Jugoslavije« z dne 16. septembra 1940., št. 212/LXXXIII/626.

** »Službeni list« št. 315/55 iz 1. 1940.

»Posebni proračun razhodkov direkcije se pokriva z dohodki od posebnih taks, ki jih pobira direkcija pri izdajanju izvoznih in uvoznih potrdil, in z dotacijami, ki se odobrujejo v ta namen iz premijskega računa direkcije. Višino posebnih taks določi minister za trgovino in industrijo v soglasju z gospodarsko-finančnim odborom ministrov, način njih pobiranja pa predpiše v soglasju z ministrom za finance.

Sredstva premijskega računa in posebnega proračuna direkcije se uporabljajo izjemno od predpisov zakona o državnem računovodstvu in zakona o glavni kontroli po predpisih uredbe, ki jo izda ministrski svet na predlog ministra za trgovino in industrijo. Poseben kontrolni odbor stalno nadzoruje uporabo teh sredstev. Stav in poslovanje tega odbora se določita z uredbo o računovodstvu direkcije za zunanjo trgovino.«

Člen 3.

Členu 14. se dodaje nov četrti odstavek, ki se glasi:

»Vsem državnim uradom, samoupravnim telesom, zbornicam in posameznim gospodarstvenikom daje direkcija brezplačna pojasnila o poslih zunanje trgovine. Vloge, s katerimi se zahtevajo ta pojasnila, kakor tudi dana pojasnila niso zavezani plačilu takse po zakonu o taksah.«

Člen 4.

Ta uredba stopi v veljavo na dan razglasitve v »Službenih novinah«.

V Beogradu dne 12. septembra 1940.; M. s. št. 1183.

Predsednik ministrskega sveta
in namestnik ministra za notranje posle
Dragiša J. Cvetković s. r.

Podpredsednik ministrskega sveta
VI. Maček s. r.

(Sledijo podpisi vseh drugih ministrov.)

540.

Oprostitev žita

od plačila uvozne carine.*

Ministrski svet je v seji z dne 2. oktobra 1940. na predlog ministra za finance in na podstavi člena 15. v predlogu zakona o občni carinski tarifi takole odločil:

Privilegirana delniška družba za izvoz deželnih pridelkov kraljevine Jugoslavije se oprasha plačila uvozne carine za 10.000 vagonov pšenice, 5000 vagonov ovsa, 3000 vagonov ječmena in 3000 vagonov pšenične moke.

Ta odločba stopi v veljavo z dnem razglasitve v »Službenih novinah«.

V Beogradu dne 2. oktobra 1940.; M. s. št. 1281.

Predsednik ministrskega sveta
in namestnik ministra za notranje posle
Dragiša J. Cvetković s. r.

Podpredsednik ministrskega sveta
VI. Maček s. r.

(Sledijo podpisi vseh drugih ministrov.)

* »Službene novine kraljevine Jugoslavije« z dne 5. oktobra 1940., št. 229/LXXX-A/693.

Uredba o ukrepih, ki se nanašajo na Jude glede izvrševanja obrtov s predmeti ljudske prehrane in Uredba o vpisovanju oseb judovskega rodu za učence univerz, visokih šol z veljavo univerze, višjih srednjih, učiteljskih in drugih strokovnih šol, Službeni list Kraljevske banske uprave Dravske Banovine, Ljubljana 16. oktobra 1940, letnik XI, št. 83 (Knjižnica Arhiva Republike Slovenije).

PROTIJUDOVSKA ZAKONODAJA IN UKREPI 3

Kraljevska banska uprava Dravske banovine.
Pov.II/2 No. 1858/1. Ljubljana, dne 23. aprila 1937.
Postopanje z židi-inozemci pri
izdajanju dovoljenj za zaposlitev
in bivanje v državi.

Vsem sreskim načelstvom, upravi policije v Ljubljani,
predstojništvom mestne policije v Mariboru in Celju,
policijskemu komisarijatu na Jesenicah, ter obmejnimi
in žel. policijskimi komisariji doma v Mariboru
in na Rečku.

Ministrstvo notranjih poslov je s Pov.I.br. 4512 z dne
17.IV.1937 sporočilo sledeče:

"Da bi se ujed-načila praksa u pogledu postopka
za jevrejskim izbeglicama iz Nemačke, u sporazumu sa zaintereso-
vanim Ministarstvima, donete su sledeće odluke:

1.- U pogledu izdavanja odobrenja /viza/ za...
u našu zemlju jevrejskih izbeglica iz Nemačke, a eventualno i iz
drugih zemalja, koja imaju državljanstvo ili su bez državljanstva,
ina se postupati u svemu po dosadašnjoj praksi, Prema kojoj se
Jevrejskim izbeglicama u načelu mogao odobriti ulaz u Jugoslaviju
samo na kratko i ograničeno vreme.

S obzirom na ovo, a shodno odluci Ministarskog
Saveta od 23 maja 1935 godine, JEVREJSKIM IZBEGLICAMA IZ NEMAČKE
A EVENTUALNO I DRUGIH ZEMALJA MOŽE SE IZDATI DOZVOJA SAMO ZA PSI-
VREMENI BORAVAK U ZEMLJI, ODNOSNO SA NAJDUŽIM ROKOM OD 1-3 MESA
To isto važi i za one jevrejske izbeglice, koje dolaze u našu zemlju
radi turizma, odmora u klimatskim mestima, letovanja i lečenja
u banjama. Njima će naša diplomatsko-konsularna predstavništva
na strani izdati vizu, kada ispunje potrebne uslove /da dadu
pismenu izjavu, da su materijalno obezbeđeni i da neće tražiti u
Kraljevini produženje boravka, da podnesu na viziranje dugoročni po-
soš sa dugoročnom povratnom vizom za onu zemlju iz koje dolaze/,
a na vizi će se stavlјati oznaka CRVENIM mastilom: "BEZ PRAVA NA
SAMOSTALAN RAD, UPOSLENJE I PRODUŽENJE BORAVKA".

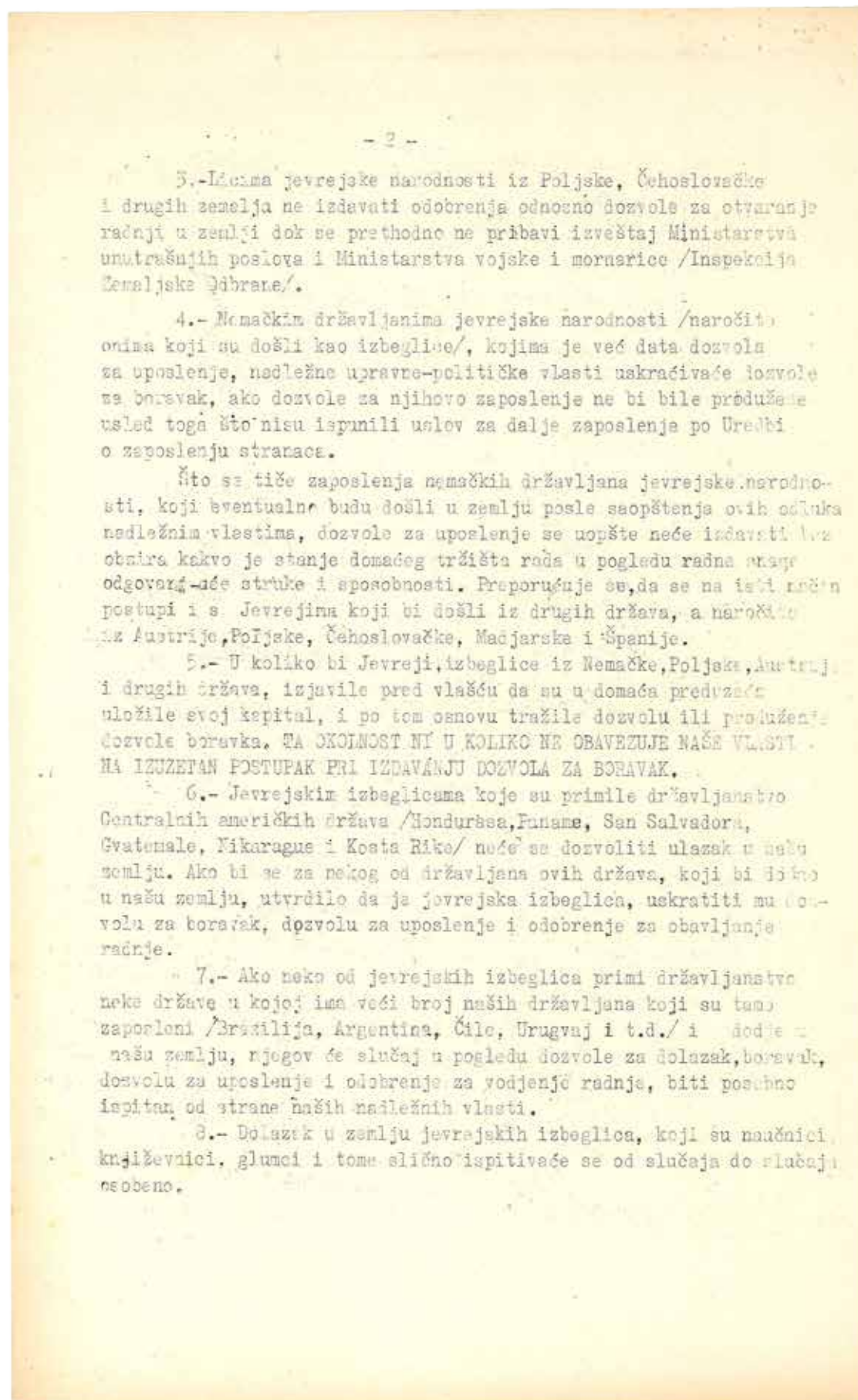
2.- Nadležne vlasti u zemlji NEĆE VIŠE IZDAVATI JEVREJ-
SKIM IZBEGLICAMA, bilo onim koje se već ovde nalaze, bilo onim
koje bi u buduće naknadno u državu došle, odobrenja za stavlјanje
radnje njihovih filijala i ostalih pomoćnih lokala.

Ranije izdata odobrenja ovim izbeglicama ostaju
i dalje u važnosti, sve dok se po zakonu ne ugasi pravo na to.

Navodilo Kraljevske banske uprave podrejenim
upravnim organom z navodili restriktivnega
postopanja glede bivanja, zaposlovanja in
šolanja judovskih beguncev iz Nemčije
(SI AS 68 Kraljevska banska uprava Dravske
banovine, Upravni oddelek, registraturni
fascikel 29-2, 1936-38).

PROTIJUDOVSKA ZAKONODAJA IN UKREPI

3

Navodilo Kraljevske banske uprave podrejenim
upravnim organom z navodili restriktivnega
postopanja glede bivanja, zaposlovanja in
šolanja judovskih beguncev iz Nemčije
(SI AS 68 Kraljevska banska uprava Dravske
banovine, Upravni oddelek, registraturni
fascikel 29-2, 1936-38).

PROTIJUDOVSKA ZAKONODAJA IN UKREPI 3

- 3 -

Ministarsvu je čast prednje dostaviti s molbo radi
znanja i daljega upravljanja?

O tem se obveščate z naročilom, da prednja navodila pri-
vetstva-notranjih poslov dobro proučite ter se po njih strogo
ravnate. Z vsebino razpisa naj se seznanijo vsi referenti, ki imajo
posla pri izdajanju dovoljenj inozemcem za bivanje in zaposlitev
v državi ter pri izdajanju obrtnih dovoljenj.

Predložite do 20. maja t.l. seznam vseh židov beguncev iz
Nemčije in drugih držav, ki so pri nas nastanjeni in se nanje nanaša
ta razpis.

Seznam naj ima sledeče rubrike:

- 1./ Rodbinsko in rojstno ime.
- 2./ Državljanstvo in kraj, od koder je prišel.
- 3./ Poklic in bivališče.
- 4./ Ali ima dovoljenje za bivanje /datum in številka do-
voljenja.
- 5./ Ali ima dovoljenje za zaposlenje /datum in številka
dovoljenja/.
- 6./ Ali izvršuje kako obrt /datum in številka dovolila
ali pooblastila.
- 7./ Opomba. Tu naj se na kratko predlaga, kaj naj se v
smislu min. razpisa ukrene.

Po odredbi bana,
banski inspektor:

Navodilo Kraljevske banske uprave podrejenim
upravnim organom z navodili restriktivnega
postopanja glede bivanja, zaposlovanja in
šolanja judovskih beguncev iz Nemčije
(SI AS 68 Kraljevska banska uprava Dravske
banovine, Upravni oddelek, registraturni
fascikel 29-2, 1936-38).

PROTIJUDOVSKA ZAKONODAJA IN UKREPI

3

Einstein

Zunahme: Einstein
Vorname: Albert
Geboren am: 14. 3. 1879
in: Ulm
Beruf: Universitätsprofessor, Dr.
Letzter inländ. Wohnsitz: Berlin W 30, Haberlandstr. 5

Der deutschen Staatsangehörigkeit für verlustig erklärt durch Bekanntmachung vom 24.3.1934, veröffentlicht in der Nr. 75 des Deutschen Reichsanzeigers und Preussischen Staatsanzeigers vom 29.3.1934.

Mann

Zunahme: Mann
Vorname: Thomas
Geboren am: 6. 6. 1875
in: Lübeck
Beruf: Schriftsteller
Letzter inländ. Wohnsitz: München

Der deutschen Staatsangehörigkeit für verlustig erklärt durch Bekanntmachung vom 2.12.1936, veröffentlicht in der Nr. 282 des Deutschen Reichsanzeigers und Preussischen Staatsanzeigers vom 3.12.1936.

Kartici A. Einsteina in T. Manna iz Kataloga ekspatriiranih nemških državljanov za časa nacizma, 1933–1945 (SI AS 2174 Katalog ekspatriiranih nemških državljanov za časa nacizma, t. e. 3 in 10).

PROTIJUDOVSKA PROPAGANDA

Antisemitizem ni bil izključno nacistični predsodek in je bil v Evropi ukoreninjen že stoletja. Judje so bili pogosto okrivljeni za težave, ki so se pojavljale v družbi. Protijudovska propaganda se je v posameznih obdobjih navezovala bodisi na tradicionalni (verski), ekonomski, socialni, kulturni bodisi na »rasni« antisemitizem. Vrh je dosegla z nacistično »dokončno rešitvijo judovskega vprašanja«. Že v *Mojem boju* je Adolf Hitler zastavil boj proti judovskemu boljševizmu kot prioriteto svojega programa. Pravno podlago zanj je dobil v protijudovskih zakonih, ko so se nacisti povzpeli na oblast, pomembno vlogo v njem pa je odigrala nacistična propaganda, ki jo je usmerjalo leta 1933 ustanovljeno ministrstvo za propagando z Josephom Goebbelsom na čelu. S pomočjo propagande so nacisti utrjevali svojo pozitivno podobo in izkrivljali nasprotnikovo. Z množično produkcijo propagandnih plakatov in karikatur so opominjali ljudi, kako naj se obnašajo, ali pa so preko propagande zgolj izkazovali svojo moč. Poleg plakatov, letakov, pamfletov, knjig in filmov je bil eden pomembnejših medijev tudi časopis, zato je bil prevzem časopisnih hiš in radijskih postaj eden prvih korakov nacistov v okupiranih deželah. Nacistična propaganda ni upravičevala judovskega pogroma le z rasnimi argumenti, temveč tudi z argumenti, izpeljanimi iz starejših negativnih stereotipov: Judi kot komunistični prevratniki, vojni dobičkarji in notranji sovražniki zaradi nelojalnosti in nasprotovanja tretjemu rajhu.

LITERATURA:

Keegan, John. **The Oxford Companion To World War II**, ur. Dear, I. C. B, Oxford Univerity Press, New York, 2001.

Davies, Norman. **Zgodovina Evrope**, ur. Učakar, Aleš. Modrijan, Ljubljana, 2013.

Overy, Richard James. **Tretji rajh: kronika**, ur. Logar, Tine. Cankarjeva založba, Ljubljana, 2015.

Luthar, Oto, et. al., **Neznane sledi, Judovstvo, antisemitizem in holokavst v slovenski zgodovini**. Ministrstvo za zunanje zadeve, Ljubljana, 2013.

British Library, <http://www.bl.uk/learning/histcitizen/voices/info/antisemitism.html>, 19. 2. 2019.

4 PROTIJUDOVSKA PROPAGANDA

RDEČA SMRT JE NA POHODU ...

Domobranski protijudovski propagandni material (SI AS 1482 Zbirka gradiva vojaških enot NOV in POS, t. e. 6).

LJUDSTVA UMIRAJO...

Vsepovsod, kamor je dosedaj prišla rdeča zver, v Baltik, na Finsko, v Romunijo, Bolgarijo in Srbijo, povsod je zarisalo uničevanje in smrt svojo sled. Na Hrvaško, v Slovenijo in na italijansko ozemlje so jim utrli komunistična krdlea pot. Kdor tem komunističnim tolпам nudi pomoč in podporo, ta je sokriv krvavega dela Moskve in podaljšuje vojno.

Mednarodni režiser računa...

Zanj, za judovskega kapitalista, povzročitelja tega svetovnega boja, je tudi ta vojna najdonosnejša kupčija. Kri in okostja narodov, ki jih je uničil, so mu gnojilo s katerim gnoji to umazano kopčijo, da mu gre žito lepo v klasje. S to grozno žetvijo povečuje mednarodni boljševizem svoj dobiček.

**Spoznaj judovsko - boljševiško
nevarnost!**

Spoznaj jo iz žalostnih primerov od Moskve zasuznjenih narodov! Svobodo in samostojnost jim je obljubljal, prinesel jim je le suženjstvo in uničenje.

„osvoboditve“ Srbije je bilo po previdni cenitvi ustreljenih in deloma grozovito mučenih 1700 bivših častnikov, približno 1150 duhovnikov in več kot 8000 učiteljev in uradnikov. Iz Romunije je bilo poslanih na trdo prisilno delo desettisočev delavcev in delavk v sovjetske oborožitvene tovarne v Sibirijo, da obdrže Stalinov vojni stroj v teku. Tudi v hrvaških in ogrskih pokrajinah, katere so nedavno zasedli Sovjeti so po zanesljivih poročilih noč in dan zaposlena poveljstva za likvidacijo, da iztrebijo razumništvo, s prisilnim novačenjem delavcev izpopolnijo Rdečo Armado in z deportacijo brezpravnih delavcev oskrbujejo oborožitveno industrijo za Uralom. Nekdaj svobodni delavci teh ozemelj so ponižani v sužnje kolhozov in prisiljeni pod najtežjimi pogoji skrbeti za to, da je Rdeča Armada oskrbovana z živili. Vsa dejavnost je poteptana, stiska in zmešnjava sca prišli na nekdanje cvetoče poljane zasuznjenih dežel. Ne zatisni oči pred prepadom, ki se odpira tudi pred teboj!

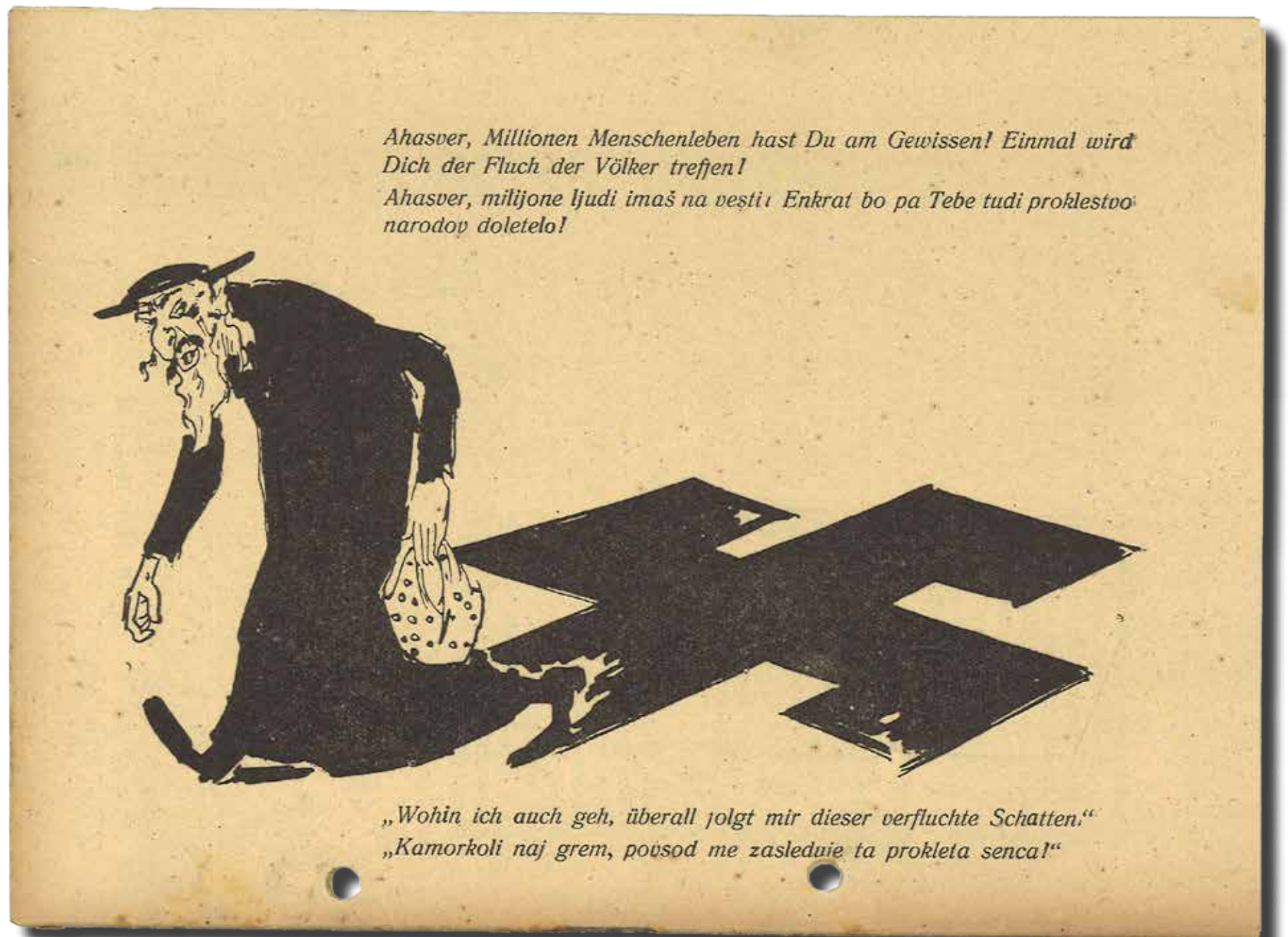
Spoznaj samo en cilj in sodeluj za njegovo uresničitev:

*Smrt uničenje prinašajočemu
boljševizmu!*

259 c

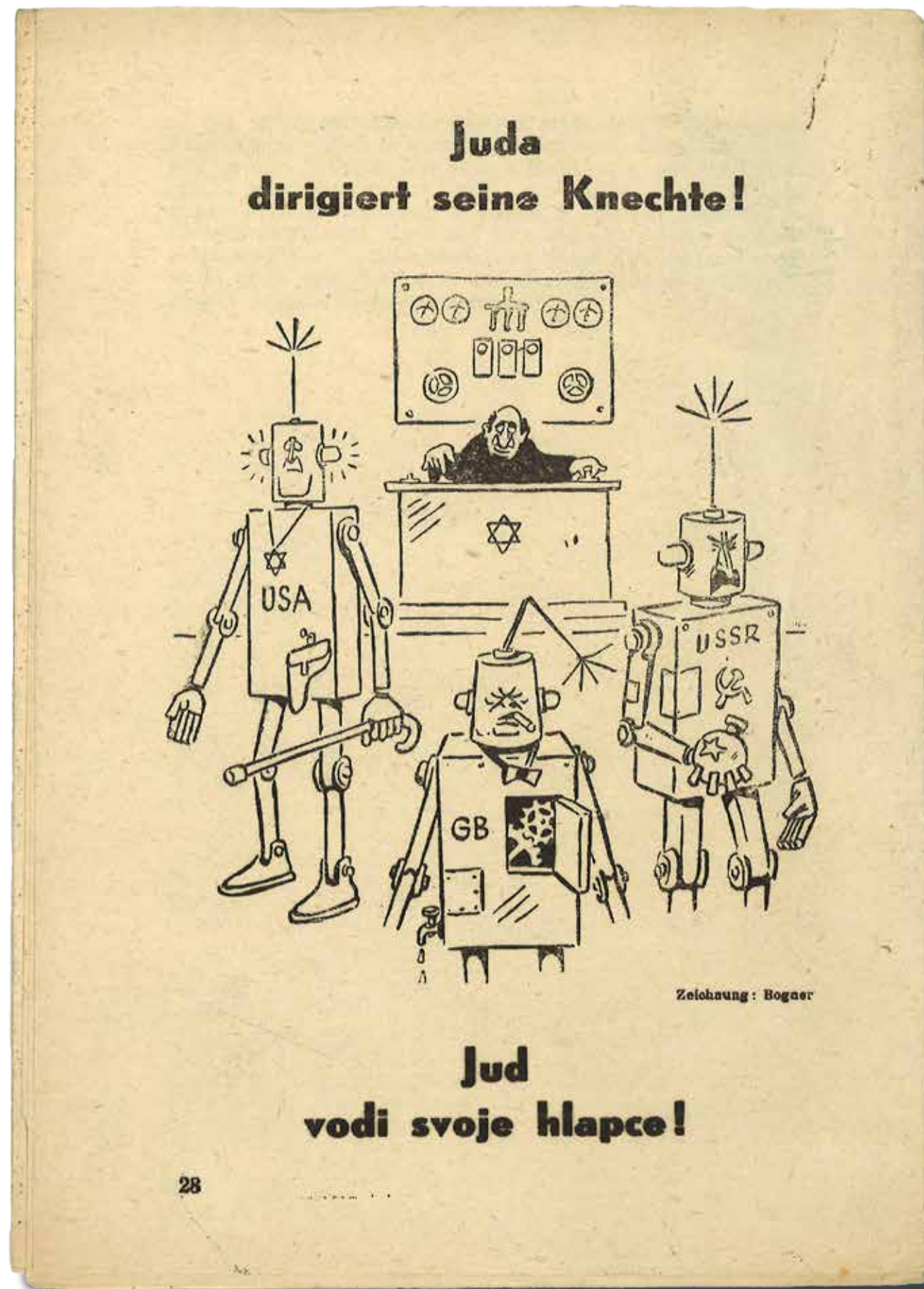
Domobranski protijudovski
propagandni material (SI AS 1482
Zbirka gradiva vojaških enot NOV
in POS, t. e. 6).

PROTIJUDOVSKA PROPAGANDA

Karikatura Ahasverja, večnega Juda, ki ga preganja nacistična senca
(SI AS 1605 Deželni svetnik okrožja Radovljica, t. e. 97 (f. 1097, mapa V)).

PROTIJUDOVSKA PROPAGANDA

Karikatura Juda, ki vodi politiko ZDA, Velike Britanije in Sovjetske zveze (SI AS 1609 Državni propagandni urad za Koroško, podružnica Kranj, t. e. 10, mapa II).

PROTIJUDOVSKA PROPAGANDA

Immer wieder: **Der Jude !!**

Kürzlich schrieb der britische „Wirtschaftssachverständige“, der Finanzjude Paul Einzig, in der Londoner Wochenzeitung „Time and Tide“:

„Der neuen Ordnung, die Deutschland für Europa anstrebt, muß eine umgekehrte Ordnung Englands entgegengesetzt werden: Hitlers Ziel ist es, die Selbstversorgung und die völlige Ernährungsfreiheit Europas zu erreichen, England jedoch muß darauf bedacht sein, die europäischen Völker wieder in das britische System der Weltwirtschaft einzugliedern.“

Was die Londoner Plutokraten- und Judenclique unter dieser „Wiedereingliederung“ der europäischen Völker in die „britische Ordnung“ versteht, erläuterte Jud Einzig in seinem Artikel u. a. wie folgt:

„Wenn also z. B. Deutschland den Anbau der Sojabohne in Bulgarien fördern sollte, um dadurch die europäische Fettlücke zu schließen, so muß die britische Regierung nach einem Sieg den Anbau der Sojabohne in Europa überhaupt verbieten. Ebenso muß England nach dem Kriege dafür sorgen, daß das rumänische Öl durch systematischen Raubbau möglichst schnell erschöpft wird, damit nicht nur das Reich, sondern ganz Europa für alle Zukunft wieder vom Bezug amerikanischer und vorderasiatischer Treibstoffe abhängig wird. Selbstverständlich müssen auch alle deutschen Anlagen zur Herstellung von Treibstoffen aus Kohle zerstört werden.“

Das heißt mit anderen Worten:

die plutokratisch-jüdischen Verschwörer haben diesen Krieg nur angezettelt, um nicht allein Deutschland, sondern ganz Europa für alle Zeiten zu Sklaven ihrer skrupellosen Ausbeuterei und Hungerdiktatur zu machen!

Gegen dieses verbrecherische Kriegsziel gibt es nur ein Mittel:
unbarmherzige Vernichtung der plutokratisch-jüdischen Kriegshetzer, Kriegsstifter, Ausbeuter und ihrer Trabanten!

Plakat o plutokratsko-judovski zaroti
(SI AS 1751 Zbirka arhivskega gradiva nemških okupacijskih oblasti
in oboroženih enot na zasedenem slovenskem ozemlju, t. e. 21)

4 PROTIJUDOVSKA PROPAGANDA

Propagandni plakat Slovenskega domobranstva, avtor Jože Beranek (SI AS 1890 Zbirka nemškega, italijanskega in madžarskega tiska na okupiranem slovenskem ozemlju).

HOLOKAVST - ŠOA

Holokavst, hebrejsko Šoa (sho-Ah), kot osrednji dogodek judovske zgodovine 20. stoletja je, podobno kot drugod po Evropi, usodno zarezal tudi v življenja Judov na Slovenskem. Genocidno preganjanje in pomor sta bila sestavljena iz številnih osebnih tragedij posameznikov, tragedij družin in tragedije skupnosti kot take. Že obdobje neposredno pred razširitvijo vojne na Kraljevino Jugoslavijo je prineslo precejšnje spremembe: v Jugoslavijo so se pred preganjanjem v rajhu, anektirani Avstriji, Protektoratu Česke in Moravske in na Slovaškem zatekli številni Judje, ki so se tu nadejali mirnejšega življenja – ali pa vsaj preživetja. Če se niso uspeli pravočasno umakniti, so po aprilski vojni in zasedbi Jugoslavije delili tragično usodo njenih judovskih državljanov. Druge svetovne vojne namreč ni preživelo več kot štiri petine jugoslovanskih Judov: od 82 242 jih je bilo ubitih 67 248. Množične deportacije in pomori so zajeli Jude vseh družbenih slojev in starosti, kar je razvidno tudi iz predstavljenih dokumentov. Prav tako jih pred nasilno usodo večinoma niso obvarovali niti prestopi v krščanstvo, h katerim so se v slutnji prihajajočega preganjanja pogosto zatekali.

Končna usoda Judov je bila povsod v okupirani Sloveniji torej tragična. Vendar pa je bila usoda posameznikov močno odvisna od pokrajine in okupacijskega režima, v katerem so se znašli po razkosanju Slovenije. Pregarjanja, deportacije in smrt so tako najprej dosegli Jude na Štajerskem. Tisti na območju Ljubljanske pokrajine so se sprva takšni usodi še uspeli izogniti; vanjo so se ob pomoči njihovih judovskih sonarodnjakov (denimo trgovca Evgena Bolaffia) celo zatekali Judje s sosednjega ozemlja Neodvisne države Hrvaške, kjer sta se po vzpostavitvi nove ustaške oblasti kmalu pričela množični pregon Judov in njihovo morjenje. Judovske selitve niso ostale prikrite italijanskim oblastem, ki so nanje opozarjale v svoji korespondenci. Kljub ugodnejšemu položaju so tudi ljubljanske Jude med pozno jesenjo leta 1941 in pomladjo leta 1942 večinoma zbrali in poslali v različna italijanska internacijska taborišča. Po nemški zasedbi Italije

so jih zajeli Nemci ter jih skupaj z italijanskimi Judi poslali v svoja koncentracijska in uničevalna taborišča. Podobno usodo so doživeli tisti ljubljanski Judje (med njimi je bilo več takih, ki so prestopili v krščanstvo), ki so po kapitulaciji Italije še prebivali v Ljubljani: sredi septembra leta 1944 so 32 ljubljanskih Judov odvedli v nemška taborišča. Tu so večinoma umrli oziroma bili ubiti. Judje iz območja Prekmurja pa so se, skupaj z zares številnim judovskim prebivalstvom na Madžarskem, množičnemu pomoru uspeli izogniti le do nemške okupacije Madžarske v marcu 1944. Čeprav so Nemci ob pomoči madžarske policije prekmurske Jude večinoma zbrali in deportirali v Auschwitz že aprila tega leta, so se do novembra zvrstile še tri deportacije prekmurskih Judov. V njih sta izginili skoraj celotni skupnosti murskosoboških in lendavskih Judov: iz prve naj bi od 394 odvedenih konec vojne dočakalo le 25 posameznikov, v drugi pa naj bi bilo – ob 132 ubitih – preživelih 23. Skoraj 9/10 judovskih prebivalcev z območja Slovenije vojne ni preživelo.

LITERATURA:

Šumi, Irena; Luthar, Oto. **Holokavst kot osebna in skupinska izkušnja: pričevanja iz Prekmurja**, v : Hajdinjak, Boris, Šumi, Irena, Starman, Hannah. **Slovenski Judje: Zgodovina in holokavst**. Center judovske kulturne dediščine Sinagoga, Maribor, 2012

Valenčič, Vlado. **Židje v preteklosti Ljubljane**. Park, Ljubljana, 1992

Benz, Wolfgang. **Holokavst**. Inštitut za civilizacijo in kulturo, Ljubljana, 2000

HOLOKAVST - ŠOA

Ljubljana
Šteinskega 1 Blok: *142* St. *107978*

1. Priimek in ime: *Bolaffio Evgen*
2. Datum in kraj rojstva: *22.7.1888. Ljubljana*
3. Poklic: *trgovec*
4. Katere jezike govori: *nemški, francoski, italijanski*
5. Narodnost: *slovenska*
6. Državljanstvo pred aprilom 1941: *jugoslovansko*
7. Vojaška služba (država, vrsta orožja, čin)
 - a) pred aprilom 1941: *v Avstriji, pehota, poročnik*
 - b) po aprilu 1941:
8. Bolezni in poškodbe, ki jih je dobil v taborišču:
9. Zdravstveno stanje: *normalno*
10. Kraj in datum aretacije: *Ljubljana 12.9.1944*
11. Zakaj in od koga je bil aretiran: *radi posla in ker je bil pri partizanih - od Gestapa Ljubljana*
12. Kraj in čas bivanja
 - a) v zaporih
 - b) v taboriščih: *Dachau 14.9.1944 dalje*
13. Zadnje stalno bivališče: *Ljubljana, Sr. Petra c. 43*
14. Naslov najbližjih sorodnikov: *Pegan, Ljubljana - Frasmajer, Javor ul. 8*
15. Kam se hoče vrniti: *v Ljubljano*

Za podatke osebno odgovarja:
Bolaffio Evgen
(podpis)

Povojni popisni list taboriščnika, Evgen Bolaffio, nedatiran povojni dokument (SI AS 1769 Zbirka okupatorjevi zapori in taborišča, t. e. 2).

HOLOKAVST - ŠOA

I. Zidi.

	Antae. Oddel.	
Polak Pavel	12.9.45	
" Marija (av)	" 23.9.45	delo Salzburg.
" Hines	" "	"
" Tanja	" "	"
" (sin)	" "	"
Ehrenberger Mikolas	"	
" Adela (av)	" ?	Monte
" Marija - Anice	" 23.9.45	delo Salzburg.
Henigfeld Otto	" 12/9.	
" Danica	" 23.9.45	delo Salzburg.
Bugentz Jakob	"	
" voj. Goldobert	" 14/10.45	Beg.
Bujkovic Jelica veta, dent.	" 14/10.	Beg. - Rann. Ruzica grad.
Heilig (av)	" 12/9.	
" Marija (sin)	14.9.	
" Lindate (ho)	" ?	14/6 marto Beg. - Rann.
Balkha Melci	12.9.	23.9.45 delo
oh. Schlingensberger	" 12/9.45	
" Fida (sin)	" 23.9.45	delo Salzburg.
" Ofen (sin)	"	
voj. "nerv. dr. Pashinger	" 14/10.	Beg.
Klemencic Bruno (av)	"	
" Marija, pr. Hoffmann	" 14/10.	Begunje
Dnc. Hoffmann Smit	"	
" Elze (sin)	14.9.	14.10. Begunje
Hofstater Oskar (av)	12.9.	14/9.
" Herman, pr. Jakobovic	" 14/10	Beg.
Besednik Gida (av)	" 14/10	Beg.
Falka Ana	" 14/10	Beg.
Zarigajev Leonid	"	
" Teodoro	" 14/10	Beg.
Zajc Regina	14/9.	14/10 Beg.

Delni seznam zapornikov in deportirancev z območja Ljubljane - rekonstrukcija, nedatiran dokument, (SI AS 1753 Zbirka gradiva o sodnih zaporih v Ljubljani, t. e. 33).

HOLOKAVST - ŠOA

2
R. 15-1

COMANDO DEI CC.RR. DELLA 1^a DIVISIONE CELERE

N° 5/105 di Prot.Segreto - Posta Militare 18 li, 26 marzo 1942-XX

OGGETTO: Movimento clandestino degli ebrei verso l'Italia.

AL COMANDO DELLA 1^a DIVISIONE CELERE "EUGENIO DI SAVOIA" S E D E
AL COMANDO DEI CC.RR. DEL V° CORPO D'ARMATA P.M. 41

Da voci raccolte pare che alcuni ebrei per riparare nei territori della Slovenia Italiana, usano i seguenti sistemi:

a)- gli uomini e le donne di portano in ferrovia fino a Bubnjarci (Carta J Samobor - BZ-IH) scendono in tale località e sfruttando alcune barche sul fiume Kupa appositamente adibiti a tale scopo traghettano sull'altra sponda, e dopo aver percorsi alcuni chilometri a piedi, riprendono il viaggio in treno in una località imprecisata ed oltre Metlica.

b)- i bambini ed i ragazzi proseguono il viaggio in ferrovia confondendosi con i ragazzi della zona che giornalmente oltrepasserebbero il confine per recarsi a frequentare le scuole situate nella Slovenia.-

IL TENENTE COMANDANTE I CC.RR.
(F/to V.E. De Paolis)

COMANDO DEI CC.RR. DELLA 2^a ARMATA

N° 4/523 di Prot.Segreto P.M. 10 li, 3 aprile 1942-XI

AL COMANDO DEL GRUPPO DEI CC.RR. DI *Bosnia*
e per conoscenza: Alla R. Pustura ~~LUBIANA~~ *Lubiana*

...per conoscenza e perchè siano avvertiti i militari che prestano servizio sui treni per un accurato controllo dei viaggiatori anche dopo la stazione di confine.-

P. IL COLONNELLO COMANDANTE a.p.l.
(Il Maggiore Venchi Mario)

Il MAGGIORE
Comandante del Gruppo
(Raffaele Lebbardi)

Poročilo o prebegih Judov z območja NDH proti Italiji,
26. 3. 1942 (SI AS 1781 Poveljstvo grupe kraljevih karabinjerjev
Ljubljana, t. e. 152).

HOLOKAVST - ŠOA

19

Zbirna baza BARAČOVSKO SEMENISCE *Lorant* Stev. objave: *1124*

Kartoteka predhodnih podatkov

za vojakе, ki so bili v ujetništvu, in za osebe, ki so bile v internaciji, na prostovoljnem ali prisilnem delu v inozemstvu.

Priimek in ime	Rojstni kraj	Rojstni datum
družinsko <i>LORANT</i>	kraj <i>LJUBLJANA</i>	dan <i>26.</i>
očetovo <i>Adolf</i>	srez <i>.</i>	mesec <i>februar</i>
rojstno <i>Oton</i>	okraj <i>.</i>	leto <i>1945. 1900.</i>

1. Narodnost, državljanstvo in vera	<i>slovenska - jugoslovan, - židovske VERE</i>
2. Stan (naznačite tudi število otrok)	<i>porocen 1 otrok</i>
3. Poklic — specialist	<i>trgovec, industrijalec, do 11. 1941. bil lastnik tovarne "Alko" v Ljubljani</i>
4. Kje, kdaj in kako je bil ujet	
5. V katerih taboriščih je bil	
6. Kdaj in kako je odšel na delo ali bil interniran	<i>Interniran s celo rodino (ženo, otrokom, starši in sestra), izgnan od Italijanov 19. 3. 1941 iz Ljubljane radi vere in antifasističnega vedenja.</i>
7. Kje je bil na delu ali v internaciji	<i>V Breganzi (Venezia) do 15. 9. 1943. potem z rodino pobegnil v Svico.</i>
8. Zdravstveno stanje	<i>popolnoma zdrav</i>
9. Odlok komandanta zbirališča (imenovani se mobilizira in pošlje na dopust, stavi na razpoložanje sindikatu ali se napoti Ust. soc. skrb.)	<i>Imenovani se pošlje domov.</i>
10. Kraj opredelitve (komanda, kateri se napoti, ali kraj, kjer bo imenovani nameščen ali zaposlen)	
11. Pripombe	<i>Bil v Svici od početka pristal NO pokreta in v decembru 1944. pozvan od komiteta v Bernu k sodelovanju pri UNRI v Parizu, potem poslan kot vodja pisarne v Marseille k jug. vojni misiji (do 30. 7. 1945.)</i>

Repatriacijski karton Adolfa Loranta
(SI AS 1822 Štab za repatriacijo vojnih ujetnikov
in internirancev Ljubljana, t. e. 1).

HOLOKAVST - ŠOA

ELenco degli Ebrei segnalati come deportati a TUTTO il 31 luglio 1945

ACCO FORTUNATO	Anni	76	arrestato:	nov. 1943
ACCO VITTORIO	"	43	"	nov. 1943
ACCO RACHELE	"	40	"	nov. 1943
ACCO ANNA	"	85	"	marzo 1944
ACCO ESTER n. Camo	"	78	"	marzo 1944
ACCO GIACOMO	"	34	"	"
ACCO MARCO	"	66	"	"
ACCO SARINO	"	32	"	"
ACCO SOFIA	"	69	"	aprile 1944
ACCO VITTORIO	"	48	"	marzo 1944
ACZEL JONACHE n. Ritscher	"	70		
ACZEL GOTT. ISTVAN	"	48		
ACZEL ISTVANE n. Katalin	"			
ACZEL TAMAS	"	15		
ACZEL VERA	"	13		
ALHALEL CLARA	"	26	"	29 aprile 1944
			liberata:	maggio 1945 dalla risiera di S. Sabba
ALHALEL NOISE	"		arrestato:	29 aprile 1944
ALHALEL SIDA	"	21	"	29 aprile 1944
			liberata:	maggio 1945 dalla risiera di S. Sabba
ALMAGIA ENRICO	"	66		
ALMIDA ?	"			
ALMASLINO OLGA	"	27	arrestata:	agosto 1944
ALPHON ERNESTO	"	70	"	20 febbraio 1944
ALFONSO ENNICHETTA	"	76	"	"
AMBROSINI ELVIRA	"	73	"	28 marzo 1944
AMBROSINI GIULIELMO	"	52	"	"
ANGORA BRUNO	"	22	"	"
			deportato:	da Milano 30/1/44 - trasferito da Auschwitz in miniera febbraio 1944 (inform. KARLSBERG)
ANGORA OLGA	"	27	arrestata:	20 gennaio 1944
			deportata:	5 aprile 1944
ANANI ING. GIORGIO	"	24	arrestato:	6 marzo 1944
			deportato:	13 maggio 1944
ARNOLDI AMALIA n. ULMANN	"	79	arrestata:	16 marzo 1944
ARNOLDI GUIDO	"	40	arrestato:	16 marzo 1944
ASCOLI GIACOMO	"	55	arrestato:	21 marzo 1944
			osservazioni:	medico? visto ad Auschwitz nel gennaio 1945 stava bene.
ASCOLI MARIA	"	12	arrestata:	21 marzo 1944
AUERBACH IGNAZIO	"	72	"	1940
AUERBACH BERTA	"	86	"	1940
AUERBACH REGINA n. Levi	"	70	"	"
AUERBACH AMALIA	"	68	"	1942
AUSTREBILTZ LAURA	"	29	"	8 marzo 1944 deportata Auschwitz
			rientrata:	7 giugno 1945
BALBI AMELIA	"	72	arrestata:	1 dicembre 1944
BALBI MARINA	"	46	arrestata:	21 dicembre 1944
BARANSTEIN TINA	"			
BARONI v.d. ANNICHETTA	"	60	arrestata:	dicembre 1943
BARONI VITTORIO	"	43	arrestato:	18 dicembre 1943
BARON GIUSEPPE	"	39	arrestato:	19 ottobre 1944
			deportato:	29 novembre 1944
			deceduto (inform. BANCARIA GIACOMO)	
BARON DANIELE	"	30	arrestato:	6 aprile 1944
			partito per ignota destinazione	
BARON RAJON ANNA	"	36	arrestata:	6 aprile 1944
BARON RACHELE ROBY	"	34	arrestata:	6 aprile 1944
BARON BRUNO	"	33	arrestato:	19 novembre 1943
BARON GIUSEPPE	"	47	arrestato:	maggio 1944
BARON F. RUCCIO	"	24	arrestato:	maggio 1944
BARON MARCO	"	35	arrestato:	marzo 1944
BARON DORA n. POLITI	"	64	arrestata:	marzo 1944
BARON AMANDO	"	40	arrestato:	marzo 1944
BARON FORTUNATO	"	29	arrestato:	marzo 1944

Seznam Judov, o katerih so poročali, da so bili deportirani do 31. julija 1945, nedatiran povojni dokument (SI AS 220 Komisija za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev pri Predsedstvu Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, t. e. 20).

44

45

HOLOKAVST - ŠOA

DI BIN VITTORIO	anni 26		
DICKER ELIAS	" 59		
DUBINSKI GIACOMO	" 64	arrestato:	settembre 1944
DUBINSKI GINA	" 25	deportata:	da Fossoli 28 febbraio 1944
DUCCI EVA	" 23	"	diretta ad Auschwitz
DUCCI ROBERTO	"	"	ad Auschwitz
DUCCI LUISA	"	"	ad Auschwitz
DUCCI TEO		redaca :	da Buchenwald
ELBERG ISACCO	" 59	arrestato:	1943
		deportato:	16 maggio 1944
Amalia nat. RUSCHIKAL	" 50	"	"
Penata in MURFORD	" 25	"	"
ELBERG Abramo	" 25		
Giuseppe	" 24		
Lucia	" 20		
ERCOLE Ladislao (MERKOWITZ)	" 39	arrestato	gennaio 1944
FARCHI Olga	" 69	"	26 settembre 1943
FARCHI Elena (Fiume)	" 65	deportata	da S. Sabba 24 aprile 1944
Desiderio	" 61	"	"
Paolo	" 26	"	"
Giorgio	" 21	"	"
FASSEL ?	" 62	arrestata	agosto 1944
FASBOGHI Roberto	" 49		
Berta nata GARD			
	anni 41		
FEUERSTEIN Nathan	" 35	arrestato	nel gennaio 1944
FERRI Giuseppe	" 30	"	giugno 1944
Stella nata SALER			
	anni 47	"	"
Giuliana	" 15	"	"
Raffo	" 14	"	"
FINI Ines	" 69	"	6 dicembre 1943
FINI Roberto	" 65	"	maggio 1944
Adele nata CANTILANO			
	anni 60	"	"
Clara	" 21	"	"
FISCHER Alessandro	"	(risultato salvo, informazione di Marcia G.)	
GOARD			
FORLI Argh	" 60	arrestata	marzo 1944
FRANA Secondo	" 79	"	a Fiume 20 marzo 1944
		deportata	da S. Sabba per ?
Bianca	" 64	"	"
Francesco	" 41	"	"
FRISBERG Alice	" 70	arrestata	1 novembre 1943
		deportata	18 dicembre 1944
Gilda	" 73	"	"
FRISBERG Giulia	" 40	"	"
? andro	" 70	"	"
FORNAT Milan		arrestata	nel 1944
Ilida			

Seznam Judov, o katerih so poročali, da so bili deportirani do 31. julija 1945, nedatiran povojni dokument (SI AS 220 Komisija za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev pri Predsedstvu Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, t. e. 20).

HOLOKAVST - ŠOA

GALIMINI	Elisa			
GARD	Ferdinando	anni	45	arrestato maggio 1940 ?
	Rosa in BRANCI	"	29	" " " "
	Giorgio	"	6	" " " "
GATIGNO	Virginia (RODI)	"	21	rientra:
	Isa	"	19	rientra:
DAVISON	Vittorio	"	40	arrestato: 4 dicembre 1943
	Isa	"	38	" " " "
	Salvatore	"	22	" " " "
	Davide	"	20	rientrato: da Auschwitz
	Carlotta	"	18	arrestata: 4 dicembre 1943
	Marco	"	16	" " " "
	Leone	"	8	" " " "
	Elio	"	4	" " " "
DELLIS	Matilde			
GENTILONE	Iolanda	"	40	" 10 dicembre 1943
GENTILONE	Laura	"	21	rientrata: 13 giugno 1945
				da Auschwitz
GENTILI	Davide	"	75	arrestato: 28 marzo 1944
	Natalia n. KRAMER	"	74	" " " "
GENTILI	Arrigo	"	35	" 25 maggio 1944
				deportato: dalla pilatura S.
GENTILONE	Arturo	"	87	Sabba al 2 luglio 1944
GENTILI	Irene	"	30	arrestato 20 gennaio 1944
	Maria	"	22	" 12 giugno 1944
CEPESI	Daniela	"	30	" " " "
	Sidonia	"	40	" 10 giugno 1944
	Giovanni	"	9	" " " "
CASSIS ANCONA	Ada	"	38	" 20 luglio 1944
	Ella	"	42	" " " "
	Sara	"	8	" " " "
CEPSTANFELD	Elena	"	25	" 7 aprile 1944
				deportata: dalla pilatura di
CENSIPODI	Carlo	"	28	S. Sabba 20 aprile 1944
GOLDENSTEIN	Danco	"	40	arrestato 1941
GIULI	Abramo	"	65	" 11 ottobre 1943
GOLDFUCHT	Rita	"	64	" maggio 1944
GOLDSCHMIDT	Ada n. FRANKEL	"	46	" marzo 1944
				deportata: da Fossoli -
				trasportata a Birkenau (inform.
				Ianni)
	ing. Livio	"	32	arrestato marzo 1944
GOLLERSTREIN	Olga	"	41	deportato da Fossoli
				arrestato 7 luglio 1944
				deportata agosto 1944 dalla
				pilatura di S. Sabba
COTLIER	Ruth ved. KAMMELBERG	"	20	rientrata: 13 giugno 1945
CHAZEL	Alberto inf.	"	66	arrestato dicembre 1943
	Amalia	"	38	" " " "
GOLDSCHMIDT	Samuele	"	30	" ottobre 1940
GRANDI	Lilij	"	39	" novembre 1943
	Anita	"	10	deportata: 7 gennaio 1945
				arrestata novembre 1943
				deportat.: 7 gennaio 1945
GRIMONI	GEORGIU Alessandro	"	48	arrestato: a Venezia agosto 1944
	Hilda	"	40	" " " "
GRIMONI	Simeone	"	76	" gennaio 1944
	Ortensia n. ALMAGIA	"	70	" " " "
GRUNSPAN	Rosa n. GILG	"		" agosto 1944
GRÜNER	ADOLFO	"	25	arrestato dal campo di Bruc
				(sudeti) maggio 1945 - rientrato
GRONSTEIN	Rachela	"	24	arrestata: giugno 1944

Seznam Judov, o katerih so poročali, da so bili deportirani do 31. julija 1945, nedatiran povojni dokument (SI AS 220 Komisija za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev pri Predsedstvu Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, t. e. 20).

HOLOKAVST - ŠOA

HAFNER	Gjsella	anni 69	arrestata: 28 gennaio 1944
RAHN	Paolo	" 67	" 3 febbraio 1944
	Angela n.WODICKA	58	" " "
HALPERN	Maurizio	" 68	" 18 marzo 1944
	Armida	" 27	" " "
Hammer	Gittel n. Rudoi	" 70	" dicembre 1944
	Sciura	" 44	" " "
HASSID	Giuseppe	"	"
	Samuele	"	"
HARTMANN	Eleonora	" 64	" 1944
HECHT	Otto	" 23	" 1 giugno 1942
HEINRICH	Alessandro	"	"
Heinrich	Bernardo	"	"
Hering	Vittorio	" 40	" febbraio 1944
	Elisa	" 42	" " "
			vista a Birkenau nei dicembre del 1944, in buone condizioni di salute (Inform. Lust Zoe)
	Samuele Umberto	" 76	arrestato: 23 marzo 1944
HIRSCH	Sofia	" 80	" 8 gennaio 1945
	Iginia	" 78	" " "
HIRSCH	Leo	"	" aprile 1943
	Clara	"	" " "
	Sara	"	" " "
HIRSCHHORN	Mira	" 53	" 8 febbraio 1944
HOCHBERGER	(famiglia)		deportata da Fossoli 22/II/44 ad Auschwitz (Inform.: Levinsky)
HOFMANN	Leo	" 70	
HORMANN	Leonora n. RIMINI	61	arrestata: 29 luglio 1944
ISRAEL	Pacina in VIVANTE	36	
	Daniele	" 34	
	Enrica	" 12	
	Felice	" 8	
	Dario	" 7	
ISRAEL	Samuele		rientra
ISRAEL	Rina		vista a Bergen Belsen 2/II/45
ISRAEL	Sabino (Corfù)		rientra (Inform.: CORBATI)
ISRAEL ISACCO			deceduto " "
ISRAEL	Daniele (Corfù)		rientra (Inform.: CORBATI)
ITALIA	Alberto	" 38	arrestato: febbraio 1944
ITALIA	Raffaele	" 40	" 8 agosto 1944
JANNI	Emilio	" 54	arrestato: settembre 1943
JARACH	Vilma		rientrato da Mathausen 5/VI/45
JANNI	GIACOMO	" 92	rientrata da Mathausen VI/45
	CARINA n. CAMERINI	80	arrestato: 9/8/44
JANOVITZ	EDO	" 70	rientrato da Buchenwald
Janovitz	SILVIO	" 70	arrestato: 23/5/44
JANOVITZ-BASSI	FANNY	" 72	" " "
JESI	CARLO	" 63	" 25/8/44
JESURUM	BERTA	" 73	" 17/2 45
JONA	ROBERTO	" 50	" 30/4/44

Seznam Judov, o katerih so poročali, da so bili deportirani do 31. julija 1945, nedatiran poveljni dokument (SI AS 220 Komisija za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev pri Predsedstvu Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, t. e. 20).

HOLOKAVST - ŠOA

JONA	OLGA	anni 80	arrestato: agosto 1944
JONA	UGO	" 70	" " "
JONA LEONE		" 60	" 2 gennaio 1944
KAEGL	ABRAMO	" 53	
KALIK	BERNARDO	" 39	" maggio 1940
	MARCO	" 55	" " "
	TERESA	" 20	" " "
KASON	LENKA	" 45	" 3 maggio 1941
	LUNA in LEVI	" 51	" " "
KARDOS	ZLATA	" 84	" 28 marzo 1944
KEON	CARLO	" 80	
KERBES	FRANCESCA	" 74	" 20 ottobre 1943
KLEIN	EVA	" 20	deportata: 7 dicembre 1943
			vista a Bergen-Belsen -1/2/45 (Inf. Sig.ra Cassuto)
KIDZIEL	LUIGIA in CANARUTTO	" 54	arrestata: 20 ottobre 1940
KOHN	ALESSANDRO	" 65	" agosto 1944
	ROSALIA	" 60	" " "
KOHNER	ALFREDO	" 66	" marzo 1944 suicidato
	ADELE		" " "
KRZENTOWSKY	SIMONE		
	SALO		
KURZ	EGONE	" 52	"
	CAROLA	" 40	
	NORA	" 18	
	EGONE	" 14	
LAPARINI	Bernanno	" 25	arrestato: 24 marzo 1944
LEVENSON	Gemma n. LEVI	" 64	" 30 giugno 1942
LEVI A	Abramo	" 40	" " "
	Samuele		" " "
	Moritz		" " "
	Elias		" " "
	Gisella		" " "
LEVI	Anita	" 63	" a Firenze convento del Carmine novembre 1943
			" " "
LEVI	Argia	" 50	"
LEVI	Dino	" 26	rientrato:
LEVI	Elena		
LEVI	Ernesto	" 70	arrestato: 11 luglio 1944
	Diamantina	" 60	" " "
LEVI	Raffaele Attilio	" 43	" " "
	Vittorio	" 26	" " "
LEVI	Dina in ZABAN	" 61	" 4 aprile 1944
	Alessandra	" 58	" " "
LEVI	Ferruccio	" 62	" 14 gennaio 1944
	Alfredo	" 37	" 6 giugno 1943
LEVI	Gemma	" 64	
LEVI	Gilda		
LEVI	Miranda		
LEVI	Mario	" 50	" 14 giugno 1944
LEVI	Mario	" 64	" 19 ottobre 1943
			deportato: agosto 1944
LEVI	MARGHERITA n. GRUENWALD	" 44	arrestata: 12 ottobre 1944
			deportata dalla Pilatura di S. Sabba 1 gennaio 1945
LEVI	MOISE MAURIZIO	" 52	arrestato: 16 agosto 1944
LEVI	NORA	" 30	" 16 agosto 1944
			deportata: 19 agosto 1944
LEVI	REBECCA	"	arrestata: 8 novembre 1943
	GIOVANNI	"	" " "
	RAFFAELE	"	" " "
	LAZZARO	"	" " "
LEVI	RICCARDO	" 65	" 12 gennaio 1944
	SERGIO	" 34	" " "

Seznam Judov, o katerih so poročali, da so bili deportirani do 31. julija 1945, nedatiran poveljni dokument (SI AS 220 Komisija za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev pri Predsedstvu Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, t. e. 20).

HOLOKAVST - ŠOA

LEVI	SERGIO	anni 34	arrestato: 12 gennaio 1944
	NERINA	" 32	" " "
	NORIS	" 28	" " "
LEVI	REBECCA	"	" 8 novembre 1944
	GIOVANNI	"	" " "
	RAFFAELE	"	" " "
	LAZZARO	"	" " "
			rientrato da Dachau
LEVI	RIFCA	" 24	arrestata: 3 settembre 1941
LEVI CASTELLINI	Laura	" 54	" 20 gennaio 1944
LIEBMANH	ERMINIA	"	liberata da Auschwitz;
			a Salonicco in attesa del
			rimpatrio
LICHTENSTADT	ANGELA	" 42	arrestata: gennaio 1945
	ROSINA	" 68	" " "
LICHTENSTADT	LIDIA n. SEPPILLI	" 50	" settembre 1944
			rientrata: 7 luglio 1945
LIEDMANN	PAOLO	" 60	
LIEDMANN	ERMINIO	"	visto salvo dopo la liberazione (Inform. Austerlitz)
LOENITZ	ENRICO	" 69	arrestato: 8 agosto 1944
	LIDIA	" 44	" 20 febbraio 1944
LORIA	MARGHERITA	" 77	" 28 marzo 1944
	GUIDO	" 31	" 5 maggio 1944
LOSSI	CLARA n. COLBI	" 50	" 8 settembre 1943
LOSSI	ALFREDO	" 55	" 14 dicembre 1943
LUZZATTI	OSCAR	" 78	
LUZZATTI	DAVIDE CARLO	" 81	" 28 marzo 1944
LUZZATTO	Angelo	" 75	
LUZZATTO avv.	RICCARDO	" 60	
	ELENA n. CAMERINI	40	
LUZZATTO	INES ved. PRESSAN	66	" 12 gennaio 1944
	OLGA	" 63	" " "
LUZZATTO	NINA	" 90	" aprile 1944
LUZZATTO	GIACOMO	" 64	" 13 aprile 1944
LUZZATTO	MARIO	" 29	" agosto 1944
LUZZATTO	MAURIZIO	" 36	" ottobre 1944
LUZZATTO	CESARE	" 71	" luglio 1944
	ELISA n. POPPER	" 49	" " "
LOEWENTHAL	PAOLA	" 70	" gennaio 1944
LUFT	ADOLFO	" 57	" 17 Settembre 1944
	IGNAZIO	" 52	" luglio 1944
LUFT	MASSIMILIANO	" 56	
LUFTSCHITZ	ARMINIO	" 62	29 marzo 1944
LUFTSCHITZ (LUDOVISI)	ROBERTO	" 57	" " "
LUST	EDMONDO	" 89	17 settembre 1944

Seznam Judov, o katerih so poročali, da so bili deportirani do 31. julija 1945, nedatiran povojni dokument (SI AS 220 Komisija za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev pri Predsedstvu Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, t. e. 20).

HOLOKAVST - ŠOA

MACERATA	Carlo	anni	69	arrestato:	26 luglio 1944
MAESTRO	Carlo	"	74	"	29 luglio 1944
	Ines n; ANCONA	"	62	"	" " " "
MAESTRO	Gemma	"	38	"	ottobre 1943
MAESTRO G	Giacomo	"	45		
	Valeria n. MINZI	"	42		
	Sergio	"	12		
MAESTRO	Ida	"	28	"	16 dicembre 1943
				deportata:	5 gennaio 1944
MAESTRO	Lisetta	"	43	arrestata:	
MAESTRO	Mina	"	71	"	agosto 1944
MAESTRO	Guido	"	70	"	29 luglio 1944
MAESTRO	Giulio	"	62	"	6 aprile 1944
	Daniilo	"	33	"	" " " "
				visto a Monowitz 10 gennaio 1943 (bloccato convalescenti) infor. LEVINSKI	
	Alfredo	"	32	arrestato	6 aprile 1944
	Ezio	"	30	"	" " "
MANDELSAM	Clara	"	33	"	
	Adolfo	"	56	"	
MANDELSAM	Sonia	"	18	"	
MANDELER	Bruno	"	45	"	28 novembre 1944
				visto salvo nel gennaio 1943	
				infor. MARCARIA GIACOMO	
MATERSDORFER Felice (Fiume)			45	arrestato:	
	Elda	"	38		
	Liana	"	11		
MASICICH	Lida	"	42		
MARGOLIO	Gino	"	62	arrestato :	27 marzo 1944
MARCARIA	Ernesto	"	47	"	1° novembre 1943
				partito da Monowitz nel luglio 1944	(inf. Levy)
	Anna	"	45	arrestata :	27 marzo 1944
	Raffaello	"	17	"	" " "
				partito da Monowitz nel luglio 1944	
	Ida	"	16	arrestata :	27 marzo 1944
	Stella	"	15	"	" " "
MARCARIA	Maryin. Semo		45	"	: 1940.
MEILANDER	Cisella				
	Cuglielmo				
MELAURI GOMFRUCCI Paolo			50	arrestato :	23 dicembre 1943
				deportato il 5 febbraio 1944 visto a Birkenau nell'ottobre 1944 (inf. Kalber)	
	Lea		41	arrestato :	23 dicembre 1943
MEILI	Vittoria Ved. MIANI			deportata dalla Pilatura di S. Sabba	14 aprile 1944
MEHASSE					

Seznam Judov, o katerih so poročali, da so bili deportirani do 31. julija 1945, nedatiran povojni dokument (SI AS 220 Komisija za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev pri Predsedstvu Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, t. e. 20).

HOLOKAVST - ŠOA

Cognome	Nome	anni	
MENASSE	Vittorio	67	arrestato : 28 marzo 1944
	Elda n. Morterra	61	" " " "
	Vittorio	57	" " " "
MICHELETTI	Elio	75	" aprile 1944
	Amelia		" " "
MINERBI	Menotti	65	" 30 settembre 1944
MISAN	Giuseppe		deportato ad Auschwitz
	Isaia		" " "
	Adele	53	
MISAN	Elio	83	arrestato 24 novembre 1943
	Isacco	35	" " " "
MITTELMANN	Dr. Eugenio		" maggio 1942
	Ladislao		" " "
MOLNAR	ARNOLD		" 17 febbraio 1944
	Rosita	46	" " "
MONTANARI	ALBERTO	8	" 20 ottobre 1944
MONTIGNOLA	LINA	62	" febbraio 1944
	Giulietta	54	" " "
	Rida	50	" " "
	Alice	40	" " "
	Irma	33	" " "
	Rosina	26	" " "
MORDO	Nino	72	" ottobre 1944
"	Massimo	70	" " "
"	Ines n. Ancona	62	" " "
MORGANTI	Cornelia		
MORKESTEIN n; DEUTCH	Vittoria	65	" giugno 1944
			deportata 12 agosto 1944
			ad Auschwitz
MORFURGO	Ved. Elina	85	deportata 7 dicembre 1943
	Gina	56	" " " "
	Emma	55	" 2 " "
MORFURGO	dr. Carlo	51	" xxx 20 gennaio 1944
MORFURGO	Enrico	52	" settembre 1944
			visto dopo la liberazione
			(inf. Auschwitz Laura)
MORFURGO	Oiga	74	" 21 marzo 1944
	Ida	70	" " " "
	Vittoria	84	" " " "
	Maria	87	" " " "
	Marco	82	" " " "

Seznam Judov, o katerih so poročali, da so bili deportirani do 31. julija 1945, nedatiran povojni dokument (SI AS 220 Komisija za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev pri Predsedstvu Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, t. e. 20).

HOLOKAVST - ŠOA

MORPURGO Gisella n. Gentilomo	anni 54	arrestato: 8 novembre 1943
Umberto	" 32	" 30 ottobre 1943
MORTIERA Rida	" 60	" 28 marzo 1944
MUHLSTEIN Guglielmo	5. 62	" marzo 1944
" Regina n. Dann	" 62	" " "
MUSSAFIA Ada n. Freiburger	" 70	" ottobre 1943
MUSTACCHI Felice	" 49	" maggio 1944
Marianna	" 42	" aprile 1944
Sofia	" 69	" aprile 1944
MUSTACCHI Rosa	" 92	" gennaio 1944
Giuseppe	" 40	" febbraio 1944
MUSTACCHI Leone	" 50	" novembre 1944
MURGO		rientra (Inf. Corbatti)
NACSON Anna		deportata dalla filatura di S. Sabba nel giugno 1944
Giulia n. Belleli		
Elio		
Enrichetta	" 45	
Rebecca		
Stella	" 75	
Sara	" 24	
Giulia	" 22	
NATHAN Arturo	" 53	arrestato nel luglio 1940
NEUMANN Marcello		deportato nell'aprile 1944 da S. Sabba
Giuseppina,	" 69	
NISCHENGER Dina	"	
n. Nischmann		
NADOR Margherita		vista a Bergenbenzen 1° febbraio 1945 (inf. Cassuto Anna)
NUSSEBAUM Abramo		arrestato il 1° luglio 1942
OFFNER Sigismondo	" 57	" maggio 1944
OSMO Salvatore	" 65	" 20. luglio 1944
Lucia n. Salomichio	" 67	" " " "
Dario		
Roberto		
Vittoria		
Sabino	" 4	
Rosetta	" 1	
Sabino	" 28	
Lucia	" 4	

Seznam Judov, o katerih so poročali, da so bili deportirani do 31. julija 1945, nedatiran povojni dokument (SI AS 220 Komisija za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev pri Predsedstvu Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, t. e. 20).

HOLOKAVST - ŠOA

PACIFICI Emma	anni		
PIAZZA Angelo	"	64	arrestato 29 ottobre 1943 deportato 7 dicembre 1943
Gina	"	47	" " " "
Giuseppe	"	44	" " " "
PIAZZA Bruno	"	55	" nel luglio 1944
Alessandro	"	45	" " " "
PIAZZA Bruno	"	49	" 28 marzo 1944
PIAZZA Giuditta	"	73	" marzo 1944
PIAZZA Umberto	"	67	" 4 aprile 1944
Giuseppe	"	44	" 29 novembre 1943
PIAZZA Lina Ved. Maestro	"	73	arrestata nel gennaio 1944
PICK avv. Savino			deportati 7 dicembre 1943 ad Auschwitz
Oscar			
PINI Caterini n. Goldberger	30		arrestata 6 maggio 1944 deportata 15 giugno 1944
PINGO R. Emma	70		arrestata nel dicembre 1943
Arnesto	72		" " " "
Giulia in Spedaro			" 8 agosto 1944
			deportata alla F.letura di S. Babba
PERNAZZI Massimiliano	65		arrestato nel novembre 1943
POLACCO Ercole	79		" 26 aprile 1944
POLACCO Marcello			" 19 agosto 1944 deportato 2 settembre 1944 ad Auschwitz
POLACCO Marichetta			arrestata 16 luglio 1944
Rosa			" " " "
POLLAK Giulia	55		
POLLAK Giacomo	30		dicembre 1944
POLLAK Valeria in Granhut	62		
POLAZZI (Polatschek) Eugenia	69		
n. Lowenthal			
POLACI Cino	61		arrestato 16 ottobre 1943
Franca	28		" " " "
POLITI Dora			vista dopo la liberazione (inf. Sarcosia Giacomo)
PONFALSONI Irma n. Vitto			arrestata 29 ottobre 1943 deportata da Milano in Germania
PRISTEN Margherita Ved. Golfrucht	50		arrestata 23 dicembre 1943 deportata 5 febbraio 1944 ad Auschwitz
PRISTEN Sara			

Seznam Judov, o katerih so poročali, da so bili deportirani do 31. julija 1945, nedatiran poveljni dokument (SI AS 220 Komisija za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev pri Predsedstvu Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, t. e. 20).

HOLOKAVST - ŠOA

PRISTER	Danzo	anni 70	arrestato:	
FOLCAN	Emrico	" 48	"	12 febbraio 1944
	Serena n.			
LICHENSTEIN	"	74	"	" " "
	Caterina n.			
FISCHL	"	39	"	" " "
	Mario	" 10	"	" " "
RATH	Betty in JUDOFF	40	"	14 giugno 1944
				vista nel dicembre 1944 a Birkenau
				infor. CASSUTO ANNA
	Emanuele	36	arrestato:	14 giugno 1944
				scappato da un convoglio in viaggio
RAVA	Lenzaro	69	arrestato:	
	Elda	39		
	Renato	35		
REINER	Massimiliano		"	14 febbraio 1944
REINIK	Elisabetta			
	in ZUCCHI	36	"	21 gennaio 1944 fino all'ago-
				sto al Coroneo e poi deportata
				da Auschwitz da Bolzano
REVERA	Alessandro			
RICHETTI	Nora	43	"	27 gennaio 1944
RIMINI	Emilia			
	ved. ISSURUM	80	"	18 marzo 1944
RIMINI	Aleconora			
	in HARTMANN	64	"	29 luglio 1944
RIMINI	Pia			
RISIGANI	Italia			
	M. DALLA TORRE	28		
	Enrico	10		
	Silvio	4		
ROMANO	Vittorio	27		
	Violetta			
	in CSRO	28		
ROSENFELD	Elda	60	"	30 novembre 1943
ROSENHOLE	Ignazio	59	"	5 novembre 1943
ROSENFELD	Davide	72	"	6 novembre 1944
				deportato dalla pilatura di S. Sabba otto-
				bre 1944
	Stefania			
	n. BASS	65	arrestata	6 novembre 1944
				deportata dalla pilatura di S. Sabba ott-
				bre 1944
		16	arrestata:deportata	aprile 1944 da "

Seznam Judov, o katerih so poročali, da so bili deportirani do 31. julija 1945, nedatiran povojni dokument (SI AS 220 Komisija za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev pri Predsedstvu Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, t. e. 20).

HOLOKAVST - ŠOA

ROTHBARD	Guido	anni 68	arrestato: 14 giugno 1944
RULIANO	Emilia n. CAMERINI	51	" 2 settembre 1944
			vista a Cracovia giugno 1945
RUSSE	Mina	" 71	arrestata: 18 agosto 1944
RUSSE	Iraa	" 57	" Ottobre 1944
RUSSE	Joe in VOLUSCHNIG	40	" 12 novembre 1943
ROZICKA	Vera	" 48	"
			deportata dalla pilatura di S. Sabba
			7 marzo 1944
ROSENHOLZ	Maria	" 71	arrestata: 1 dicembre 1943
	Amalia	" 45	" " "
	Klea	" 43	" " "
	Leo	" 40	" " "
ROMANO	nea	" 31	" 15 agosto 1944
			deportata 8 settembre 1944
SABADINI Vittorio		" 68	arrestato : febbraio 1945
SAGI	MICHELLO	" 49	" 15 MARZO 1945
SAGI	LUIGI	" 40	" 19 febbraio 1944
SALOM	Stella in Ferrp	" 47	" giugno 1944
SALONICCHIO Ester		" 93	" 23 febbraio 1944
	Abramo	" 49	" 23 maggio 1944
	Lucia in Omo	" 60	" 23 maggio 1944
SALONICCHIO Sarina		" 65	
SALONICCHIO Salomone		" 58	" 12 agosto 1944
SALONICCHIO Moisè		" 23	
SAMUEL Simone		" 64	" 8 dicembre 1942
SAMUEL Sigismondo		" 62	" 8 dicembre 1942
SARAVINETTI Bruno		" 52	" settembre 1944
SARAVINETTI Renato		" 51	
SARAVI Ida		" 59	" 22 marzo 1944
	Sugonia n. Luzzatto	" 72	" 22 marzo 1944
	Bruno	" 40	" 12 marzo 1944
SAS Giulio		" 74	" 28 marzo 1944
	Eisa n. Scerdilinger	" 60	" 22 aprile 1944
SCHLOSS Risa n. Mayer		" 73	" 17 marzo 1944
	Isolanda	" 41	" 17 marzo 1944
	Paolo	"	" 18 marzo 1944
SCHONHAUT		" 25	
SUDIT dr. Alberto		" 60	" dicembre 1943
SCHWARZ Anna n. Donn		" 65	" 28 marzo 1944
SATTEL Giuseppina		" 65	" agosto 1944
	figlia	" 35	" " "
SEIF Giacomo		" 58	" novembre 1943
SEGRE avv. Cesare		" 45	" visto salvo dopo la liberazione (inf. Anst. litz)

Seznam Judov, o katerih so poročali, da so bili deportirani do 31. julija 1945, nedatiran poveljni dokument (SI AS 220 Komisija za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev pri Predsedstvu Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, t. e. 20).

HOLOKAVST - ŠOA

SEMO Davide	anni		
Giacobbe			
SEMO Leoné	"	18	arrestato 1940
SEMO Giovanni	"	49	" 1941
Lazzaro	"	60	" 1940
Isacco			
SEMANI Aldo	"	51	" 21 dicembre 1944 deportato nel dicembre 1944
SEMONO Giulio			
Berta Clara			
SEMANI Giannina n. Bordinon	49		arrestata 21 dicembre 1944 deportata nel dicembre 1944
NOV	70	"	" " " "
PAOLO	18	"	" " " "
ELIANA	15	"	" " " "
SILBERMAN Berta	78		arrestata 22 luglio 1944
Valeria	68	"	" " " "
Carlotta	70	"	" " " "
SICH Danna	50	"	nel 1942
Samuel	57	"	" " "
Saurizio	35	"	" " "
Anna	38	"	" " "
David	33	"	" " "
Sulmia	25	"	" " "
Stella	32	"	" " "
ISIGAL John	65	"	20 marzo 1944
Elda	60	"	" " " "
Pia	50	"	" " " "
SIMONER Fanny	75		
Oscar	54		
STEINBERG Giuseppe	64	"	29 settembre 1944
RACHEL	60	"	" " "
STEIN SANTA n. KORN			
STUCK ANNA	70	"	14 marzo 1944
STRAUSS GIULIO		"	giugno 1944
STREKOVICH ING. LAURIZIO	33		
STREKOVICH ENA	73		
SUSLER Elisabetta	45	"	10 novembre 1943 deportata 19 dicembre 43
SANCO Giuseppe	61	"	febbraio 1944 deportato febbraio 1944
SENIGALLA Arrigo	69	"	dicembre 1943

Seznam Judov, o katerih so poročali, da so bili deportirani do 31. julija 1945, nedatiran povojni dokument (SI AS 220 Komisija za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev pri Predsedstvu Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, t. e. 20).

HOLOKAVST - ŠOA

THALLER Olga	anni		arrestata 1° novembre 1943
THASCHI Fortunato	"	85	" 20 gennaio 1944
" Ines in Fabricci		42	" " " "
" Adela		54	" " " "
THASCHI Vittorio		76	
Adelaide		65	" 20 febbraio 1944
Benvenuto		48	" 29 febbraio 1944
Giacomo		8	
THASCHI Bronsaglia in lost		76	" 27 ottobre 1943
Francesca		40	" " " "
TERMINI Vittorio		83	" 12 gennaio 1944
TERNER Massimiliano			" febbraio 1944
TERNI Vito			
TOLANTINO Siro		73	" 20 settembre 1944
TOLANTINO Ersilia		60	" marzo 1944
Irene		52	" " "
TOLANTINO Giulia		62	" 25 febbraio 1944
Elena		41	" " " "
Enrichetta		60	" " " "
TAL ATARY Herschl		52	
Ethel		49	
Hegina		30	
Yella		24	
THANER Rita			
THANER Alfredo		41	" 1° settembre 1944
Enrichetta		44	" 2° settembre 1944
TRAVI Giacomo		84	deportati nel 'ottobre 1944
Valerio			" " "
Aurelio			" " "
Zoe			" " "
TRAVI Anna		86	arrestata 28 marzo 1944
TRAVI Lida			
Buchitza			
Alberto ~~EXTERMINIA~~			
Daniele			
TREVAS Giuseppe		64	" 15 giugno 1944
TRIASSE Cellina		26	settembre 1944
TRAUENICH Carlo e consorte			
Ullmann Amelia in Arnoldi		79	

Seznam Judov, o katerih so poročali, da so bili deportirani do 31. julija 1945, nedatiran povojni dokument (SI AS 220 Komisija za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev pri Predsedstvu Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, t. e. 20).

HOLOKAVST - ŠOA

VALENTIN Emilia	anni 75	arrestata 30 novembre 1943
VALENTIN Mario	" 52	" " " "
VALENTIN Vittorio	" 30	" " " "
Raffaele	" 48	" " " "
VALENTINUS in Campi Iris con marito e figlia		" 12 febbraio 1944
VALENTINUS famiglia		" settembre 1943
Valentin Emma n. Borpurgo		" marzo 1944
" Lisa		" " "
VALSA Isignone	45	
VALL Ida	" 60	" " 18 marzo 1944 deportata il 25 marzo 44 ad Auschwitz
VIVANTE Angelo	60	
Carmen		
VIVANTE Anna	47	arrestata 24 maggio 1943
Ester	23	" " " "
Etta	18	" " " "
		rientro (inf. Corbatti)
Vino	26	arrestato il 24 maggio 1943
Josef	19	" " " "
Leone	40	" " " "
VIVANTE Benicio	45	" " " "
Leone	43	" " " "
Rina n. Israel	39	" " " "
Enrica	15	" " " "
Enrico	14	" " " "
Dario	12	" " " "
VIVANTE Giorgio	56	" 10 luglio 1944
Rachela		vieta alla Filatura di S. Babila
Vogelbaum Selig	60	
WACHSMAN Vassani Carlo	65	arrestato 18 agosto 1944 deportato Omla - Filatura S. Babila settembre 1944
WACHSMAN Giovanni	20	
WANDER Leon	59	12 gennaio 1945
WANDER Sara	80	arrestata agosto 1944
WASS Goetzl Anna	58	" 29 settembre 43
WASS Josef	67	" 1942
Rosa n. Auerbach	68	" 1942

Seznam Judov, o katerih so poročali, da so bili deportirani do 31. julija 1945, nedatiran povojni dokument (SI AS 220 Komisija za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev pri Predsedstvu Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, t. e. 20).

HOLOKAVST - ŠOA

VALENTIN Emilia	anni 75	arrestata 30 novembre 1943
VALENTIN Mario	" 52	" " " "
VALENTIN Vittorio	" 30	" " " "
Raffaele	" 48	" " " "
VALENTIN in Campi Iris con marito e figlia		" 12 febbraio 1944
VALENTINISCHI famiglia		" settembre 1943
Valentin Emma n. Borpurgo		" marzo 1944
" Lisa		" " "
VALSA Isignone	45	
VALL Ida	" 60	" " 18 marzo 1944 deportata il 25 marzo 44 ad Auschwitz
VIVANTE Angelo	60	
Carmen		
VIVANTE Anna	47	arrestata 24 maggio 1943
Ester	23	" " " "
Etta	18	" " " "
		rientro (inf. Corbatti)
Vino	26	arrestato il 24 maggio 1943
Josef	19	" " " "
Leone	40	" " " "
VIVANTE Benicio	45	" " " "
Leone	43	" " " "
Anna n. Israel	39	" " " "
Enrica	15	" " " "
Paolo	14	" " " "
Dario	12	" " " "
VIVANTE Giorgio	56	" 10 luglio 1944
Rachela		vieta alla Filatura di S. Babia
Vogelbaum Selig	60	
WACHSMAN Vasani Carlo	65	arrestato 18 agosto 1944 deportato Omla - Filatura S. Babia settembre 1944
WACHSMAN Giovanni	20	
WANDER Leon	59	12 gennaio 1945
WANDER Sara	80	arrestata agosto 1944
WASS Goetzl Anna	58	" 29 settembre 43
WASS Josef	67	" 1942
Rosa n. Auerbach	68	" 1942

Seznam Judov, o katerih so poročali, da so bili deportirani do 31. julija 1945, nedatiran povojni dokument (SI AS 220 Komisija za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev pri Predsedstvu Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, t. e. 20).

HOLOKAVST - ŠOA

WEISBERGER Marco	anni 51	arrestato il 16 febbraio 1944 deportato dalla Filatura di S. Sabba nel marzo 1944
WEISZ Desiderio	" 58	ottobre 1944
WECHSLER Ferdinando	" 60	4 novembre 1944
WINDSPACH Amalia	" 60	novembre 1944
Guido	" 41	" "
WINTSRWITZ Naomi n. Windspach	44	" "
ZABAN Giulio	63	giugno 1944
ZABAN Massimo	68	20 maggio 1944
Lucia n. Coen	64	20 maggio 1944
MARCELLA	55	" " "
WALLY	52	" " "
ELIANA	60	" " "
ZELIER Celeste	74	30 novembre 1944
" Ermanno	72	" " "
ZIFFER Emilio	43	aprile 1944
Oscar	40	" "
salvo a Katowice (inf. Pavoncello)		

Seznam Judov, o katerih so poročali, da so bili deportirani do 31. julija 1945, nedatiran povojni dokument (SI AS 220 Komisija za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev pri Predsedstvu Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, t. e. 20).

RABSKA BRIGADA IN JUDINJE BOLNIČARKE

6

Okrožnica 3C, ki jo je 1. marca 1942 izdalo poveljstvo italijanskih oboroženih sil v Sloveniji in Dalmaciji, pomeni poziv za uporabo nasilja nad celotnim prebivalstvom Ljubljanske in Reške pokrajine. Veliko – več kot 3500 – Judov je bilo odpeljanih v koncentracijsko taborišče na Rabu. Prvi »judovski transporti« so začeli prihajati junija 1943. Med interniranimi Judi je bilo precej politično dejavnih izobražencev. Z njimi sta skušali vzpostaviti stik tako partija kot Osvobodilna fronta. Na predlog izvršnega odbora Osvobodilne fronte je bil organiziran sanitetni tečaj za mlada judovska dekleta. V judovskem delu taborišča je bila osnovana mladinska četa, ki je štela okoli 150 pripadnikov. Po osvoboditvi taborišča, 8. 9. 1943, je predstavljala jedro »židovskega bataljona«, ki je v okviru treh čet in sanitetnega voda štel 243 borcev. Sprva je bil del Rabske brigade, nato je bil iz nje izvzet. Izčrpanost zaradi časa, prebitega v taborišču, je privedla do resnejšega osipa brigade, zato so bili borci ali poslani na okrevanje domov ali v druge slovenske partizanske enote, brigada pa je bila konec septembra 1943 razpuščena. Približno 40 judovskih bolničark je bilo razporejenih v slovenske bataljone, ki so odšli proti slovenskemu ozemlju. Večina judovskih bolničark je ostala na slovenskem ozemlju, le peščica jih je zaradi nerazumevanja jezika odšla nazaj na hrvaško ozemlje. Tiste, ki so ostale, so bile razporejene v Tomšičevo, Šercerjevo, Bračičevo, Ljubljansko, Prešernovo, Levstikovo in Loško brigado, Istrski odred in Komando gorenjskega vojnega področja. Padli oziroma umrli zaradi poškodb sta dve bolničarki, in sicer Ginka (Evgenija) Offenbach ter Roza Selinger (Šelinger).

LITERATURA:

Vratuša, Anton. **Iz verig v svobodo: Rabska brigada**, Društvo piscev zgodovine NOB Slovenije, Ljubljana, 1998.

Romano, Jaša. **Jevreji Jugoslavije 1941-1945. Žrtve genocida i učesnici narodnoosvobodilačkog rata**. Savez jevrejskih opština Jugoslavijem, Beograd, 1980

Potočnik Franc. **Koncentracijsko taborišče Rab**. Založba Lipa, Koper, 1975

RABSKA BRIGADA IN JUDINJE BOLNIČARKE

6

Urhovnom Štabu Slovenije
Sanitetski bolio

Moja hčerka Elvira Hajon
rođjena u Dubrovniku god 1925
otšla je sa Rabskim batalj. kao
bolničarka i od volaska do
danas nisam primila od nje
nikakve vesti. - Molim Drugove
da moju hčerku obaveste da se
njizini roditelji nalaze u zarobljenstvu
u Topuskom i mole da se ako
ikako moguće javi jer smo u
bizi za nju. - Prema nekim
podacima nalazila se je

Poizvedba Bernarda in Elvire
Hajon po hčerki Elviri Hajon (SI AS
1860 Slovenske vojne partizanske
bolnišnice, t. e. 7, p. e. 92).

RABSKA BRIGADA IN JUDINJE BOLNIČARKE

6

u meseceu siečnju u 14. Slov.
Diviziji
odgovor molim na adresu
Bernard i Irma Hajon
Topusko
podsretno na drugom
pozdrav
Irma Hajon
Topusko 22/V 944.

Poizvedba Bernarda in Elvire
Hajon po hčerki Elviri Hajon (SI AS
1860 Slovenske vojne partizanske
bolnišnice, t. e. 7, p. e. 92).

RABSKA BRIGADA IN JUDINJE BOLNIČARKE

6

Pajništvo. Lavnok-a

Moja hči Eva Evgenija Offembach,
rojena 1927 v Ljubli (Poljska), poljska
državljanica, židovska, prijavila se dobro-
voljno v vojsko, kar se i ostala židovska
ovladana na otoku Rabu prijavila i
otšla na jedrno Slovensko brigado
polovico septembra 1943 na otoku Rabu.

Za ceto ova vrijeme pa do danes
nisam dobila od nje nikakve vijesti,
a na moje opetovane upite kod raz-
nih nadleštava i komandi, ostao sam
na žalost bez ikakva odgovora. Moja
je zabrinutost tim veća, što je moje
djete imalo kod odlaska tek 15 godina.

Posle se približava mogućnost na-
šega povratka u domovinu Poljsku, što
bi isto prije razmatrati na molbu svoje
kćerke. Stoga se obraćam na drugarški
naslov na molbu, da ustanovi njeno
boravište, odnosno da dozna na njeno
sudbino. Nadalje molim, da odgovor
po toj stvari drugarški naslov uputi
na Komisiju za slob. židova u
Lopuskom.

Smrt fašizmu - Sloboda narodu!

Lopusko, 6. IV. 1944.

L. Offembach
Sigmund Offembach
nastanjen u Glini
privremeno.

Pismo Sigmunda Offenbacha, v katerem poizveduje po hčerki
Evgeniji (Ginki) Offenbach (SI AS 1860 Slovenske vojne partizanske
bolnišnice, t. e. 7, p. e. 92).

6 RABSKA BRIGADA IN JUDINJE BOLNIČARKE

ZEMALJSKO ANTIFAŠISTIČKO VIJEĆE
NARODNOG OSLOBODJENJA HRVATSKE
ODJEL NARODNOG ZDRAVLJA

Br. 1619/Z.
Dne 8.kolovoza 1944.

Slovenskemu narodnomu osvobodilnemu
svetu

zdravstveni odsek

Okolo 15.septembra 1943 otišla je s tadašnjom rabskom slovenskom brigadom iz Raba za Sloveniju drugarica Eugenija Offenbach, stara 17 godina. Budući da se ista nije javila od tog vremena svojim roditeljima, te je ovi potražuju preko nas, to Vas molimo, da izviđate da li se imenovana nalazi u službi Vašeg zdravstvenog odseka ili možda u službi vojske na teritoriju Slovenije. Drugarica Offenbach bila je * tadašnjoj rabskoj slovenskoj brigadi dodijeljena kao bolničarka.

Sakupljene informacije, odnosno njezinu adresu molimo da pošaljete ovom odjelu.

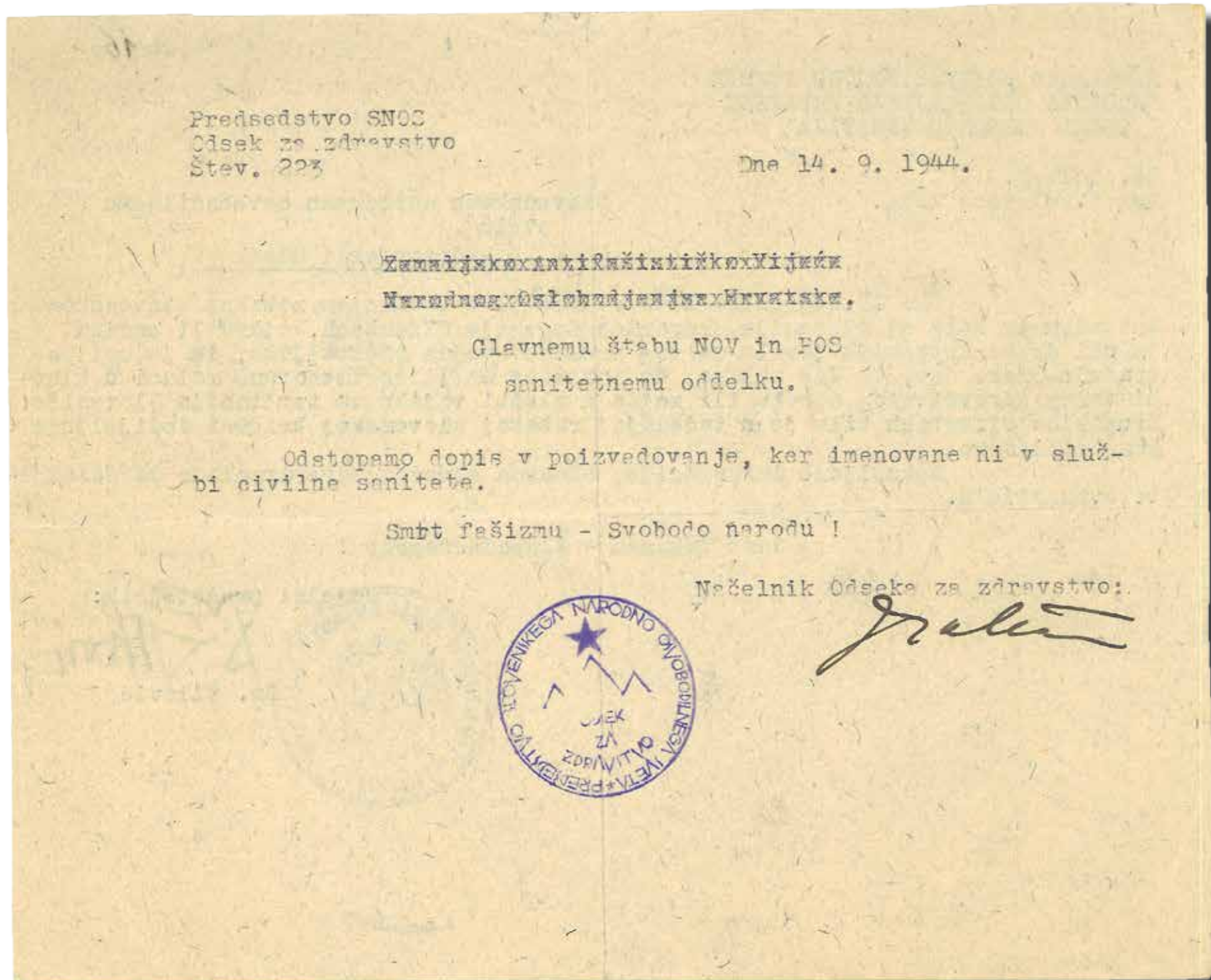
Smrt fašizmu - Sloboda narodu !

Glavni predstavnik:
[Signature]
Dr. Silović

Poizvedba Oddelka ljudskega zdravja pri Ljudskem protifašističnem svetu narodne osvoboditve Hrvaške po Evgeniji Hajon z odgovorom Predsedstva Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta (SI AS 1860 Slovenske vojne partizanske bolnišnice, t. e. 8, p. e. 99).

6 RABSKA BRIGADA IN JUDINJE BOLNIČARKE

Poizvedba Oddelka ljudskega zdravja pri Ljudskem protifašističnem svetu narodne osvoboditve Hrvaške po Evgeniji Hajon z odgovorom Predsedstva Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta (SI AS 1860 Slovenske vojne partizanske bolnišnice, t. e. 8, p. e. 99).

RABSKA BRIGADA IN JUDINJE BOLNIČARKE

6

Uprava S O V P B
9.II.1945.E/474

Glavna uprava SVPB VII.KORPUSA
NOV in FOJ

Posiljamo vam zapuscine tovarisice Selinger Roze, ki je
dne 5.VII.1944.umrla v SOVPB.Zapuscina: ročna ura, usnjena denarnica in
1 fotografija.

Prilagamo tudi zapuscine tovarisa Battilana Paula, ki pa
pa je dne 19.I.1944. umrl v SOVPB Zapuscina : zapestna ura "Orator",
prstan z monogramom BP, doza za cigarete, denarnica,1 pismo.

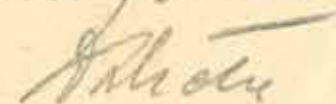
Obe zapuscini sta svojecasno zeleti imeti.

Smrt fasizmu - svecbodo narodu !

Politkomisar:

Upravnik kapetan :

Spremi dopis Uprave Slovenskih centralnih vojnih partizanskih
bolnišnic k zapuščini po umrli Rozi Šelinger (SI AS 1860 Slovenske
vojne partizanske bolnišnice, t. e. 13, p. e. 264).

7 RIŽARNA: KONCENTRACIJSKO IN UNIČEVALNO TABORIŠČE V TRSTU

Rižarna pri Sveti Soboti (*Risiera di San Saba*) je kraj zloveščega spomina za Jude, Slovence, Hrvate in italijanske protifašiste. Kompleks nekdanje luščilnice riža se je v zgodovinski spomin vtisnil kot kraj skrajne človeške brezobraznosti, trpljenja in smrti. Taborišče so Nemci po kapitulaciji Kraljevine Italije vzpostavili na ozemlju na novo ustanovljene *Okupacijske cone Jadransko Primorje*, ki ji je kot višji vodja SS in policije načeloval Odilo Globočnik. Visoko pozicioniran član SS, sicer rojeni Tržačan, je pred prihodom v Trst organiziral in nadzoroval izvedbo množičnega uničenja Judov na območju okupirane Poljske. V Trst je pripeljal tako metode organiziranega zločina kot osebje, ki jih je izvajalo. Rižarna je od začetka leta 1944 delovala kot prostor zbiranja, pa tudi množičnega ubijanja nasprotnikov tretjega rajha. Bila je torej tako koncentracijsko kot uničevalno taborišče, zapor, mučilnica in morišče. Od predhodnih in poznejših taborišč v širšem severnojadranskem zaledju se je taborišče ločilo po dejstvu, da je v njem deloval krematorij.

Italijanski Judje so bili sicer že od leta 1938 žrtve različnih protijudovskih ukrepov in šikaniranj, ne pa tudi množičnega ubijanja. Do organiziranega pregona in pomora italijanskih Judov je prišlo neposredno po kapitulaciji Kraljevine Italije in zasedbi večjega dela njenega ozemlja s strani nacistične Nemčije. Jude z območja današnjega italijanskega severovzhoda so sprva zapirali v tržaškem zaporu Coroneo, od februarja 1944 pa v Rižarni. Za večino Judov je bila Rižarna zbirno oziroma prehodno taborišče in ne kraj sistematičnega ubijanja (večina ubitih v Rižarni je bila Slovencev), vmesna postaja na poti do velikih uničevalnih taborišč. Po dostopnih podatkih naj bi bilo v Rižarno privedenih vsaj 865 Judov, od katerih jih je vojno preživelo le 77.

LITERATURA:

Podbersič, Renato. **Preganjanje Judov na Goriškem med drugo svetovno vojno**, v: Hajdinjak, Boris, Šumi, Irena, Starman, Hannah. **Slovenski Judje: Zgodovina in holokavst**. Center judovske kulturne dediščine Sinagoga, Maribor, 2012

Sau, Silvano. **Slaba vest celega mesta. Intervju s Ferruciom Föklom**, Teleks, letnik 35, 19. 10. 1979

RIŽARNA: KONCENTRACIJSKO IN UNIČEVALNO TABORIŠČE V TRSTU

OBVEŠČEVALNI ODDELEK
ZA TRST

st. 14.C

A428325

Poročilo Obveščevalnega oddelka za Trst

Nekaj o nemski mucilnici ter klavnici judov ter nasih v Trstu.

To poslopje se nahaja v Rizier pri rafinerij Standert med Skednjem in Zavlem (prej je bila vojaska kasarna).

Ko so prisli nemci v Trst po raspadu Italije so zaceli takoj preganjati jude. Vecino so polovili, malo jih je pobegnilo ali poskrilo, govori se da jih je bilo aretiranih okrog 4500. Vse te jude so odpeljli in jih zaprli v to Riziero. Poleg teh so vsaki dan po dnevi in se vec ponoci pri peljali ljudi iz zaporov ali s Okolice Trsta in Istre. Sedaj pa po vsaki ha ki pripeljajo iz Istre vec kamjonov ljudi in vsi ti grejo koncati v to kasarno. Za strazo tz kasarne so bili SS-ovci, oziroma prava Hitlerjeva straza.

Hitro je padel sum, da te ljudi se po vecini pobije. Nikoli se ni opazilo, da bi ka ksne jetnike na novo spustili ali prepeljali v kaksne druge zapore, vse je ostalo tukaj. Vsaki dan pa nemci gredo ven z dvema ozova in pripeljajo za te jetnike par vrec zelja. Tukaj ni dovoljen ustop nobeni osebi nitidrugim nemskim vajaskim osebnosti.

Zvedeli smo pa, to se je pobahal en SS-ovec, ki so ga nasi nasitil in napili, ta tip je efen iz med Hit. straze, ki dela te zlocine: Vsak, ki prestopi prag te kasarne, se ne bo vec nikoli vrnil ven, ker mi jih vse specemo v posebnih pecih, ki so napravljene za to. Notri imamo posebne ljudi ki gaslisujejo te jetnike, potem pa eno poglavi s kladivom in na to v latelo, ki ima dno iz paljic zezeza, pod njim pa je ogenj, za pol ure se lahko to odpre in se nadomesti lahko drogo truplo. Sam se je bobahal da tukaj je bilo specenih cres 4000 judov, in poleg tega ogromno stevilo zajetih partizanov. Povedal da dosti od teh jetnikov ni treba niti ubiti, ker ze prej umrjejo pod mukami. Sistem za mucenje so cabade ter bic zjebljinih zic.

Tukaj pripeljejo ponoci tudi precej drvi in vsaki dan tudi po celi dan se vidi iz dimnika beli dim, ki gre z omenjene peci.

Sedaj ko so bombardirali, so ti SS-ovci obkolili to kasarno in so bili pripravljeni za streljati ako bi hotel kaksen zbehati. Tudi ce so pada le bombe okrog in okrog niso zapustili polozajev, ker so se bali da bo padl kaksna bomba in da bodo jetniki zbezali.

Te ljudi imajo zaprte v posebnih celicah, v enem nastropju imaj po vec celic in to eno vrv druge (tri celice) in majhno okince, od kjer zaburi jo notri jetnika, tukaj mora stalno lezati ali pa sedeti, ker je prenisko in imajo goli cement.

N;B; Ta kasarna se nahaja v blizini rafinerije Standart, katera je zelo vazna. Nemci, ko so videli da je zadeta so takoj poslali specialiste za jo spraviti v tek, rekoc da tukaj se mora zaceti delati cim prej, ker v teh krajih nimajo dobene druge rafinerije za bencin in razna specjalna goriva. Poleg tega se nahaja Garaz za tramvaje, klavnica za zivino celega Trsta ter industrija, kjer so zaceli izdelavati tanke. Torej ni treba da se pazi pri bombardiranju, da se bo zadelo objekt. Treba je da se to cim prej vse razrusi, tudi ce bojo jetniki dobili tukaj to smrt, za njih drugega izhoda ni. Tukaj lahko pridejo isti anglezi ki so na 10 t.m. ponoci bombardirali Aquilino; prav gotovo bodo kaj zadeli!!!!!! Ce ne boste znali kje se nahaja vam bomo poslali skico. To je treba napraviti, ker skoro vse ljudstvo pros in bo tudi velikega politicnega pomena.

Smrt fasizmu - svoboda narodu

Poročilo Obveščevalnega oddelka za Trst
Obveščevalnemu oddelku pri Oddelku za notranje zadeve, verjetno junij 1944, avtor poročila Franc Špacapan-Črt, vodja Obveščevalnega oddelka za Trst (SI AS 1931 Republiški sekretariat za notranje zadeve Socialistične Republike Slovenije, t. e. 634, OZNA za Okrožje Trst).

RIŽARNA: KONCENTRACIJSKO IN UNIČEVALNO TABORIŠČE V TRSTU

L I S T E.

Ueber Juden, die in das K.L. Auschwitz eingeliefert werden.

Maenner.

Name	Vername	geboren	Wohnort
1) Dalla. Torre	Bruno	3/ 4/07	Triest
2) Nisan	Isacco	31/12/09	"
3) Gavijon	Vittorio	7/ 9/04	"
4) Vivante	Moise	20/10/25	"
5) Belleli	Elio	2/ 4/78	"

69 Reimster

Frauen

6) Schuessler	Elisabetta	28/ 7/99	Triest
7) Revere	Lina	13/12/77	"
8) Habraes	Rosa	12/12/74	Grado
9) Pick	Valeria	24/ 5/74	Triest
10) Winterniz	Noemi	5/ 9/00	"
11) Windspach	Amalia	3/10/63	"
12) Walluschnigg	Zoe	10/ 6/05	"
13) Bertel	Augusta	20/ 2/68	"
14) Belaffio	Malvina	28/ 9/77	"
15) Finzi	Nora	28/ 8/09	"
16) Belleli	Richetta	10/11/86	"
17) Belleli	Stanetta	20/ 8/15	"
18) Dalla. Torre	Laura	26/ 6/32	"
19) Maestro	Ida	22/ 5/10	"
20) Dalla. Torre	Gemma	3/ 4/07	"
21) Gentilomo	Jolanda	5/ 6/06	"

Reimster

Nisan

Seznam Judov, poslanih v taborišče
Auschwitz, nedatiran dokument
(SI AS 1760 Višji vodja SS in policije
v operacijski coni Jadransko primorje,
f. 200, mapa III).

RIŽARNA: KONCENTRACIJSKO IN UNIČEVALNO TABORIŠČE V TRSTU

7

Potni list tržaškega Juda Daniela Gepesza (SI AS 1818 Pokrajinski narodnoosvobodilni odbor za Slovensko Primorje in Trst, t. e. 226, p. e. 2978). Dokumenti judovskih in drugih žrtev Rižarne so bili po vojni najdeni v Rižarni in načrtno ohranjeni s strani Komisije za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev za Slovensko Primorje in Trst.

RIŽARNA: KONCENTRACIJSKO IN UNIČEVALNO TABORIŠČE V TRSTU

Dati e connotati del Titolare

Professione *Dirigente commerciale*

figli o di *fu* *Marcos*

e di *fu* *Theresa*

nato *Patris*

il *9-7-1893*

domicilio *Trieste*

Prov. di *4*

statura *m. 1.80*

occhi *bruni*

capelli *castani*

barba */*

baffi */*

colorito *bruno*

segni particolari */*

***Colonna riservata ai connotati della moglie

Nome	Figli Data di nascita	Visto

Fotografie

*** Spazio riservato alla fotografia della moglie

Firma del Titolare

Gepes Daniel

(2)

Autenticazione dell'firma di

Gepes Daniel

D'ordine del Commissario prefettizio

Il Capoufficio

Firma dell'Autorità

-5 SET. 1938 XVI

Dato

TRIESTE

*** Firma della moglie

Potni list tržaškega Juda Daniela Gepesza (SI AS 1818 Pokrajinski narodnoosvobodilni odbor za Slovensko Primorje in Trst, t. e. 226, p. e. 2978). Dokumenti judovskih in drugih žrtev Rižarne so bili po vojni najdeni v Rižarni in načrtno ohranjeni s strani Komisije za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev za Slovensko Primorje in Trst.

RIŽARNA: KONCENTRACIJSKO IN UNIČEVALNO TABORIŠČE V TRSTU

STOCCARDA 1785
SÜSS OPPENHEIMER
TRIESTE 1941 XIX
SULFINA LEVI
FRIGESSI FANO
IONA ARA ...
... E TANTI ALTRI ANCORA
CHE NON VI VOGLIO DIRE

Protijudovski letak v Trstu, jesen 1941 (SI AS 1829 Zbirka
gradiva kraljevih kvestur Trst in Gorica, t. e. 567).

8 PREŽIVELI JUDJE IN POVOJNI ČAS

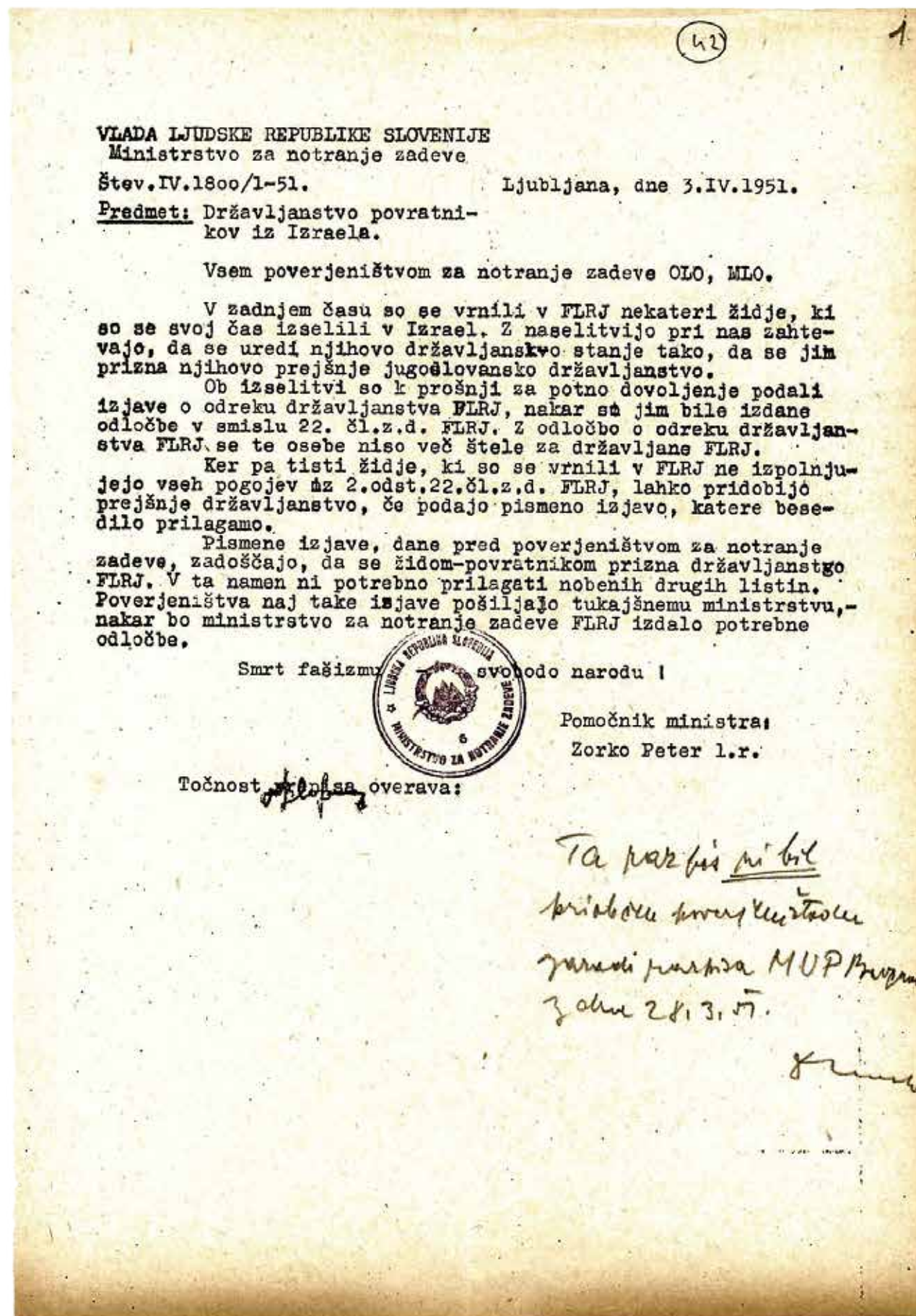
Maloštevilni Judje, ki so uspeli preživeti vojna leta, v povojni Sloveniji pogosto niso našli mirnega življenja. Nasprotno – njihove težave so se raztegnile na povojni čas, ki je z novo politično oblastjo prinesel tudi nove izzive. Preživeli, ki so v holokavstu večinoma izgubili svojce, po vrnitvi domov pa ugotovili, da so se od nekdanjih skupnosti ohranili le ostanki, so se pogosto odločili za selitev v nastajajočo judovsko državo. K tej odločitvi jih nova jugoslovanska oblast zagotovo ni spodbujala, saj selitev do leta 1948 sploh ni dovoljevala. Omejevala jih je tudi kasneje, ko dovoljenj za izselitev ni izdajala nekaterim poklicnim skupinam. Odločitev za izselitev je za posameznika pomenila tudi odpoved jugoslovanskemu državljanstvu in vsemu nepremičnemu (delno pa tudi premičnemu) premoženju. Kljub temu se je v času organiziranega izseljevanja jugoslovanskih Judov med letoma 1948 in 1952 v Izrael odselilo 68 posameznikov.

Povojno življenje preživelih Judov je bilo zaznamovano z izzivi, ki so jih Judje delili z ostalim prebivalstvom. Čeprav antisemitizem ni zamrl, so bile težave, v katerih so se po vojni znašli številni Judje, verjetno v manjši meri posledica njihovega judovskega rodu. Ob vzpostavljanju socialistične države so bili premožnejši Judje dojeti kot kapitalisti, proti katerim so bile usmerjene ekonomske politike, deloma pa tudi represivni ukrepi nove države. Premoženje judovskih podjetnikov in veleposestnikov je – praviloma preko sodnih procesov, v katerih je cilj posvečeval sredstva – prehajalo v državne roke. Zaplembe in razlastitve so bile večkrat utemeljene z zanimivim argumentom, da gre za premoženje ljudi nemške narodnosti. V času povojnega nasilja in splošnega nezaupanja so se Judje (kot tudi posamezniki, ki so bili deloma judovskega rodu) v preiskovalnih in sodnih postopkih ter zaporih znašli tudi zaradi razčiščevanja njihovega medvojnega delovanja in mednarodnih povezav: pogosto so bili osumljeni sodelovanja z gestapom (kar naj bi jim omogočilo preživetje) ali obveščevalnimi službami zahodnih držav. Spet drugi so se v težavah znašli po sporu z Informbirojem ...

LITERATURA:

Podbersič, Renato; Hančič, Damjan.

Povojne zaplembe judovskega premoženja, v: Hajdinjak, Boris, Šumi, Irena, Starman, Hannah. **Slovenski Judje: Zgodovina in holokavst**. Center judovske kulturne dediščine Sinagoga, Maribor, 2012

Dopis MNZ LRS glede državljanstva povratnikov iz Izraela, 3. 4. 1953 (SI AS 1931 Republiški sekretariat za notranje zadeve Socialistične Republike Slovenije, t. e. 1459).

8

PREŽIVELI JUDJE IN POVOJNI ČAS

Teh. št.	Ime	Prilimek in ime	Rojstvo		Bivalirski	Posla	Opombe
			ime	krat.			
4252	1.1.1911	Reber	Marjan	1911	Kranj	Trgov. trgovinski	profesor
4253	"	Karntach	Adolf	18.1.1911	Breginje	Radovnjač	5. oddelek
4254	"	Žor	Vinko	2.1.1911	Medvode	6. oddelek	1. oddelek
4255	1.1.1911	Burke	Emil	1.1.1911	Trst	Ljubljana	3. oddelek
4256	"	Karntach	Karntach	1.1.1911	Kranj	Trgov. trgovinski	profesor
4257	"	Karntach	Karntach	1.1.1911	Kranj	Trgov. trgovinski	profesor
4258	"	Karntach	Karntach	1.1.1911	Kranj	Trgov. trgovinski	profesor
4259	"	Karntach	Karntach	1.1.1911	Kranj	Trgov. trgovinski	profesor
4260	"	Karntach	Karntach	1.1.1911	Kranj	Trgov. trgovinski	profesor
4261	"	Karntach	Karntach	1.1.1911	Kranj	Trgov. trgovinski	profesor
4262	"	Karntach	Karntach	1.1.1911	Kranj	Trgov. trgovinski	profesor
4263	"	Karntach	Karntach	1.1.1911	Kranj	Trgov. trgovinski	profesor
4264	"	Karntach	Karntach	1.1.1911	Kranj	Trgov. trgovinski	profesor
4265	"	Karntach	Karntach	1.1.1911	Kranj	Trgov. trgovinski	profesor
4266	"	Karntach	Karntach	1.1.1911	Kranj	Trgov. trgovinski	profesor
4267	"	Karntach	Karntach	1.1.1911	Kranj	Trgov. trgovinski	profesor
4268	"	Karntach	Karntach	1.1.1911	Kranj	Trgov. trgovinski	profesor
4269	"	Karntach	Karntach	1.1.1911	Kranj	Trgov. trgovinski	profesor
4270	"	Karntach	Karntach	1.1.1911	Kranj	Trgov. trgovinski	profesor
4271	"	Karntach	Karntach	1.1.1911	Kranj	Trgov. trgovinski	profesor
4272	"	Karntach	Karntach	1.1.1911	Kranj	Trgov. trgovinski	profesor
4273	"	Karntach	Karntach	1.1.1911	Kranj	Trgov. trgovinski	profesor
4274	"	Karntach	Karntach	1.1.1911	Kranj	Trgov. trgovinski	profesor
4275	"	Karntach	Karntach	1.1.1911	Kranj	Trgov. trgovinski	profesor

Izsek iz Seznama pripornikov v Centralnih zaporih UDV za Slovenijo (SI AS 1931 Republiški sekretariat za notranje zadeve Socialistične Republike Slovenije, t. e. 1070).

PREŽIVELI JUDJE IN POVOJNI ČAS

Teh. št.	Datum	Prejemalec in ime osebne žene	Rojen		Bivalisti	Pobli	St. mape
			dan	azaj			
4134	30. 12. 47.	Pikram Janko	1896	1896	Sp. Križančiča 11	potnik	
4135	31. 12. 47.	Seiman Ljanka	1900	1900	Sp. Križančiča 11	potnik	
4136	—	Seiman Ljanka	1900	1900	Sp. Križančiča 11	potnik	
4137	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4138	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4139	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4140	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4141	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4142	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4143	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4144	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4145	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4146	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4147	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4148	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4149	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4150	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4151	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4152	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4153	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4154	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4155	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4156	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4157	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4158	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4159	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4160	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4161	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4162	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4163	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4164	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4165	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4166	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4167	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4168	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4169	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4170	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4171	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4172	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4173	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4174	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4175	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4176	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4177	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4178	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4179	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4180	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4181	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4182	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4183	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4184	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4185	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4186	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4187	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4188	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4189	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4190	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4191	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4192	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4193	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4194	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4195	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4196	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4197	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4198	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4199	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	
4200	—	Pogorac Ivan	1928	1928	—	potnik	

Izsek iz Seznama pripornikov v Centralnih zaporih UDV za Slovenijo
(SI AS 1931 Republiški sekretariat za notranje zadeve Socialistične Republike Slovenije, t. e. 1070).

Z a p i s n i k o z a s l i š a n j u

B o l a f f i o E v g e n - a , roj. 22.7.1888. V šjubčjani, oče pok. Viktor, mati pok. Jožefina roj. Pinlerle, poročen, oče dveh otrok, pok., žena Malci roj. Pegan iz Novega mesta, izobrazba srednja sola z maturo, po poklicu trgovec, imel v biv. Jugoslaviji trgovino v Ljubljani, skupno s pok. bratom Karlom, od 1932 dalje pa v Moskancih pri Ptaju, kjer ima se sedaj hišo. Jugoslovčan, preje židovske vere, sedaj brez, po rodu žid. Politicno simpatiziral s komunisti, a neorganiziran. Sedaj stanuje Sv. Petra 43 v Ljubljani.

Sorodstvene zveze: svakinja Marcela Bolaffio v Beogradu, Nušiceva 3, hčerka Marcela mi je nečakinja, Liana Lokar isto v Beogradu na Min. za trgov. svakinja Pegan Ela, Strossmayerjeva 8 Ljubljana, Svakinja Pegan Milena, istotam, svakinja Pegan Mira, istotam. Brat Mino Bolaffio stanuje v Piacenzi v Italiji, trgovec, sestra Pia Müller se nahaja v Ameriki, Argentina.

Priateljske zveze: Levstik Malci pok. Gregoric, Ljubljana, Vegova ul. Drugih zvez nimam.

Opozorjen, da govori resnico i z p o v e :

S kakim tujcem ste se sestali v Ormožu ?

Pred 14 dnevi sem prejel nalog od JAKŠE-ta Mirkota, pom. dir. Slovenija-Vino, da odidem v nedeljo zjutraj v Maribor in, da počakam prihod eksponenta za min. trgovine na Dunaju tov. POČKAJ-a in njegovega spremljevalca Herbert KLEIN-a - EUREN-WA?TEN-a /ime točno razvidno iz vizitke/. Z njimi naj izberem vina za izvoz v kletih Maribor-Ptuj-Ormož-Ljutomer-Radgona in Ljubljani.

Odšel sem v Maribor, nakar sta v nedeljo prišla POČKAJ in KLEIN z avtomobilom iz Avstrije. Skupaj smo odšli z avtom v Ptuj, Ormož, Ljutomer, Radgona in nazaj v Maribor. Ta pregled smo izvršili v enem dnevu. Drugi dan zjutraj smo pregledali klet v Mariboru in se zvečer odpeljali v Ljubljano. Za drugi dan smo se dogovorili s POČKAJ-om, da se sestanemo ob 11. uri zjutraj, da pregledamo vino pri tvrdki Slovenija-Vino. Določeno uro smo prišli skupaj, smo pregledali vino, do stvarnega zaključka ni prišlo, ker smo morali čakati ceno iz Beograda.

skupaj z nobenim Židom, ker me kot takega tudi niso vodili. Zvedel sem, da je to napravil Zdenko KNEZ v Dachau.

S katerimi Židi vse ste imeli stik med okupacijo ?

Predsednik židovske občine v Zagrebu je bil KLEIN Aleksander /po osvoboditvi ga ni bilo tu/. Bil je samo VALLTRICH, ki je bil ekspert na MIR v Zagrebu. KLEIN je imel sina, ki je šel v Palestino. KLEIN Aleksander je imel takrat okrog 45 let. Po osvoboditvi sem imel stik tudi z Židi SOMMENSCHN, ki so sedaj v Ptuju. Po moji vezi je šla vsa družina 7 oseb, ki so vsi doma. Z njimi se ne razumem dobro. Grem jih le včasih obiskat.

Katere Žide ste ilegalno spravili v Italijo ?

Spravil sem jih veliko.

Primeri. Po mojem delovanju med okupacijo bi vedel povedati VOLFAJLER Julius, Ilirskanec pri Lipnik /t.j. starejši/ in njegov sin Fric. Z njim se dobiva zelo poredko. VOLFAJLER ve o mojem delovanju med okupacijo.

Na kakšen način ste vodili pošiljanje Židov iz Hrvaške v Italijo ?

Slovensko taborišče Židov je bilo v Leskovcu. To je bilo še pred okupacijo. To sem vodil jaz. Ko se je vojna začela in so Nemci okupirali Krško /gre namreč za Leskovec pri Krškem/, je bilo v njem 120 odraslih in 30 otrok. Po okupaciji so Nemci vse taborišče prepeljali v Ljubljano. Rekli so namreč inter. miranci, da jih finančno podpira Zagreb, politično pa Ljubljana. Zato so jih premestili v Ljubljano. Nameščeni so bili v cukrarni. Ti Židi so se v Ljubljani čutili ogroženi radi nemške meje v bližini. Ker so bili brez sredstev, smo jih podpirali Židi, ki smo bili v Ljubljani. Podpirali smo jih jaz, Artur KOHN /sedaj na Rimski c., dela stampiljke/, VOLFAJLER, vsi drugi so pomrli. Bil je tudi LORANT Oto, ki pa je šel z zadnjim transportom v Palestino. Začeli smo iskati rešitve. V to svrhu sem odšel k Grazioliu, na prošnjo ostalih. Vprašal sem, kaj naj se naredi z njimi, ker so brez sredstev. Grazioli je dejal, naj se obrnemo na židovsko organizacijo v Genovo. Členem pa mi je svetoval, naj čimprej napravim seznam vseh teh emigrantov in naj ga predložim ter bo gledal, da jih bo spravil čim dalje v Italijo, da bodo čim dalje od nemške meje. Pred menoj so bili pri Grazioliu že drugi Židi, med njimi neki KRUGLER, kje je sedaj ne vem. Grazioli je rekel, naj se loči ljubljanske Žide in emigrante. Kvartira je dobila nalog, naj vzame te liste, da bodo odredili, kaj naj se ukrepi. Med tem časom sem dobil vozo z De la sem /Delegazione assistenza emigranti ebrei/ v Genovi. Vodil je to organizacijo Vittorio VALOBRA. Stik sem dobil z njim pisмено. Mislim, da je VALOBRA sedaj v Italiji. Po nemški okupaciji nisem imel z njim nobenega stika več. Med tem časom sem dobil obvestilo iz Zagreba, naj rešim še 30 otrok, ki so bili v Zagrebu. Prinesel je to nek Zagrebčan. Rekel oz. odgovoril sem mu, naj naredijo kakor hočejo. Vodstvo te organizacije v Zagrebu je prevzel neki SILBERSCHATZ. Ta je bil že

Bolaffio E. l.r.

Del povojnega osebnega dosjeja Evgena Bolaffia
(SI AS 1931 Republiški sekretariat za notranje zadeve
Socialistične Republike Slovenije, t. e. 457).

popreje v Leskovcu. Popreje je bil tudi v Moskvi. SILBER-SCHATZ je pripeljal iz Zagreba v Ljubljano te otroke. Na kakšen način je to napravil ne vem. Rekel je, da so se vsedli na vlak in dejali, da gredo v Ljubljano. Kje jesedaj ne vem. Te otroke smo spravili v Lesno Brdo pri Ljubljani. Glede teh otrok je dejal Grazioli sam, da bo prevzel nad njimi on patronat. Rekel je, da jih bo spravil v Italijo. Od Dela SHM sem dobil odgovor, da sem od ministrstva iz Rima določen za varuha Židov v Ljubljani. Obenem sem dobil tudi denar. Dobil sem mesečno 15-20.000 lir. Za to je prisle internacija vseh Židov v Sloveniji, to je bilo julija 1941. Pobrli so vse Žide, krščene in nekrščene. Vsega skupaj je slo v internacijo 200 Židov.

Takoj za to skupino so se pojavile hrvaške skupine. Tudi glede teh Židov sem šel do Graziolija. Dela SHM pa je izpolsovala, da so sli ne nazaj v Hrvaško, kakor je dejal Grazioli, temveč v Italijo. Za to skupino so začele prihajati še druge. Italijani so izdali nalog, da se prvi Židi, ki pridejo na italj. mejo zavrnejo takoj na Hrvaško ali pa postrelijo. Ena skupino so Hrvatitudi pobili.

Katere Žide je pripeljal iz Zagreba v Ljubljano PRINZ ?

PRINZ je pripeljal iz Zagreba med drugimi tudi KLEIN Aleksandra. Dr. LICHT-a, nekatere je peljal tudi sem v Italijo.

Ali ste vi poznali kdaj koga po imenu HRIBERSEK ali slično ?

To je bil PRINZ, pod katerim imenom se je izdajal. Za to, da mu je ime HRIBERSEK je povedal ob priliki, ko sem bil izpuščen iz zapora na GSP 1943 v Slavija oz. sodniji.

Ali ste imeli razen HRIBERSEKA oz. PRINZ-a, še s kom drugim veze, mislim gestapovcem ?

Razen z njim nisem imel stika z nobenim drugim.

Kakšne stike ste imeli med okupacijo z Švico ?

Kontakt z Švico sem imel samo preko židovske organizacije JOINT - s sedežem v St. Gallen-u. Ob izpustitvi iz zapora po GSP 1943 mi je HRIBERSEK dejal, da bo šel v Budimpešto, ter da bo potem tankajenje židovske organizacije preskrbel, da bom dobil potem Švice denar za moje privatne svrhe. Denarja nisem dobil. Telegrafiral sem potem, ko sem prisel iz Dachau a nisem dobil nobenega odgovora. Ko sem bil, pozneje v Švici nisem šel niti blizu.

ORTUNGA /?/ je bila organizacija v Švici, ki je imela v oskrbi otroke in se je zahimala za otroke, ki so bili v Ljubljani. O teh stvareh ve tudi VOLFAJLNER.

Kakšen stik ste imeli med okupacijo z Rimom ?

Veze sem imel z Dela SHM in ministrstvom notranjih zadev, zaradi emigracije Židov. To je bilo vse.

Bolaffio E. l.r.

P i n t o Izak, roj. 10.1.1898 v Sarajevo (nimamo part.dokumentov) po poklicu, tiskar. Član KP od marca 1948. Ob izključitvi - 17.2.1949 od MK Ljubljana - ni imel part.kazni in nobene funkcije, bil je nameščer kot črkostavec v "Triglavski tiskarni" v Ljubljani. Razlogi: Ob resoluciji IB izjavil, da naša Partija ščiti in protežira kulake, da daje malemu kmetu premalo zaščite, da se delavstvu ne nudi to, kar bi moralo dobiti, da se popolnoma strinja za resolucijo IB in da so na vodstvu funkcionarji, ki ne zaslužijo to mesto. Po izključitvi je ostal na istem mestu.- Je najboljši delavec v Tiskarni. Prejel je še trikrat prehodno zastavico in je večkrat ni udarnik. Revidiral stališče IB-ja.

mmnl - 1959

9 DOKUMENTI O SODELOVANJU JUGOSLAVIJE Z NASTAJAJOČO JUDOVSKO DRŽAVO

Stikom med judovskimi organizacijami oziroma kasnejšo državo Izrael na eni in jugoslovanskim medvojnim odporniškim gibanjem oziroma povojno socialistično Jugoslavijo na drugi strani so botrovali stiska in težavne okoliščine, v katerih sta med drugo svetovno vojno in po njej delovali obe strani. Dokumente, ki pričajo o redkih stikih v medvojnem obdobju, zasledimo že v letu 1944, ko se je Svetovni judovski kongres z željo po nudenju pomoči madžarskim Judom obrnil na predstavnike jugoslovanskega odporniškega gibanja. Kasneje so uradna stališča socialistične Jugoslavije do države Izrael nihala od zmerne naklonjenosti do prekinitve diplomatskih stikov. A tudi v poznejšem obdobju ohlajenih uradnih odnosov sta Jugoslavija in Izrael ohranila neformalne obveščevalne stike, ki so izhajali iz pomembnega vzajemnega sodelovanja v prvih povojnih letih. Za stike s predstavniki nastajajoče, kasneje pa tudi vzpostavljene države Izrael je bil na jugoslovanski strani zadolžen visoko umeščeni uslužbenec državne varnosti, Slovenec Edo Brajnik. Dokumenti, ki jih je pripravil, pričajo o dokajšnjih uslugah, ki jih je Jugoslavija v letih 1946–1948 nudila judovskim organizacijam in državi Izrael. Šlo je predvsem za pomoč pri preseljevanju preživelih vzhodnoevropskih Judov na območje britanske mandatne Palestine in pozneje države Izrael, pa tudi za omogočanje transporta orožja, ki ga je novonastala judovska država uporabila v prvi arabsko-izraelski vojni. V zameno je Izrael Jugoslaviji omogočil dostop do industrijske opreme, ki ji je bila sicer iz različnih razlogov nedostopna. Iz slabo berljivih dokumentov pa je prav tako razvidno, da je intenzivno obveščevalno sodelovanje, zlasti na vojaškem področju, med državama potekalo tudi v naslednjih letih.

LITERATURA:

Režek, Mateja. **Jugoslavija in nastanek Izraela**. Acta Histriae, letnik 21, številka 3, 2013

Režek, Mateja. **Jugoslovansko-izraelsko tajno sodelovanje v senci prve arabsko-izraelske vojne in spora z Informbirojem (1948–1953)**. Acta Histriae, letnik 21, številka 4, 2013

Dornik Šubelj, Ljuba. **Od jugoslovansko-izraelskih do slovensko-izraelskih odnosov v luči dokumentov uprave državne varnosti**. Arhivi, letnik 39, številka 2, 2016

DOKUMENTI O SODELOVANJU JUGOSLAVIJE Z NASTAJAJOČO JUDOVSKO DRŽAVO

9

WORLD JEWISH CONGRESS.
EUROPEAN DIVISION.

ALE/MF/75/80.

A354663

7848
CONGRESS HOUSE,
55, NEW CAVENDISH STREET,
LONDON, W.1.

TELEPHONE: WELBECK 1314

May 22nd, 1944.

Urgent and Confidential.

General Vladimir Velebit,
Savoy Hotel (Room 365),
Strand, W.C. 2.

Dear General Velebit,

We have learned with regret that owing to your early departure, it will not be possible for us to have an interview with you, as we hoped Mr. Bicanec might arrange.

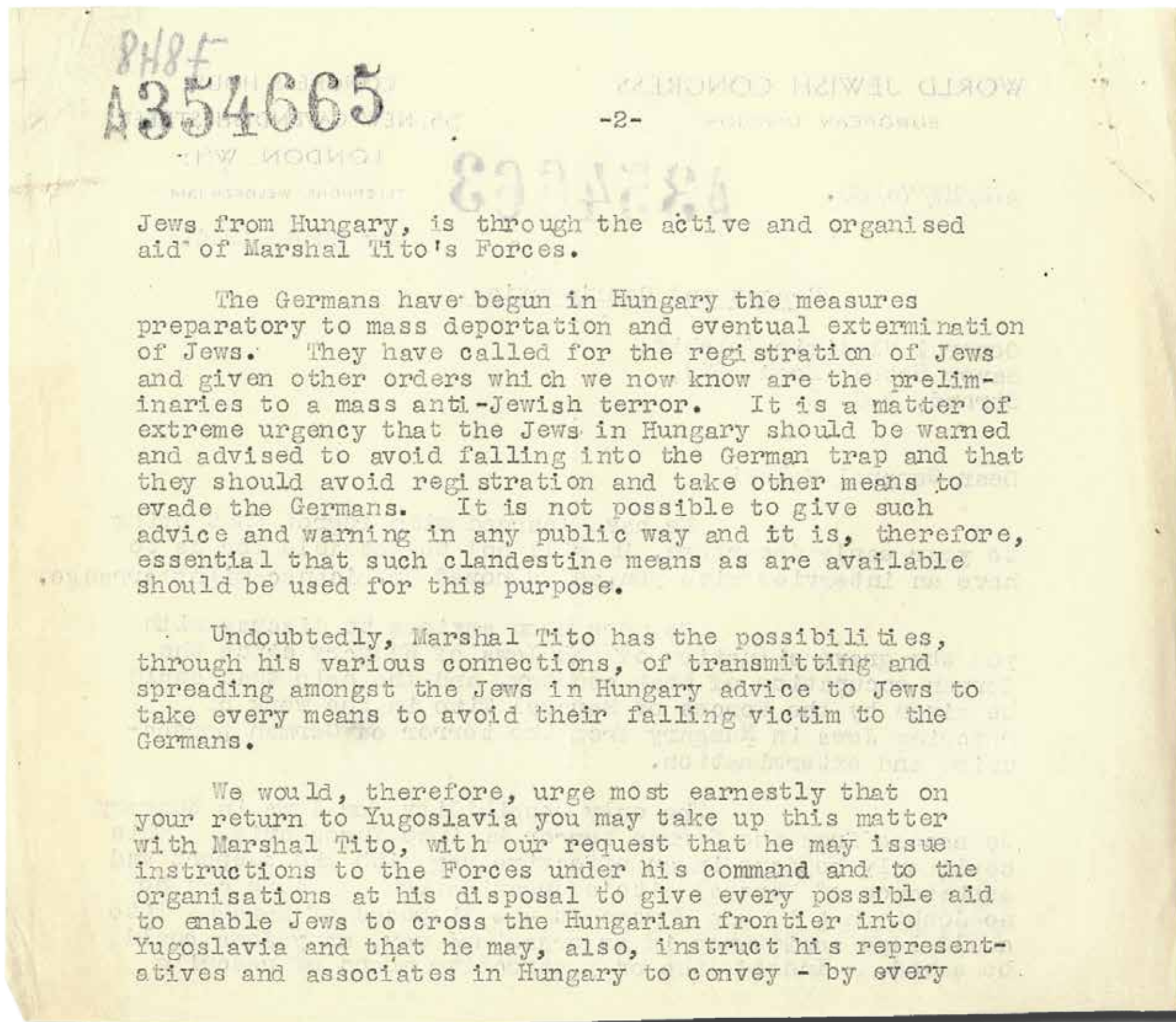
We were most anxious to discuss with you the grave situation of the Jews of Hungary since the German occupation of that country, and the help that could be given by the Forces of Marshal Tito in the work of rescuing Jews in Hungary from the terror of German persecution and extermination.

The only possibility for Jews in Hungary to escape from the German terror is into Yugoslavia. This could only be done in an effective way with the support and assistance of Marshal Tito's organisation. There can be no doubt that if the Forces at the disposal of Marshal Tito could lend assistance in an organised way, many Jews could be saved. Indeed, the only effective means of rescuing

Pismo Svetovnega judovskega kongresa generalu Vladimirju Velebitu, častniku za zvezo s tujimi vojaškimi misijami, 22. 5. 1944 (SI AS 1931 Republiški sekretariat za notranje zadeve Socialistične Republike Slovenije, t. e. 580, mapa 80-1).

DOKUMENTI O SODELOVANJU JUGOSLAVIJE Z NASTAJAJOČO JUDOVSKO DRŽAVO

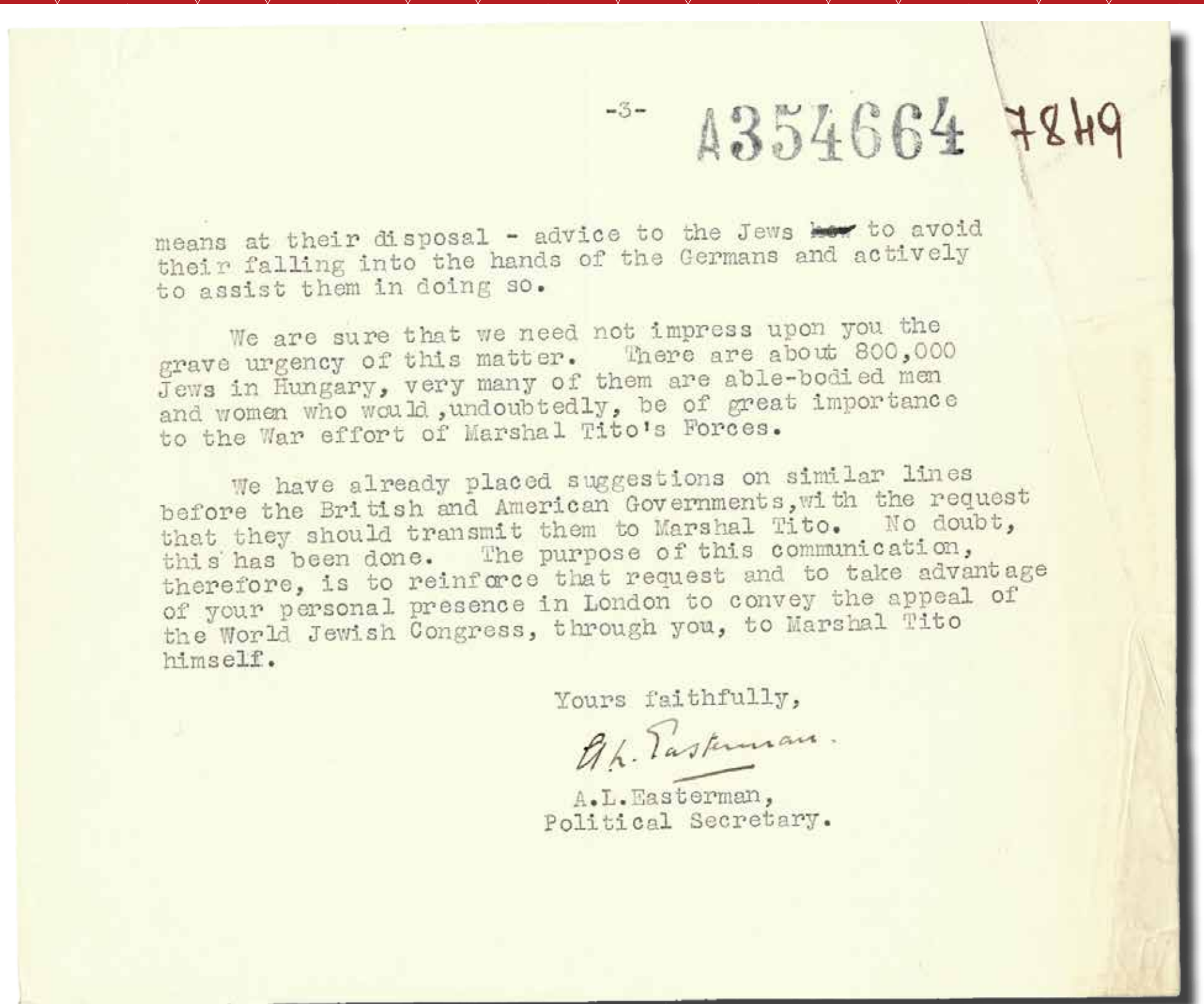
9

Pismo Svetovnega judovskega kongresa generalu Vladimirju Velebitu, častniku za zvezo s tujimi vojaškimi misijami, 22. 5. 1944 (SI AS 1931 Republiški sekretariat za notranje zadeve Socialistične Republike Slovenije, t. e. 580, mapa 80-1).

DOKUMENTI O SODELOVANJU JUGOSLAVIJE Z NASTAJAJOČO JUDOVSKO DRŽAVO

9

Pismo Svetovnega judovskega kongresa generalu Vladimirju Velebitu, častniku za zvezo s tujimi vojaškimi misijami, 22. 5. 1944 (SI AS 1931 Republiški sekretariat za notranje zadeve Socialistične Republike Slovenije, t. e. 580, mapa 80-1).

DOKUMENTI O SODELOVANJU JUGOSLAVIJE Z NASTAJAJOČO JUDOVSKO DRŽAVO

9

PODSETHNIK

strogo poverljivo
lično

32

o kontaktima sa Y. Danom i drugim izraelskim predstavnicima od 1946. godine pa nadalje.

1946. godine pojavila se u Beogradu jedna grupa engleskih novinarica medju kojima se je nalazio Y. Trachtenberg - sada Dan i neki drugi, ako se ne veram, sada pomoćnik ministra za poljoprivredu u Izraelu, sadašnje ime mi nije poznato. Mislim da se medju njima nalazio i sadašnji ambasador u Rimu Avriol koji se tada prezivao Uberal. Pošto je bila otkrivena njihova dolatnost na prebacivanju Jevreja bili su pozvani na razgovor kod mene unutrašnje poslove. Tada su mi objasnili iznoli svoje sadašnje, t.j. ilegalno prebacivanje Jevreja u Palestinu naoružanu borbu protiv Engleza. Volili su na našu podršku. Nakon konsultovanja sa nadležnim rukovodiocima bio sam određen na vozu sa tom grupom i prouzao organizaciju prebacivanja Jevreja iz te zemalja, u prvom redu iz Bugarske, Rumunije, Madjarske, pa i SRJ i Poljske preko naših luča Split, Kaniže Dekar u Izrael. Dan je tada imao legalno vozo u Rumuniji sa tadašnjim predsjednikom vlade Bodnarašem, a sa Jugovim je uspostavljena voza posredstvom Jugoslavije. Ovim putem prebačeno je u Palestinu ilegalno, a nešto kasnije legalno u Izrael cca 150.000 lica. Istim putem prebacivalo se u Izrael i veliko količino materijala koji je bio potreban za akcije protiv Engleza.

Za vreme IB svi Jevreji koji su prebegli u Jugoslaviju bili su prebačeni u Izrael ovim kanalom. Istovremeno oni su nam dostavljali svo za nas interesantno podatke koji su njima pružali Jevreji koji su direktno iz te zemalja bili iseljeni u Izrael. 1949 godine na traženje druga Kidriča isporučili su nam pet kasaših garnitura za naftu (250 vagona materijala) koje su bile pod embargom za izvoz u te zemlje. Na isti način obozbedili su nešto kasnije valjaoncu za naftu od naših čeličana.

Y. Dan nastojao je da čitavo vreme povremeno dolazi u Beograd, pa i onda kad su potrebe za takvim kontaktima prestale. O svim tim kontaktima koje sam ja održavao do 1965. godine postoje zabeleške u Saveznom sekretariatu za unutrašnje poslove.

U svim kontaktima posle izraelsko-egipćanskog rata 1956. godine Dan je konstantno naglašavao da je jedino Jugoslavija i Predsednik Tito u stanju da obozbode stabilen mir na području Bliskog Istoka. Naglašavali su da je njima jasno da rastrgani i oslabljeni Rasor nije u stanju da stupi sa njima u kontakt i stalno su želeli da Rasor toliko ojača da će biti u stanju kako na unutrašnjem VAN-ovskom planu tako i u odnosu na ostale arapske zemlje da stupi u direktan kontakt sa Izraelcima i da prisila Izrael.

U nastojanju da se angažuje Jugoslavija kao posrednik izmedju Izraela i arapskih zemalja svakako je kulminacija pisano predsednika Ben Guriona upućeno drugu Titu januara meseca 1963. godine. U tom pismu tražen je neposredan kontakt i sastanak izmedju dva predsednika, što sa naše strane nije prihvaćeno jer za to nisu bili stvoreni povoljni uslovi. Nešto pre toga, no mogu se setiti godine, preko DANA je ugovorena poseta jedne grupe predstavnika izraelskog ministarstva spoljnih poslova našem DSIP-u gde su razmenjena mišljenja o situaciji na Bliskom Istoku. Bolešica o tome verovatno postoji u DSIP-u, a za ovaj sastanak svakako zna drug K. Popović.

Podsetnik (Opomnik), 30. 1. 1968, avtor Edo Brajnik
(SI AS 1931 Republiški sekretariat za notranje zadeve
Socialistične Republike Slovenije, t. e. 2655, a. e. 750,
stran 32).

DOKUMENTI O SODELOVANJU JUGOSLAVIJE Z NASTAJAJOČO JUDOVSKO DRŽAVO

9

33

Prilikom posete Predsednika Zita Južnoj Americi zbog povratih njihovih pozicija u tih zemljama (Mehran) trebali smo njihovo usluge u cilju bezbednosti toga puta. Na tome su se angažovala dva njihova predstavnika u južnoameričkim zemljama. Nakon toga kontakti sa Danom bili su više manje formalni, a posle mog odlaska iz Beograda 1965. godine preuzeo ih je drug Branko Đurđanović, pomoćnik generalnog sekretara za unutrašnje poslove. Nani se Dan uvek javljao telefonom kadgod bi dolazio u Beograd ili kad bi se nalazio negde blizu u Evropi. Posle krize na Bliskom Istoku jedini susret sa Danom bio je u Beču 4. i 5. decembra 1967. godine.

Na kraju ovoga mora da napomenem da u Izraelu postoji izvestan sentimentalni odnos do Jugoslavije pošto je u najkritičnijim momentima stvaranja izraelske države Jugoslavija u suštini odigrala preodlucnu ulogu. Pored 150.000 Jevreja koji su prešli preko Jugoslavije u Izrael i 6.500 Jevreja iz Jugoslavije mnogi sadašnji rukovodioci Izraela potiču baš iz tih rodova ili su radili na ovim poslovima u Jugoslaviji. Navodim neke pored Dana za koga dajem posebne podatke

1. M. SCHAPIRA, sadašnji ministar finansija u izraelskoj vladi. U odsutnosti predsednika izkola vrši njegovu dužnost. Za vreme stvaranja države Izrael radio je ilegalno u Evropi i u Jugoslaviji pod imenom Korlowsky, vršio kupovinu raznog materijala i organizovao Transporte istog preko jugoslovenskih luka za Izrael.
 2. AVRIEL - UBERAL, sadašnji ambasador Izraela u Rimu. Bio ambasador Izraela u Rwandiji, Čehoslovačkoj (potinjom u preostala Asl Pauker i Slanskog) posle toga generalni sekretar vlade, ministar finansija i ambasador u Gani.
 3. SHULZ, sadašnje ime nepoznato, sada pomoćnik ministra za poljoprivredu.
 4. Gen. BARRER, načelnik Generalštaba, Zagrepčanin.
 5. Komandant vazduhoplovstva, rođen u Jugoslaviji.
 6. Šef vojnog saniteta pukovnik iz Beograda.
- Pored ovih ima još generala i drugih vojnih rukovodioca u izraelskoj armiji koji su poreklom iz Jugoslavije i koji su preko Jugoslavije prešli u Izrael.
- Pored navedenih glavni rukovodioci izraelske privrede bili su u Jugoslaviji po raznim poslovima u periodu od 1946, pa nadalje, posebno u prvo vreme. Navodim neke:
1. Avraham FRIEDMAN predsednik kompanije "The Israel central trade investment Co Ltd." Sve važnije državno nabavke i investicije idu preko njegovih firmi u Izraelu, Švajcarskoj i SMD. Za vreme njihove ilegale zajedno sa sadašnjim ministrom finansija Schapirom organizovao Transporte za Izrael.
 2. Meyer GUERON - GRUBAU, sada generalni direktor "ZEM" najvećeg izraelskog broderskog preduzeća, a do pro dve godine direktor njihove rafinerije u Hifi. Za vreme ilegale bio organizator snabdevanja njihovih jedinica u Palestini, dobrim delom preko Jugoslavije.

Podsetnik (Opomnik), 30. 1. 1968, avtor Edo Brajnik
(SI AS 1931 Republiški sekretariat za notranje zadeve
Socialistične Republike Slovenije, t. e. 2655, a. e. 750,
stran 32).

DOKUMENTI O SODELOVANJU JUGOSLAVIJE Z NASTAJAJOČO JUDOVSKO DRŽAVO

9

- 33a
3. I L I N, vlastnik firme KAIZER FRATER, avtomobilna industrija. Organizoval nabavilo lušadih garnitura za vojsko na Jugoslaviju.
 4. H A R E L, vlastnik največjega podjetja za uvoz mesa v Izraelu, bil je glava ilegalnih transportov iz Balkana za Palestino.
 5. E L A N, bivši brigadni general, sada generalni direktor firme "Chemical & Phosphates". Radio na transportih mesa iz Jala za vreme ilegalno preko Jugoslavije v Palestino.
 6. G I N Z B U R G, zamenik generalnega direktora državnega izvoznega podjetja južnega vođa. Za vreme ilegalno v Švajcariji preko nas vršio financiranje transporta preko Jugoslavije.
 7. B E N Y E H U D A, ranije Divindri, sada generalni direktor novega kombinata bakra. Bil je tako vreme Danov predstavnik v Beogradu.
- Mogo bi se još nabrajati lica i ličnosti za koje se nekim ne mogu više setiti imena, ali koji su vrlo uticajni u Izraelu. Svakako ti ljudi konstantno vrše određeni pritisak i gaje nađu u pomoć Jugoslaviji.

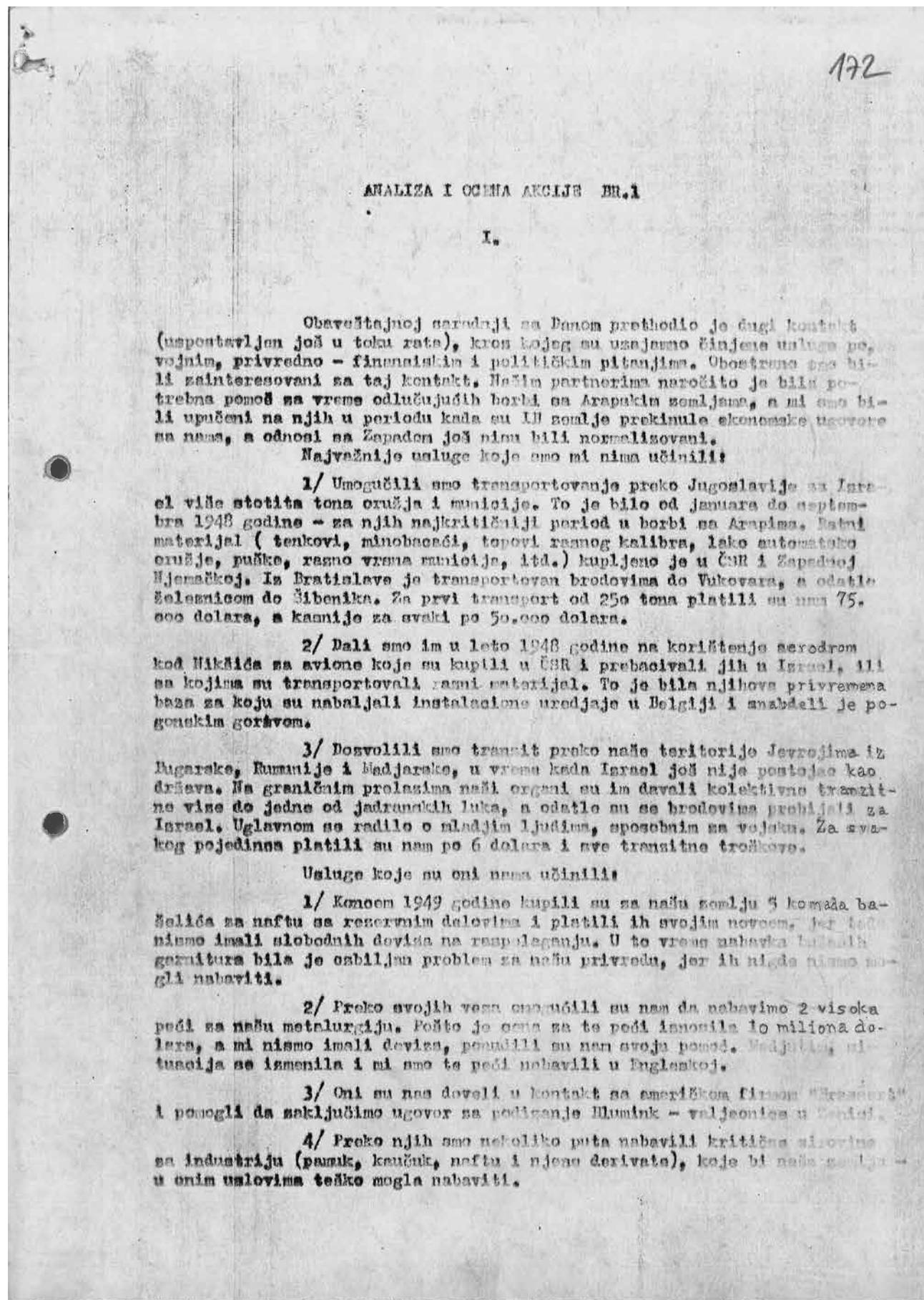
Ljubljana, 30. I. 1968

P. Brajnik
(Brajnik)

Podsetnik (Opomnik), 30. 1. 1968, avtor Edo Brajnik
(SI AS 1931 Republiški sekretariat za notranje zadeve
Socialistične Republike Slovenije, t. e. 2655, p. e. 750,
stran 32).

DOKUMENTI O SODELOVANJU JUGOSLAVIJE Z NASTAJAJOČO JUDOVSKO DRŽAVO

9

Analiza i ocena akcije br. 1. 6. 12. 1952, avtor Edo Brajnik (SI AS 1931 Republiški sekretariat za notranje zadeve Socialistične Republike Slovenije, t. e. 2655, p. e. 750, stran 172).

JUDJE V 20. STOLETJU V GRADIVU ARHIVA
REPUBLIKE SLOVENIJE
Razstavni katalog (marec-junij 2019) v elektronski obliki

Katalogni zapis o publikaciji (CIP)
pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID=299661312
ISBN 978-961-6638-37-1 (pdf)

Založil: **Arhiv Republike Slovenije**
Zanj: dr. **Bojan Cvelfar**, direktor

Uredniško delo: **Matevž Košir, Mateja Jeraj**

Avtorji besedil in izbor dokumentov: **Tadej Cankar,**
Polona Trobec Mlakar, Mojca Tušar, Tanja Žohar,
Matevž Košir, Tadeja Tominšek Čehulić, Gašper Šmid

Reprodukcije: **Danilo Glažar**
Jezikovni pregled: **Anja Paulič**
Oblikovanje: **Mima Suhadolc, Andraž Seifert**

Ljubljana, marec 2019